

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.
Egyes szám 20 kr.
Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentetlen leveleket nem
fogadunk el.

Az egyetértés a csónak-egyletek között.

E lapok hasábjain a 17-ik számban Justus ur „Egyetértés” czim alatt kesereg a hazai testgyakorló egyletek kebelében és maguk az egyletek közt levő egyenetlenségekről s célzáblául úgy látszik a csónakázó egyleteket tüzte ki magának, mert azokra mutat rá, hogy ime, milyen köztük az egyenetlenség és a visszavonás.

Nem tudom, kit rejt a Justus név, de annyit mondhatok, hogy hála Istennek, abból a nagy egyenetlenségéből s visszavonásból semmi sincsen.

Merem mondani magamról, hogy ismerem a hazai csónakázó egyleteket és egymásközi viszonyukat s én sem egyiket, sem másikat nem tapasztaltam.

Hisz az lehetséges — ezt nem akarom vitatni — hogy az egyes egyletek kebelében, a tagok közt itt-ott egy kis surlódás vagy egyenetlenség csakugyan támad. De hát ez igen természetes. Mindenütt előfordul a világon. Ne higgye Justus ur, hogy ez csak nálunk van s a külföldön nincs. Van biz ottan s mondhatom, sokkal nagyobb mértékben s sokkal többször. Aztán meg az ily csekély, ideig óráig tartó viszálykodások szépen elmúlnak s nincs belőlük semmi baj; legalább eddig nem volt.

Magok az egyletek közt pedig oly barátságos viszony uralkodik, hogy méltán példát vehet rólunk a külföld. A versenyen elverik egymást, ki a hogy tudja s körülményei engedik, a verseny után pedig ismét a legjobb barátok. Midőn az ideai verseny alkalmával a bécsiiek lejöttek, kik közt ottani egyletek vezetői is voltak, többször fejezték ki előttem meglepetésüket, hogy mily collegialis, baráti viszony van az itteni egyletek közt, bárha náluk is ugy lenne!

Hát ez azt bizonyítja, hogy Justus ur szörnyen megtévedett, mikor az ellenkezőt állítja cikkében.

Higgye el nekem Justus ur, hogy az utóbbi években nem fordult elő egy eset sem, mely visszavonásra vagy egyenetlenségre mutatna.

Felhoz két körülményt. Az evező-szövetség ügyét s az ideai balatoni versenyt.

Egyikben sincs igaza, mert az evező-szövetség is nem azért nem kezdhetette meg működését, mintha viszály vagy egyenetlenség gátolta volna, hanem egyszerűen azért, mert még eddig nem volt kellőleg előkészítve. Kissé hirtelen találtak összetákolni, ennél fogva a gép még nem bizonyult működésre minden tekintetben alkalmasnak. Hozzájárult ehhez az egyletek közti távoltság is, mely, kivált a kezdetnél megnehezíti a működést. Szóval, mint mindennél, a mi új, meg volt s meg van a kezdet nehézsége. Azonban egyenetlenségről nem tudunk semmit. Az, hogy a pozsonyi egylet még nem csatlakozott a mozgalomhoz, szintén nem valami viszálykodásra vezethető vissza.

A pozsonyi egylet ugyanis — a mint tudom — az idén nem akart még belépni, mert az evező-szövetség körén kívül létesült ideai budapesti regattánál már engageálva volt, kétféle költséggel pedig nem akarta tagjait terhelni. De ha — a mi szintén lehetséges — nem is tartaná célhozvezetőnek a szövetséget s azért nem kíván belépni, ez sem volna viszály vagy egyenetlenség, hanem csak egyszerű nézetkülönbség. Ez pedig egészen más, mint a mit Justus ur mond, a ki ugy tünteti fel az ügyet, mintha torzsalkodás, irigykedés s hiúskodásból származó visszavonás léteznék s e miatt nem tehetne az evezőszövetség semmit. Tehet bizony s meg vagyok győződve, hogy fog is tenni, csak hát egy kis türelem kell hozzá, meg egy kis erély, a mi remélem, szintén nem fog hiányozni.

Az egyetlen dolog, mely némileg igazat látszik adni Justus urnak, az, hogy a győri egylet, a Hunnia, a pozsonyi és a Nem-

A „HERKULES” TÁRCZÁJA.

A köves-kállai athléta- és torna-versenyek.

Erős fölszél űzte szét az égboltról a felhőket s verőfényes nap fogadta a köves-kállai ifjúság július 27-ikén a szabadság-szobor javára rendezett jótékony célú versenyét. A kedvező idő és a vidéki közönség élénk érdeklődése biztosították a verseny sikerültét. Az athletikai- és torna-versenyek az újság ingerével hatnak még a Balaton vidékén. A szép idő és a nagy érdeklődés igen szép közönséget gyűjtött egybe a kies versenyterre. A viadal kezdetét dörgő ágyúlövés jelezték a közönségnek d. u. 2 és fél órakor, mire a felsőerdőben csakhamar hatalmas sűrű, tömött kört képezett a közönség a versenyter körül. Elöl a körbe rakott háromsoros padokon a díszes hölgy- és úri-közönség foglalt helyet, melyet az ifjúság testgyakorlata a vidékről a legelőkelőbb úri körökből vonzott ide. A háttérben a kíváncsi nép nagy tömege a tornász ügyességét szemfény-vesztésnek, a vasparipát meg valami ördögönös műnek tartja. Ez volt a köves-kállai torna-viadal közönsége. Meg is érdemelte a viadal a nagy közönséget és az érdeklődésnek teljesen megfelelt. Mily érdekes a mint a körben készített pályán a csoportból kiválva két edzett gyalogló, feszült erővel törekszik egymást elhagyni, oly gyorsan járnak, hogy közönséges halandó futásnak véli. Az is derék, a mint az az aczél izmú és pompás tüdejű fiatal ember, látszólag fáradság nélkül futja be a hosszú pályát. Szép látni a férfi erőt, mint Herkulesként játszik a nehéz vaskörtékkel és azt az ügyességet és rugonyságot, a mint a piros inges fiatal ember a legnagyobb erővel és kellemmel hajtja végre a nyújtón a legvakmerőbb mutatványokat.

A verseny lefolyását a következőkben ismertetjük:

Versenybíró: Elnök: Gyórfy Géza. Titkár: Gyórfy Pongrácz. Birók: Chepely Károly, Czigány Károly, Nagy Aladár, Szentmiklósy Gyula, Vörösmarty Izidor. Témérő: Méhes Kálmán. Idő-

mérő: Székely Emil. Jegyző: Rédey István. Indító: Csemez Elek. Rendezők: Csekő Imre, Gyórfy Kálmán, Madár Imre, Pálffy Dénes, Sebestyén Gyula, Vörösmarty Mihály, ifj. Vörösmarty József. Pénztárnok: Vörösmarty Dániel.

A verseny rendezése kifogásalan volt.

Az egyes versenyek a következő eredménnyel végződtek:

1. Akadály-verseny. Táv. 500 m. Neveztek: Vörösmarty Mihály, Pálffy Dénes, Lakatos Károly, Müller János. 1-ső Vörösmarty M. (1 p. 30 mp.) 2-ik Pálffy D. (1 p. 45 mp.)
2. A kezdő velocipédző előgyakorlatait Szafka Manó mutatta be.
3. Versenyjárás: 3200 m. Neveztek: Vörösmarty M., Pálffy D., Lakatos K., Müller J. Szafka M. 1-ső Szafka M. (9 p. 25 mp.) 2-ik Vörösmarty M. (9 p. 30 mp.)
4. Távolugrás. Neveztek: Vörösmarty M., Szafka M., Pálffy D., Lakatos K., Müller J., Bucher Antal. 1-ső Szafka M. 5 m. 2 cm. 2-ik Vörösmarty M. 4 m. 95 cm.
5. Kezdők síkversenye. Táv. 200 m. Neveztek: Pálffy D., Müller J., Lakatos K., Márton Istv. Gyórfy Károly, Gyórfy Elek. 1-ső Gyórfy Elek 14 mp. 2-ik Gyórfy Károly 15 mp.
6. Velocipéd-verseny. Táv. 1 angol mrtf. Szafka M. 6 p.
7. Nagy síkverseny. Táv. 3200 m. Vörösmarty M. 8 p. 30 mp.
8. Súlyemelés. Neveztek: Vörösmarty M., Szafka M., Pálffy D., Bucher A. 1-ső Vörösmarty M., 2-ik Szafka M.
9. Nyújtó-tornázás. Neveztek: Vörösmarty M., Szafka M., Bucher A., Lakatos K., Müller J. Győztesek: Szafka M., Vörösmarty M.
10. Vigasz-verseny. Táv. 200 m. Neveztek: Gyórfy K., Márton Istv. 1-ső Márton I.

A versenyek végeztével, a vidám vacsorázás után, csakhamar kezdetét vette a táncz, mely a legvidámabb hangulatban késő éjjig tartott. A rendező-bizottság érdemes fáradozását nem csak a sikerült mulatság és a testgyakorlatok terjesztése, de az anyagi haszon is jutalmazta. Az ünnepély tiszta jövedelme meg fogja közelíteni a 100 frtot. Adja az ég, hogy ez országnak sok-oly életre való lelkes városa legyen, mint Köves-Kálla.

SZAFKA MANÓ,
egyleti torna-tanár.

zeti hajós-egyletek ideiglenes versenyszövetségében részt nem vett. De itt sem forgott személyes vagy egyéb mellékes vita szőnyegen. A győri egylet azért nem csatlakozott, mert elvi szempontból ellenezte az ideiglenes ad hoc szövetségést s ragaszkodott a formailag létesült evező szövetséghez. Nekik is meg volt a maguk nézetük, nekünk is meg volt a miénk. Vitakoztunk is felette, de mindig csak tárgyilagosan. De azért ma is csak oly jó barátságban vagyunk, mint azelőtt.

A mi az idej balatoni regattát illeti, hogy az evező egyletek nem vettek részt, ennek az az egészen egyszerű oka, hogy egyleteink még kicsinyek, kivált versenyző nem sok van bennük, úgy, hogy két verseny egy évadban még most sok. Hiszen ugyanazon egyéneknek kellene résztvenni a második versenyben, a kik résztvettek az elsőben. Versenyhez pedig training is kell. No az pedig nehéz dolog, hogy az, kinek az evezés nem kenyérkereső mestersége, két traininget egymás után végig csináljon. Csak vegyük, hogy trainingben eltöltött a budapesti versenyre hat hetet. Alig hogy kifújta magát, ismét hozzá kellene fognia a második traininghez a végből, hogy a balatoni versenyen megjelenhessék. Én nem csodálom, hogy erre nincs az evezősöknek kedvük. Soknak az ideje sem engedi, mert az első training által hivatalában vagy foglalkozásában szenvedett idővesztésüket kell behoznia; más el megy ilyenkor a nyár derekán fürdőbe, vidékre, vagy külföldre utazni, vagy pedig mulat egyébként. Azért, hogy valaki evezős, nem zárkozhatik el a világtól; a társadalomnak, családjának, meg foglalkozásának is csak kell időt szentelnie.

Ebben keresse Justus ur okát annak, hogy nem akadt vállalkozó a balatoni regattára, melynél az is a hiba, hogy nem közvetlenül a budapesti regatta után tartatik, hanem körülbelül egy hónappal később; a mi egyébiránt a balatoni verseny fő czéljára a vitorlázó versenyekre való tekintettel indokolt is és természetes, de a fenti okoknál fogva az evező versenyekre nézve hátrányos.

A mi különösen a Nemzeti hajóegyletet illeti, ez a vándordíjra azért nem nevezett, mert tudta, hogy úgy sem lesz ellenfele. Már pedig, hogy azért szállítsa le nagy bajjal, az eltérés veszélyeinek kitéve csónakját s azért költsön el az egylet egy csomót pénzt, tagjai meg egy másik csomót, hogy egyedül végig evezze a pályán, dicstelentül szerezzen babékoszorút, ezt helyesnek nem tarthattuk, kivált a budapesti evező-verseny eredménye után; mert itt nem sikerülvén nyernie, könnyen rámondhatnák, hogy egy balatoni valkowerrel könnyű szerrel akarja kárpótolni magát.

A balatoni evező-versenyekből szerintem csak azt a tanulságot lehet és kell levonni, hogy ne rendezzünk még most két evező-versenyt, hanem csak egyet. Concentráljunk minden erőt és buzgalmat arra, hogy a budapesti verseny minden évben jól sikerüljön. Ezzel érjük be egyelőre néhány évig. Majd ha a budapesti verseny túltömöttségben fog szenvedni, ha azt látják az akkori intézők, hogy a föllángoló sportszenyedélyt egy verseny egy évben nem elégíti ki, akkor ideje lesz második versenyt nyitni. De ettől még messze vagyunk; s nézetem szerint — melyet a tapasztalás is támogat — a balatoni verseny még idő előtti dolog volt. Kísérlet volt, nem sikerült s ennyi az egész. Nagy hiba volna azonban ebből a magyar evezősport ismét hanyatlására következtetni, mert nem jelenti azt; s még nagyobb hiba rémlátományokat felidézve, a nagy közönség elé állani s egyenetlenségről meg visszavonásról panaszkodni.

Higye meg nekem Justus ur, hogy az oly felszólalás, mint az övé, egyáltalán nem használhat sportunknak és csupán arra alkalmas, hogy ha lappang valahol csak a legparányibb csirája is az egyenetlenségnek, bizonyára elősegíti azt életre kelteni.

Erre pedig semmi szükség, meg voltunk jó barátságban eddig is — Justus ur daczára — s meg leszünk ezentúl is.

Ha Mihálovics Tivadar barátom nem csügged s erélyesen ismét kezébe veszi a dolgot, lesz evező-szövetségünk is, a mit én magam részéről őszintén kívánok.

De ha nem is lesz evező-szövetség, meg lesz azért mindig a magyar evező-egyletek barátságos szövetsége, a mi eddig is volt s kezét fogva, együtt érezve fogják tovább is fejleszteni az evező-sportot, a mely az utolsó években oly szép lendületet nyert.

Budapest, 1884. július 25.

FÜLEPP KÁLMÁN,

a «Nemzeti hajós-egylet» igazgatója.

A teherkiegyenlítés az evező-versenyeknél.

Az angolok, francziák, németek kisebb-nagyobb eltéréssel már annyira szabályozták evező-versenyeiket, hogy a temérdek s-ök mellett lehetetlen már vitás kérdést találni; mégis a gyakorlati életben majd minden nagyobb nemzetközi regattánál keletkezik

egy-egy olyan probléma, a mit a létező szabályokkal még mindig nem, vagy csak kétése helyességgel lehet megfejteni. Bizonyítja ezt több oly eset, melyek szerint nem csak hogy elégedetlenek voltak a versenyzők a sok versenybírósi határozattal, hanem ebből kifolyólag több helyen még polgári bíróság elé is terelték a dolgot, mint például tavaly Nizzában a vitorlás hajóversenyél a díjak végett. A tavalyi oxford-cambridgei nagy evező-versenyél a mérkőző hajók különböző volta miatt nagy elégedetlenség és vita keletkezett a versenyzők között. Az idej június 22-iki berlini regattánál a számtalan csónakösszeütközések következtében támadtak ingerült viták és zúgolódások. Az idej bécsi regattánál a «junior» és «senior» különböző értelmezése oly vitát hozott létre, melyet a meglévő szabályokkal nem, — hanem csak egy nevező verseny-csónak evezőseinek a visszavetésével lehetett elintézni.

Egyszóval a jelenlegi verseny-szabályok épen nem kielégítőek és valamennyinek egyes pontjai nagyban elütnek egymástól úgy-annyira, hogy jelenleg minden nagy nemzetközi regattánál más szabályok a mértékadók az angol vizen, mások a dán és franczia, mások a német vizen. És tényleg, ha valamely másodrendű kisebb regattára jelenleg nevezni akar más országbeli, akkor jó előre már levelezés útján mintegy külön egyezséget kell kötnie, hogy eleje vétessék minden utólagos kifogásoknak, vagy pedig úgy rendeztetik a regatta, hogy semmi szorosabb kikötések nem történnek sem a csónak szerkezetére, sem az evezősökre nézve.

A mostani versenyszabályzatok mellett leghelyesebb az úgy rendezett regatta, a melynél a csónakmeghatározás csak az evezők száma és az evezőt tartó villák szerkezete szerint történik és az evező és kormányzó egyéneknek nem nézve egyébre, mint arra, hogy kifogástalan jelleműek vagyis valamely sport-testület tagjai legyenek. De ezen kezdetleges állapot már sokáig így nem tarthat, mert a valóságban igen sok esetben úgy van most, hogy nem az edzettebb és hatalmasabb evezési tehetség viszi el a babért, hanem az, a kinél a mellékes előnyök nagyobbak. Talán még sem egészen igazságos az, midőn egyik csónak még egyszer annyi teherrel úszik, vagy midőn már szerkezeténél fogva is sokkal könnyebben hajtható, mint a másik csónak?!

De viszont talán az sem igazságos: egyik csónakban *életlen* súlylyal pótolni azon súlyt, a mely a másik csónakban *él* és a mely súly nemcsak nehézségeiben, hanem a munkában is közbehat, mert a súlyosabb testű evező egyén rendszeren erőteljesebb is egyszersmind. Helytelen tehát az az eljárás, megmérni minden egyes versenyzőt és az így kitűnő kisebb súlyú hordó csónakokat nehezebbel a másik csónak evezőseinek súlyához egyenlővé tenni. Ime ez is probléma, a mely még az angol szabályokban is csak úgy van megoldva, hogy nagyon is hozzá fér a szó. Ha volna most magyar evező- és vitorlázó szövetség nálunk, akkor e themát annak munka-asztalára tennénk le, de mivel hogy nincsen, nem is lenne gyakorlati czélja annak, ha egy egyén vagy egy magára álló testület hozzá látna a szabályalkotáshoz. E sorok írója is jelenleg tehát csak általánosságban szól e dologhoz, ismertetvén ebben a jelenlegi álláspontokat.

Általában véve igaz, hogy a legkevesebb mélyen járó keskeny csónak siklik legkönnyebben a vizen és hogy minél könnyebb teher nyomja azt le, annál fentebb jár. Tehát minél könnyebb a csónak, illetőleg minél kisebb súlyúak a benne ülők és ha a csónak oly szerkezetű, hogy minél keskenyebb vízszalagot főd el, annál könnyebben hajtható az. Ezen általános igazságból indultak ki eleinte a verseny-csónakozók. De csakhamar be kellett látni azt, hogy sok esetben a verseny-csónakok sem nélkülözhetik azt, mit a nagy hajók t. i. a nagyobb *hajóteher* (nagy hullámveréskor, nagy szélben). Be kellett látni azt is, hogy a mily hátrányos az evezősöknek nagyobb testi súlya, ugyanekkor époly előnyös ezen nagy és nehéz testű evezősöknek nagyobb munkaképessége is. Arra az ötletre jöttek tehát itt is, ott is, hogy az evezősöknek súlyosságát mint önmagát a munkával ellensúlyozót, nem kell kisebbiteni; hanem lehetőleg kisebbiteni kell a csónak terhét a *kormányos* személyében. Úgy okoskodván, hogy a kormányosnak testsúlya nem értékesülhetvén annak munkájában, az lehetőleg legkisebbre redukálendő. Ekkor jött divatba a verseny-csónakoknak gyermekek (kadét) és lehető kistermetű felnőttek által való kormányoztatása.

Még jelenleg is sok helyen láthatni a regattákon ilyen visszasságokat. Az amerikaiak például még most is a csónak könnyűségében keresik a legfőbb előnyöket, az angolok szabályaikban is megengedik a 10 és 16 év között lévő gyermek-kormányosok használatát. A francziák a nagyobb regattákon 18 éven alól levő kormányosokat nem engednek, de a 18 éven felül levő kormányos testsúlyára tekintettel vannak, a mennyiben nem egy ízben törpe kormányost is láthatni. Ép így van a dánoknál is. A németeknél szintén a 18-ik életévhez kötik a verseny-csónakba illesztést és különös figyelemmel vannak arra, hogy a kormányos könnyű testű, de evezni is tudó erélyes férfi legyen. Milyen álláspontot

foglaljunk el már most erre nézve mi magyarok is? E kérdésre felelve el kell dönteni előbb azon kérdést: czélszerű-e gyermekeket a férfias evező-versenyekhez szoktatni és felvenni? E sorok írója német álláspontra helyezkedve úgy véli, leghelyesebb a felnőttek csónak-versenyén a gyermekormányosok eszméjét elvetni és a felnőtt kormányosok testsúly minimumának meghatározása, a melyen alól már nehezekekkel kell pótolni az esetleg hiányzó súlyt. Ezen eljárás mellett lehetséges azért külön rendezni növénydékek evező-versenyét is beosztva külön számképpen a nagyok regattájába. A németeknél már több regatta alkalmával szerepeltek ilyen növendékek, versenyök külön versenypontot képezvén.

Szerintünk a kormányosnak a verseny-ladikban olyannak kell lenni, mint a kapitánynak a hajón, sőt ennél is több legyen: tanítója, vezetője az evezősöknek. Egy ilyen kormányosnak pedig nemcsak jó evezősnek, hanem jó barátnak is kell lennie, mert különösen a folyó vizekben, különösen az oly evező-versenyeknél, hol fordulatokat is kell tenni a csónakkal, a kormányosnak egy elkésett vagy korán adott jelszava vagy ennek nem azonnal és nem helyes teljesítése az evezősök részéről döntik el igen gyakran a verseny sorsát. Gyermekek ily tekintélyrel a felnőttekkel szemben és ily tehetséggel a gyakorlatban nem bírhat.

Mindennek dacára nekünk is készen kell lennünk a-ra, hogy majd, ha mi is komolyan felkészülve megnyitjuk sorompóinkat a külföld kitűnő evezősei előtt, majd ha nemzetközi versenyekre nevezni fognak külföldi evezősök «kadét» kormányossal, az esetben vagy mi is bírjunk ily kadéttal, vagy pedig előállhassunk oly irott és országszerte elfogadott szabállyal, a melynek értelmében legalább a kormányosok testsúly különbözetét nehezekekkel kiegyenlíthetjük.

A londoni Roving Clubnak regatta-szabályzatából a 4. cikket közöljük itt, mely a gyermekeknek részvételét a felnőtteknek regattájában szabályozza:

Ha egy clubtag a gyermekét, testvérét vagy unokáját mint kadétot felvétetni szándékozik, annak ebbeli kérelmével saját clubja elnökségéhez kell fordulnia.

A befogadottak nem fizetnek sem felvételi, sem más egyéb díjakat.

1. A kadéttokra nézve a következő szabályok a mértékadók:

1. A felvételnél az illető kadét legkevesebb 10 éves és leg több 16 évesnek kell lennie.

2. Úsznia kell tudni. Mihelyt 18 évét betölté, megszünt továbbá kadét lenni.

3. A kadét nem bír szavazati joggal clubja ülésén.

4. Egy csónakban mindég csak valamelyik hajóvezető engedélyével foglalhat helyet, de ez esetben is sosem szoríthat ki helyéből egy tényleges clubtagot.

5. A kadét tökéletesen aláveti magát saját clubja szabályainak; engedetlen magaviselet következtében azzal büntetetik, hogy a tagnévsorból töröltek.

A mindennapi testgyakorlat.

Csodálkozunk azokon a szép eredményeken, melyeket a külföld a testgyakorlatokban elért, sőt sokan lehetetlennek is tartják, hogy mi valaha odáig juthassunk. Pedig éppen nem csodálatos, hogy más nemzetek úgy túlszárnyalnak e téren is. — Az az élet, mely nálunk az iskoláktól az egyletekig a testedzésben van, a külföldi mellett halál.

A tanuló ifjú, a heti két órai tornaórában egészben véve egy órát tornázva, azt hiszi, hogy ily munka mellett erősödni fog. Minden héten egy órai testgyakorlat! De ugyan hát mit tudjon felmutatni akkor az ifjúság? — Az ép, erős testű gyermek nem fog talán elgyengülni, de a gyenge éppen nem erősödik meg.

Az iskolai tornázás után aztán talán minden századik, dehogy, minden ezredik ifjú lép be valamely testedző egyletbe. — Azt hinnénk, hogy legalább e kevesen úgy edzik testüket, a mint a leghelyesebb. Éppen nem! mert már az egyletek berendezése is olyan, hogy hónapokra szünetelnek a tagok a testedzésben.

Belép az ifjú valamelyik csónakázó-egyletbe és dolgozik erővel, míg jó idő van, de ha esik, vagy befagy, ugy minden testmozgása a napi sétából áll. Így van igen sok korecsolyázó, vívó, úszó, ki csak az évnek a gyakorlatnak megfelelő szakában edzi magát. Ugy, hogy az egyletek névsorán is meglátszik, hogy nálunk vajmi kevesen edzik folytonosan testüket. Majd minden testgyakorló egyletben más meg más tagok vannak. Alig találni pár olyat, ki 2–3 egyletnek tagja volna. Így aztán, hogy lehessen valamiféle eredményt is felmutatni, ha a pár hónapi munkát fél-évi szünet követi.

Mindennapivá kell tenni a testgyakorlatokat, mert másképp mire sem megyünk. Azok a testgyakorlati egyletek, melyekben az erő-

sődést legalább másodnaponként az egész évben elősegíthetik a tagok, a legjobb eredményt mutatják fel. Ilyenek a torna, atletikai egyletek. Míg a korecsolyázás, evezés, velocipédkezés és vívás azért maradnak úgy hátra, mert sok szünetet engednek a gyakorlatokat űzőknek, mely időt az illetők nem töltik be más testedzési móddal. Minden csónakázónak, úszónak, vívó és velocipédzőnek be kell állnia a torna- vagy az atletikai egyletbe, hogy a testedzésben ne legyen kénytelen szünetelni egy napot sem.

Nálunk az a felfogás uralkodik, hogy a másodnap testgyakorlat a legüdvösebb és a mindennapi már egészségtelen is. Azt hiszem, hogy az olyan erős testmozgások, melyeket sokan másodnaponként végeznek, károsak lennének minden nap végezve, sőt károsak így is. Hanem a mindennapi mértékletes izomműködés nem csak nem káros, de okvetlen szükséges is a folytonos erősítéshez. A gyomor működése és általában az egész test élete rendszeresebb lesz a mindennapi testgyakorlatokban. Túlságos erős gyakorlatokat folytonosan űzni természetesen nem szabad. Attól különösen óvakodjunk, hogy minden nap a végső lehetőleg kifárasztjuk magunkat. A magyar természet pedig éppen az ily végső erőig szeret dolgozni, ha egyszer kedve jött a munkához.

A legnagyobb ellenvetése a munkás középosztály embereinek a mindennapi testedzés ellen az, hogy nincs rá idejük. És igazuk van, ha a gyakorlatokat nem szórakozásnak, testedző mulatságnak tekintik, hanem fárasztó munkának. Mert az esti időben mindenki szakíthat magának egy órát egészsége megőrzésére. Nem mondjuk, hogy lehetséges a szegényebb ifjúnak a versenyekre való hosszú és költséges traininget is űzni, de végre is bármely testgyakorlat mellett is a verseny és rá való készülés csak másodrangú dolog és első a testerősítés, erre pedig mindenkinek jut idő.

Ha valaki nem elég gazdag, hogy az évszakoknak megfelelő különféle testedzési módokat mind űzhesse, ugy legokoszerűbben a torna- és athléta-gyakorlatokat választja mindennapi erősítőül. És mert hogy egyleteinkben mindkétnemű gyakorlatok egyformán űzhetők, mindegy, bármelyik egyletbe lépünk is be. — A baj csak ott van, hogy a torna-egyletekben a rendes díjért a tagok csak minden második nap erősíthetik magukat. Helyes volna tehát, ha ez egyletek, mint az atletikai club, minden nap nyitva volnának a tagok számára.

Az az ifjú aztán, ki minden nap mértékletes testmozgásokat végez, bátran versenyre kelhet a külföldiekkel. A csónakász a télen korecsolyázók, vívjon, tornázzók, boxoljon, ép így az úszó is. Viszont a vívó a nagy melegekben a vizen erősítse izmait. — És hogy így az egyik egylet tagja könnyebben, kevesebb költséggel lehessen más testgyakorlati egylet tagja is, bizonyos engedményeket kellene a különféle egyleteknek tagjaikkal szemben kivinni. Így például, ha valaki már tagja egy ily egyletnek, a másikba való belépésnél ne kelljen beiratkozási díjt fizetnie. Vagy hol különben sincs beiratkozási díj, ott a tagdíjat le kell szállítani. Szóval, minden áron meg kell könnyíteni az egyletekbe való lépést. Ezzel nem csak minden egylet nyer, de az egész testedzési ügy. A dolog bizonynyal nem fog oly könnyen menni, mint az ember előre gondolná, mert nálunk az egyletek nagyon távol állnak egymástól. Holott e dologot csak békés tanácskozás és gyengéd engedékenység után lehetne elintézni. Így hát én is oda jutottam, hova más meg más tárgy fejtegetésével már e lapok több írója jutott: az egyletek szövetségéhez. Nem nevezem szövetségnek, mert szeretném, ha állandóan minden közösügy végzésére egyesülnének a testedző egyletek. Így az eredmény is bizonynyal általánosabb és üdvösebb lesz, mint ha csak a versenyek rendezése céljából egyesülnének.

Torna-összgyakorlatok vezérlése.

Jó vezérlés mellett nincs ügyetlen tornász az összgyakorlatoknál.

«Kenyér és sajt két tál étel», rend és szabadgyakorlatok két «fogás», ez és anaz képezhetnek önmagok összetételében is egy jólakásra való «kész terítéket». Minden csak az elegendő jó anyagtól és a feltalálástól függ.

Tegyük föl azt, hogy valamely tornázásra hajlandósággal bíró társaság nem rendelkezik éppen semmi tornászzerrel, hanem van köztük egy tornavezetésre képes «szakember» és van annyi mozgási terület, hogy a társaság minden egyes tagjára jut 1 □ méternyi szabad tér: ez esetben meg van a teljes garancia arra, hogy mulathat, izzadhat, az edző kifáradásig dolgozhat, tornázhat az egész társaság!

De hát a hol sem tornász, sem tornamester nincs, hanem csupán egy tornázni akaró társaság és elegendő hely? . . . Hát ekkor is csak bátran alakuljon meg a kis *tornakör*, bizonyára akadni fog közülök egy-két egyén, a ki vesz magának annyi

fáradtságot: egyszer-kétszer elrándulni oda, a hol láthat egypár-szor rendszeres tornázást; és ezután leül egy tornakönyv mellé vagy legalább figyelemmel olvas el pár itt-ott hirlapban közlött gyakorlati útmutatást, vagy szives közlésekre, beszélgetésre hív fel egy szakembert. Hiszen nem oly rettenetes mély tudomány kell ahhoz, hogy valaki magának képet alkothasson arról, miként mozgatható minden testtag. Az sem szentírás, hogy tornát csak okleveles tornatanító vezethet helyesen. Azzal a fellépési bátorsággal, magas hangú határozott kommandírozó tehetséggel, a meny-nyivel mindenki bírhat, a kinek sorát legalább a «titulirte korporal» chargüig felvitte az isten az obrichtoló katonanapjai alatt — mondom — csupán ennyi alapkészültséggel is elég jó torna-vezetővé válhat mindenki — kis utángondolás, olvasgatás és gyakorlat mellett, a felnőtteknek tömegben való működtetésére nézve.

E sorok írója úgy véli: sokkal többet használ a torna-ügynek és az egyeseknek az, ha tökéletes vezetés mellett is minél számosabban tornáznak, mint az, ha csak tökéletes vezetés mellett, de csak igen kevés felnőtt egyén tornázik. Nem kell attól tartanunk, hogy avatatlan tornavezetők keze alatt végkép el fog fajulni a torna, mert hiszen már most is tapasztaljuk azt, hogy egész avatatlan egyén vajmi kevés van már, ezentúl meg épen nem lesz ilyen, ha a mostani tornaköteles növendékek lépnek helyünkbe.

E helyen jelenleg mellőzzük az egyes tornagyakorlatok összeállításáról és mikénti alkalmazásáról fentálló szabályok közlését. Nem soroljuk elő a főbb testtagmozdulatok helyes műszaki elnevezéseit sem. Az még nem nagy baj, ha valaki a lökés szót felcseréli az ütés szóval, vagy «előre nagyot lépni» mond e helyett: «rohamlépés előre», vagy ha egyik testtagot jobban kifárasztják, mint a másikat. De az már a tornázási kedvet ölné s a tornát úntatná meg, ha az összgyakorlatok vezérlésében épen semmi rendszer nem lenne. Hogy minő a helyes vezérlés? Ezt jelzi a következő kis leírás:

A vezérő egyén, midőn rend- vagy szabadgyakorlatot szándékozik egy időben többekkel egyszerre végeztetni, akkor lehetőleg olyan helyre áll, a hol őt mindenki láthatja. A rendgyakorlatoknál, u. m. menetknél, sor- és csapatképzésnél a vezérő egyén is változtatja helyét, hogy lehetőleg mindig a mozgó tömeg arcvonala elé jus-

son. Az egy helyben végzendő szabadgyakorlatok vezérlésekor szintén a működők előtt szembe áll fel és pedig lehetőleg valami magaslatra (pl. asztalra), körben a kör közepére.

Midőn egy előre kigondolt gyakorlatot (pl. karlendítést) akar végeztetni a vezérő egyén, mindenekelőtt hangosan tisztán kikiáltja ezen gyakorlatot (mozgást), azután rövid szavakkal megmondja azt, hogy *hogyan végzendő* (pl. felváltva jobb és balkarral), ezután kikiáltandó a *mozgás iránya* (pl. előre), megmondandó: *mily fokig történjék a mozgás* (pl. vállmagasságig), ez után megmondandó az *idő mértéke*, az *üteme a mozgásnak*, t. i. hogy minő gyorsasággal kövessék egymást ugyanazon mozgásnak ismétlései (pl. közönséges ütemben), végül elmondatik magyarázatként meg az, mi szükségesnek látszik (pl. jobb kar kezd). A fentiekkel aztán tökéletesen meg van magyarázva a kiviendő gyakorlat (a felvett példa szerint tehát mondandó: «karlendítés felváltva jobb és balkarral előre vállmagasságig és vissza közönséges ütemben»). Ezen fenti összes szavak együtt neveztetnek *magyarázó vezérszóknak*. Mihelyt ezek mind kikiáltattak, 3—5 mpercnyi várakozás után hangosan, erőteljes hangsúlyozással (élesen, esztanósan) kiáltatik ki azon *indító* vagy *kiviteli vezérszó*, a melyre a kívánt cselekmény rögtön kezdetét veszi. A kiviteli vezérszók legrendesebbike ezen szó: *rajta!* De ezt helyettesíti némelykor az «egy» szó vagy a gyakorlat neve. A cselekvés beszüntetése ismét más külön szókkal, u. n. *zárvezérszók*kal eszközöltetik. Ilyen zárszók ezek: «*elég!*» vagy «*állj!*» . . . *Tehát a vezérlés szavai magyarázó-, indító- és zár-szavakból állanak.*

De a magyarázó vezérlési szók után még néha (leginkább csak

a tagszabadgyakorlatoknál) ezen rövid szócska: «*igy*» szintén használtatik, mivel a vezérő egyénnek minden tagszabadgyakorlatot egyszersmind be is kell mutatni saját testével kifogástalanul végezve előttök.

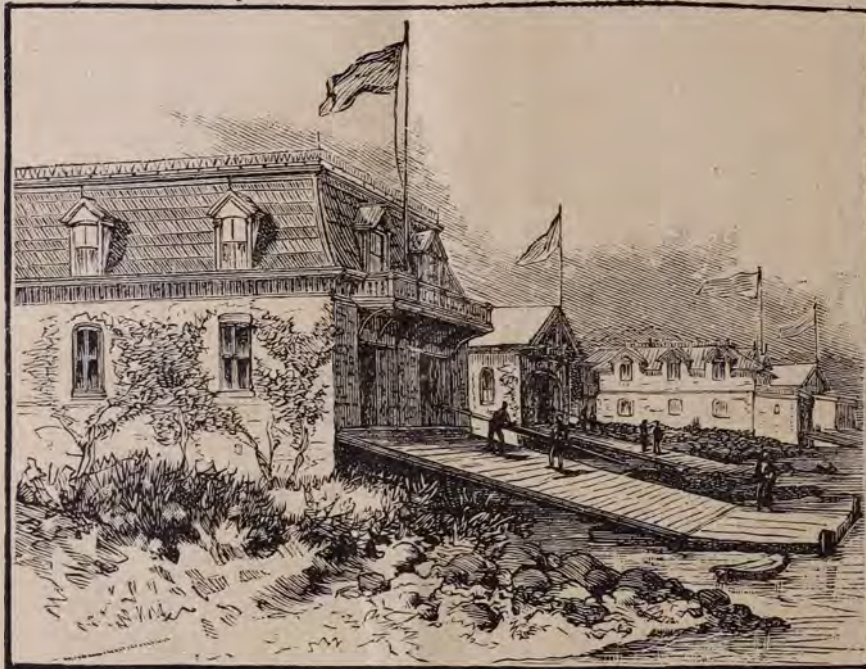
Az *indító* szavak közül ezen szó: «*rajta*» csak folytatólagos gyakorlatoknál használandó, míg ellenben az egy ütemre bevégezendő mozdulat teljesítésére magát a mozdulatot leíró szót kell használni (pl. állj! vagy: lépj! vagy: kezeiket csipőre!) Indító vezérszóul ez a szám: «*egy*» csak akkor használandó, midőn a mozgásokat nem folytatólagos egymásutánban végeztetjük, hanem *számlálás után* olyképen, hogy minden különütemű mozgást később és tetszés szerinti időközökkel csináltatjuk.

A «*rajta*» szóra nézve még megjegyzendő: hogy a *gyors* és *közönséges ütemű* mozgásoknál az nem csupán «*indító vezérszó*», hanem egyszersmind az első *ütemszó* is, tehát a gyors és közönséges ütemű gyakorlatoknál a *rajta* szó után nem kell jelezni semmi más szóval vagy az *egy* számjelzőszóval az első ütemet, hanem az első ütem letele után közvetlenül a második ütem szava jön (pl. karlökés pároskarral fejfőle és vissza hajlítás a mellre *gyors* [közönséges] ütemben: *rajta!* — vissza! — 1—2—1 elég!) De ha egyik mozgás a másik után *lassú ütemben* vezéretetik, az esetben a *rajta* szó csupán indító szó, ekkor szükséges hozzá rögtön utána első ütemszóul egy más szót (mozgás magyarázó) vagy az *egy* számot használni, mielőtt t. i. a második ütem bekövetkeznék.

Lassúnak mondjuk az ütemet akkor, ha két ütem közti idő 3—4 másodpercnyi, *közönségesnek*, ha 1 mpercnyi, *gyors* ütem, ha $\frac{1}{2}$ mpercnyi az ütemek időköze.

A milyen ütemben kezdetik meg egy gyakorlat, ép olyan gyorsaságú ütemben folytattassék és végeztessék is be.

PORZSOLT LAJOS.

SZÁRAZFÖLDI CSÓNAKHÁZAK PHILADELPHIÁBAN.

Szárazföldi csónakházak Philadelphiában.

(Képpel.)

Mig mi a legnagyobb áldozattal is a város fellő közepén a vízre igyekszünk építeni a csónakházakat, addig a külföld s különösen Amerika a csendes vizek partjára helyezi el hajóit. A komoly testedzés és versenyzés egyaránt a parti házak mellett szól. A kényelem és időtakarítás is csak látszólagos a vízi

csónakházaknál, mert a csónak vízre eresztése itt sem kerül kevesebb időbe. — Ha pedig a könnyű csónakokat kézen visszük le, ezáltal legalább ismét csak erősödünk. — Hogy pedig nem célszerű a nagy forgalmú városközi vízre tenni a csónakházat, azt átláthatjuk a mi egyleteink tapasztalatain is. A nemzeti hajóegylet versenyre készülő tagjai számára drága pénzen egy fiók csónakházat építették, hogy itt tréninghassanak.

A traininget nagyban elősegíti, ha a tagok a csónakházban alhatnak és ezt is könnyebben elérhetik a parti házakban, mert kevesebb költséggel építhetők a lakóhelyiségek. A házak fentartása és gondozása is könnyebb, mint a bárkáké.

Képünk a philadelphiai Schuylkill folyó partján levő csónakházakat mutatja be, melyek nagyobb részt egyletek tulajdonai, de van köztük gazdagabb magánosoké is. A part beljebb eső részén kezdődik a gyönyörű Fairmount kert, melynek árnyas útjain végzik a csónakászok a húzás után rendes futásaikat. E tekintetben is előnyös tehát csendes partra építeni a csónakházat. Zürichben is épen a napokban készült el egy ily szárazföldi csónakház emeletre építve, csinos park közepébe. Az épület emeletes és az emeleten háló, étkező és társalgó termek is vannak. Mindez oly kényelem, melyet egy vízre épített csónakház sem nyújthat.

Hódmezővásárhelyi sport.

A testedző sport úgy látszik Hódmezővásárhelyen már a nép körében is kezd terjedni; erre mutat legalább annak a néptünetpélynek a programja, melyet augusztus 17-én rendez a Vörös-

kereszt-egylet ottani választmánya. E programmnak ugyanis a tornázásnak, atletikai versenyeknek, velocipédezésnek, tudományos előadásoknak, physical kísérleteknek és táncmulatságnak leleményes keveréke s érdekesnek tartjuk szószerint ideiktatni:

1. A népiünnepély d. u. 3 órakor a «Hymnus» elénekésével kezdetét veszi.

2. Sétahangverseny. — A 46-ik gyalogezred zenekara és a helybeli népzeneészek közreműködésével — a «Rákóczy induló»-t előadja 100 zenész.

3. Czéllövészeti verseny a lövőház helyiségben kintüntetésekkal.

4. Velocipéd- (vasparipa) verseny. — Táv. 3500 méter.*

5. Súlyemelés jutalmakkal. Minden versenyzőnek 15 emelést kell a 25 kilogrammos súllyal tenni, győztes az leand, a ki az 50 klgmms súlyt legtöbbször s legszabályosabb tartásból emelte.

6. Bajnoki távugrás. — A verseny 17 lábánál kezdődik — s a díjat — egy frankos arany — az nyeri, a ki 18 lábat ugrott.

7. Síkverseny jutalmakkal. (Fuss vagy fizess:) Táv. 1500 m.

8. Különbféle gyakorlatok egy 35 kilogramm súlyú vasrúddal, — különféle fogásokból, — jutalmakkal.

9. A város körülgyaloglása a körtöltésen, egy darab 10 frankos aranyat vagy egy értékes tajt pipát nyer az, a ki legrövidebb idő alatt érkezik be. — Indulás a népiünnepély napján délután 3 órakor a népkert kapujától.

10. Karikák dobása késekre, egy karika díja 1 kr, a ki dobása folytán a késre karikát akaszt, az a kés az övé leand.

11. Szivarozók versenye. 25 darab jó szivart nyer az, a ki egy szivart úgy elszí, hogy a hamuja egy darabban épségben megmarad.

12. Betekintés a napba és holdba — műeszközökkel.

13. Zsákverseny. A ki 100 öl hosszúságot zsákba kötött lábbal elhalad — díjat nyer.

14. Tombola-játék. 2 darab értékes borjú kisorsolása. — 1 db sorsjegy ára 10 kr.

15. Távoldobás: a dobott tárgy súlya 17 klg.

16. Verseny-birkózás. — A győztes 3 ezüst forint jutalmat kap.

17. Természettani mutatóványok: a vilányosságról és delezességről stb.

18. A népiünnepély alkalmas pillanatban le fog fényképeztetni s egyes fénykép példányok Ploln Illés kitűnő fényképészünknél megrendelhetők.

19. Karika-játék és szabad hintázás.

20. X. úr keresztetik a népkertben. — A ki a feladott szótalányból kitalálja, ki az az X. úr, kinek neve egy zárt borítékban titkosan b-irva őriztetik — egy darab 10 frankos aranyat vagy egy üveg francia pezsgő bort nyer.

21. A néptánczhelyen a legjobb táncosok és táncosnők értékes selymekendőkkel jutalmaztatnak.

Ez kétségkívül igen érdekes programmnak s ha így sikerül meg is valósítani, hát külön népiünnepély lesz, mint az utóbbi budapestiek voltak s ha a testgyakorlati «mutatóványok»-ra is akad elég pályázó, ez még dicséretesebb dolog lesz. Mindössze is csak azt kell megjegyeznünk, hogy a versenyek propositiói részben nem egy népiünnepélyhez vannak szabva. Mert például népiünnepélyen *bajnoki* távugrást sehol sem szokás rendezni; miután minden bajnoki verseny rendszerint háromszori küzdelemből áll, a népiünnepély pedig csak egyetlen küzdelemre adhat alkalmat, továbbá ily címet csak oly egylet osztozathat, mely erre belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályában van feljegyeztetve, — a hőmezővásárhelyi vöröskereszt-egylet alapszabályai pedig nem szólnak champion-czímről. Aztán magyarországi népiünnepélyen azt sem lehet kitenni, hogy a «*távugrás versenye 17 lábánál kezdődik*»; kérem szépen, nagyon szép lesz, ha ott fog *végződni* a verseny s akad ember, a ki csak tizenhat lábat is megugrik. E propositiókon pár tollvonással változtatni kell még s ekkor egyszerűsrimind azon versenynemeknél, melyekhez úri sportsmanek sport-

* A győztes 4 drb 10 frankos aranyat kap. Nevezések aug. 14-ikéig Kun Miksa egyleti titkárhoz küldendők.

egyleti tagok közreműködését is meg akarják nyerni, jó lesz kitörölni a pénzdíjakat s helyettük koszorút vagy más tiszteletdíjat adni a győzteseknek; mert Magyarországon gentleman-athleta pénzdíjért nem versenyezhet.

Testedző játékok.

«Ütlek, vissza sem üthetsz».

Ez edző játék a mely általán ismert a gyermekvilágban, ép oly ismeretlen a felnőttek között. Pedig nincs az a vívási, boxolási és birkózási testmozgás, a mi e játéknál szintén elő ne fordulna. A játék maga igen egyszerűen abból áll: *kézzel megüthetni ellenfelünket olyképen, hogy az vissza rögtön ne üthessen*. De tekintsük azon ezerféle mozgást, hajlongást, szökdelést, ugrást, mit el kell követnünk, hogy ellenfelünk testét megüthessük (a kézreütés nem számít), tekintsük viszont azon örökös éberséget és a gondolatok gyors átmenetét a cselekvésbe, a mivel a védekezés és viszonttámadás jár: bizonyára el kell ismernünk, hogy e látszólagos verekedés valójában igen is beválik az üdvös edzőjátékok közé.

Öklöző játék nagy gömbbel.

(Box előgyakorlat.)

Már a régi rómaiak nagy kedvvel gyakorolták magukat abban, hogy egy magaslatról lelógó, kötélén himbálódzó, homokkal telt zsákot karlökésekkel, szemberohanásokkal mozgási irányából kilódsanak, vagy megállítsanak, vagy visszalökjenek. Ezt sokszor oly nagy súlyú zsákokkal és oly erős lóbázások mellett tették, hogy ez által inkább végeztek kemény komoly munkát, mint játékot. — Az angolok már ily mérvben nem gyakorolják ezt, ők inkább csak a lószőrrel vagy tengeri fűvel tömött 20—50 cm. átméretű bőrlabdát, illetőleg gömböt öklöznek oly módon, a mely módon végzik a boxo ó karlökéseiket. Tehát ez az angoloknál mintegy előgyakorlat a boxoláshoz.

A budapesti athleta-clubnak szintén van ily gömbje és gyakran mulatságos öklözéseket rendeznek azzal, t. i. két-két egyén szembe áll egymással és kezdik a gömböt először inga-

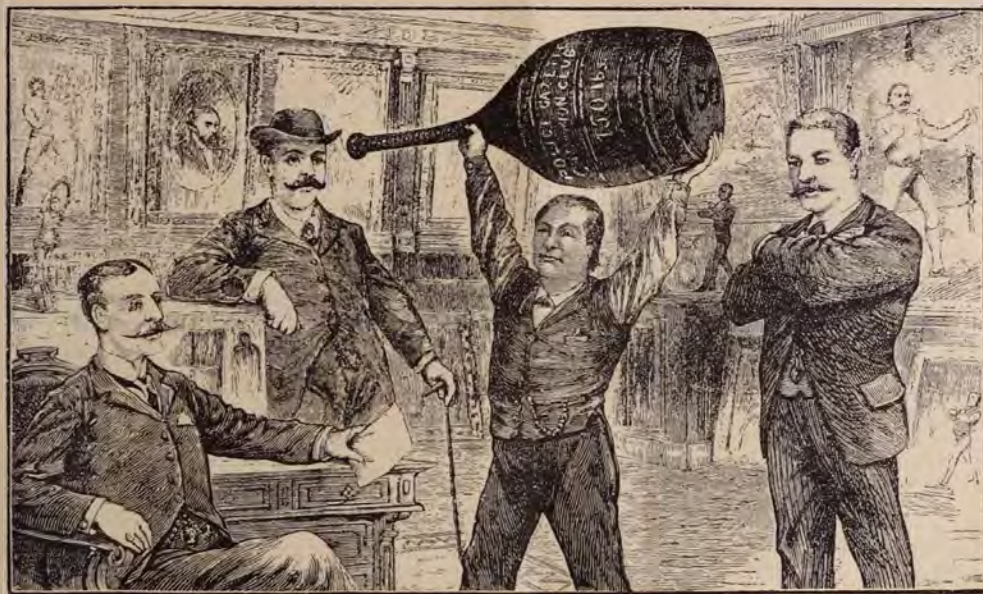
szerű mozgásba hozni, aztán ököllal vissza verdesni, majd oldalt körbe. Ki még nem próbálta, tán el sem hiszi, hogy mily hamar izzasztó játék ez és mily könnyen veszélyessé is válható munka ezen játék, ha a gömb súlyos, az ingási ív meg nagy, az öklöző egyén meg járatlan a testtartásban és karlökésben. Ujj- és karficzam, sőt derékrándulás is megeshetik a vigyázatlanon. Különösen kedélyélénkítő és testedző tulajdonságainál fogva ezen gömböklözést ajánljuk nem csak testületeknek, hanem magánosoknak is.

Japáni birkózás.

Szükséges mindenekelőtt küzdő helyet készíteni akként, hogy egy térség közepén köralakban 2—3 méter átméretű földtöltés legyen, melynek teteje elegendően, leerve, szalmával és homokkal behintve mindenütt fél méternivel legyen magasabb, mint a térség lent körül. A töltés szélei meredeken lejtősek. A küzdő két egyén birkózása három módon, de mindegyik azon főfeladattal történik: *ki bírja ellenfelét a töltésről leszorítani*.

1-ső birkózási módnál mindkét birkózó a karjaitat mellőkre kulesolják és egymást vállal, könyökkel taszigálják, szorongatják mindaddig, míg egyik a töltésről le nem bukik vagy ugrattatik. Győztes az, ki fenn marad.

2-ik birkózási mód az, midőn szabad kézzel is megragadni az ellenfél karját és csípőn fölül a testét, szabad rángatni, taszítani, tova lódtítani egymást. De tilos a lábakat fogni el és lábbal rúgni, ugyszintén tilos a fej vagy nyaknál fogva kényszeríteni az ellenfelet a lelépésre. Győztes az, ki ellenfelét a töltésről leszorította vagy letetette és ő meg fenn maradhatott. Tehát ha mindketten lebuktak esetleg, akkor azzal a küzdés még befejezetlennek tekintetik.

EGY AMÉRIKAI HÍRLAP SPORT-TERMÉBEN.

3-ik mód szerint szabadságában áll mindkét birkózó félnek minden kigondolható fogásokkal, gáncsokkal, lábfogásokkal és bármiféle cselekekkel és erő kifejtésekkel küzdelem; csupán lábbal rúgni, hajba és fülbe kapaszkodni tilos. Győztes, ki fenmarad.

Egy amerikai hírlap sport-termében.

(Képpel).

A művelt nyugaton s különösen Franciaországban, Angliában és Amerikában a hírlap-szerkesztőségeknek mindig van egy terme, mely inkább a nagy közönség számára van berendezve s egyes tárgyak kiállítására vagy multságok rendezésére szolgál. De a míg Párisban «Sale des depeches» van, addig New-Yorkban «Sporting rooms».

Amerikának talán legelterjedtebb képes hetilapja a Fox K. Richard által szerkesztett «The Nationale Police Gazette», mely a szennézés rendőri ügyek mellett kiváló tért szentel a sportnak s jóformán nem is jelenik meg egyetlen száma sem valami boxoló kép nélkül. E lap szerkesztőségének van egy külön sportterme, mely mellékelt képünkön látható s mely tele van mindenféle sport-tárgyakkal s a híres athléták, tornászok, boxolók, birkózók és lovak képeivel. E sportteremben van egy 150 fontos vas buzogány, a «Police Gazette» bajnoki buzogánya, melyen a fölírat olvasható: «Weight 150 lbs. The Richard K. Fox Champion club» s melyet még Amerikában se emelget föl igen sok ember.

Közelebb három híres athleta: Duncan C. Ross, James C. Daily kapitány és a japáni Matsada Sorakichi között folyt le egy privát match a «Police Gazette» sporttermében e buzogánnyal s képünk e matchnek éppen azt a jelenetét ábrázolja, midőn Matsada Sorakichi emelgeti a buzogányt, a versenyzők által választott bíró előtt s a két vetélytárs oldalt állva nézi a japán bajnok emelgetéseit. E matchben Matsada Sorakichi lett a győztes.

A palicsi versenyek.

A szabadtéri torna-egylet által vasárnap (aug. 3.) rendezett torna s atletikai versenyek igen nagy és díszes közönséget csaltak a palicsi fürdőbe, hová nem csak a környékből, de Budapestről is több sportsman rándult le. A versenyek is szépen sikerültek s valóban díszére válnak a derék egyletnek.

Az egyesület kormányzata a következő tagokból áll: Elnök: Pertich Mihály. Alelnök: Piukovits János. Titkár: dr. Békeffy Gyula. Pénztárnok: Vasváry Antal. Ellenőr: Hacker Adolf. Művezető: dr. Vermes Lajos. Orvos: dr. Weisz Ignác. Választmány: Farkas Zsigmond, Birkáss Gyula, Gyelmis Gerő, Jankovits Kázmér, Hevér Géza, Lénárd István, Lévai Simon, Malachovszki László, Manojlovics György, dr. Mukics Károly, Scossa Zoltán, Szalay László, Szigethi Sándor, Takács Ede.

Ez alkalomra a versenybizottság a következőkép alakított meg: Tiszteletbeli elnök: Jankovits Aurél. Elnök: Pertich Mihály. Alelnök: Piukovits János. Id. Vojnits Sándor. Versenybírók: dr. Antunovits József, Birkáss Gyula, Bockelberg Ernő, Farkas Zsigmond, dr. Györgyevits Szredoje, Jankovits Kázmér, Lénárd István, Lévai Simon, Barátosi Porzolt Gyula, Vojnits Simon. — Pályabírók mint vezetők: Gyelmis Gerő, Malachovszki László, Piukovits János, Piukovits József, id. Vojnits Sándor. — Versenybizottság titkára: dr. Békeffy Gyula. Időmérők: Farkas József, dr. Mukics Károly, Szigethy Sándor. Termérő: Gáli Adolf. Orvosok: dr. Reiszner Gyula, dr. Tóth Béla, dr. Weisz Ignác. Erőkiegyszerítő: (Handicapper) Sztokovits Emil. Indító: Szigethy Benedek Gyula. Intéző: Hacker Adolf, Vasvári Antal, Vermes Béla.

Az ünnepélyt rendezendő bizottság tagjai: Fellegi Antal, Gálly György, Hevér Géza, Izeccseszku Leo, Leovits Simon, dr. Milkó Izidor, Manojlovics György, Rudits Károly, dr. Tóth Béla, Vermes Lajos, Vermes Nándor, Vizner József, Vukovits Gábor, Schaller Mór.

Az általános verseny szabályok a következők:

1. A bajnoki és viadori versenyekben, ha nyílt verseny, csak sport-egylet tagjai vehetnek részt, a többi versenyekben az egyleti érmet győztes csak akkor kapja meg, ha valamely sport egylet tagja, ellenben csak tiszteletdíjat kap.

2. A zárt versenyekben csak a szabadkai tornaegylet tagjai vehetnek részt.

3. Az összes díjak csak akkor adhatnak ki, ha legalább 4 versenyző indul, ellenkező esetben csak az első díjaztatik.

4. A bajnoki és viadori versenyekben az első csak az esetben díjaztatik, ha a megelőző versenyben elért eredményt eléri.

5. A bajnoki és viadori versenyekben tét nincsen, bánat 5 forint, mely összeg csak egy versenyre teendő le, habár a versenyző több versenyben vesz is részt, de ez esetben köteles az általa nevezett versenyekben részt venni, különben ez egyszeres bánat pénzét is veszti.

6. A bánatpénzt, ha az illető az általa nevezett versenyekben részt vesz, vissza adatik, ellenkező esetben a Sz. T. E. tiszteletdíj alapját képezik.

7. Nevezési határidő 1884 évi aug. 1-je est 8 óra. A versenybirkózásra és a növendékek sikversenyére és a műtornázásra helyszínén is lehet jelentkezni.

8. A nevezések a kitűzött határidőben írásban és zárt borítékban a «Szabadkai tornaegylet» titkárságához Szabadkán, dr. Békeffy Gyula úrhoz intézendők. A nevezésnek az illető verseny megnevezésén kívül, tartalmaznia kell még a versenyző nevét, polgári állását, lakhelyét és a verseny színeit. Álnév alatti nevezések érvénytelenek.

9. Mindezen versenyeknél a «Szabadkai Torna-Egylet» és a «Budapesti Vasparipa-Egyesület Előre» általános és részletes verseny szabályai irányadók.

10. A jelen versenyszabályok a «Herkules»-ben, mint az egyesület hivatalos lapjában közöltetnek.

11. A versenybírók határozata ellen fellebezésnek helye sincsen.

12. A versenybizottságnak jogában áll a nevezéseket indokolva visszautasítani.

I. *Bajnoki célverseny.* Második vetélkedés a «bajnok» címért. Nyílt verseny. Az indulás 1884. évi augusztus 3-án reggeli 6 órakor. Palicsról a bírók páholyától indulva, Szabadkán a vasúti aluljárónál jelentkezve és Palicsra vissza érkezve (15 kmtr) fog megtartatni. — Fuss, vagy fizess! Pályabíró és vezető: Piukovits János. Verseny bíró: dr. Antunovits József. A bajnokjelöltség feltétele, hogy 1 óra és 1 p. alatt a kijelölt útat akár járva, akár futva megtegye Díjak: Elsőnek; egyleti ezüst érem, bajnokjelöltséget. Másodiknak: egyleti ezüst érem. Harmadiknak: egyleti bronz érem. Ha az eredmény a bajnoki mértéken alul marad, a bajnokjelöltség elesik, de az érem kiadatik. A harmadik vagyis döntő győzelem díja: egyleti aranyérem, serleg és bajnokcím (l. 1882. jul. 20. propositiók I. 1. §).

Védő: dr. Vessa György. Kihívók: Balogh Dezső, Abrasits Antal, Follinus Árpád, Orosz Mihály, Temesváry Andor, Schwanda Gusztáv, Stern Salamon, Horváth Jenő.

Indultak: Balogh Dezső, Abrasits Antal, Follinus Árpád, Stern Salamon.

Balogh könnyen győzött 54³/₄ p. a. 2-ik lett Stern Salamon 62 p. alatt; a többiek hamar kiálltak. Balogh még csak 16 éves, sovány, látszólag gyenge testű fiatal ember, csodálatos szívóssággal gyalogol. Az idei gödöllői versenyen Follinus után második volt.

II. *Akadály vasparipa (Bicycle) verseny.* Nyitva minden magyar és osztrák bicycle-club tagjai részére. Táv. 15 kmtr. Akadály: 5 kmtrre terjedő homokos talaj. Indulás 1884. évi augusztus hó 3-án reggeli 8 órakor az I. alatti pályán. Pályabíró és vezető: Piukovits János. Bíró: Barátosi Porzolt Gyula. Díjak: Elsőnek: egyleti ezüst érem és tisztelet ajándék. Másodiknak: bronz érem.

Neveztek: Fónagy József, Vermes Béla, Vermes Lajos, Vermes Nándor, Phillipovich Emil.

Indultak: Fónagy József, Phillipovich Emil.

Phillipovich folyton vezetve beért Szabadkára 21¹/₂ p. alatt s innen vissza Palicsra az egész távot 44 perc alatt tette meg; gépjéről 6-szor kellett leszállnia, a midőn mindig legalább 10—10 mperczet vesztett. Fónagy miután gépjének hátulsó kereke nem forgott, kénytelen volt a versenyen felhagyni.

III. *Bajnoki távverseny.* Első vetélkedés a «bajnok» címért. Táv. 3 kmtr. Első kihívó: Wéber Frigyes a Sz. T. E. tagja Nyílt verseny. Indulás 1884. évi augusztus hó 3-án reggeli 10 órakor. Az úszó pályát kétszer körül. Pályabíró és vezető: Piukovits János. Bíró: Jankovits Kázmér. Díjak: Elsőnek: egyleti ezüst érem, bajnokjelöltség, a «szabadkai hölgyek tisztelet ajándéka». Másodiknak: egyleti ezüst érem. Harmadiknak: bronz érem. — (l. 1882. jul. 30. propositió I. 2. §).

Neveztek: Berger Vilmos, Schwanda Gusztáv, Vermes Nándor, Herz Ede, Vermes Béla, Adorján Géza, Wéber Frigyes, Scossa Zoltán, Paul György.

Indultak: Berger Vilmos, Vermes Nándor, Herz Ede, Vermes Béla, Paul György.

Vezetett folyton 2000 méterig szép lassú, hosszú tempóval Herz erős, kővér testű ember, 2000 méternél kissé eltérve az egyenes vonalból, az őt mindig 2—3 méterről követő Vermes Nándor által elhagyatott, ki az utolsó 500 méteres oldalon roppant erős és szép úszással Herz előtt vagy 50 méterrel elsőnek érkezett be 76 p. 40 mp. alatt; Herz 79 p. alatt ért be s jó hátul harmadiknak Berger Vilmos; a többi kiált.

IV. *Akadály-úszás.* Távolság 500 m. 5 gáttal, a gátak a víz felszínén úszó fenyő-oszlopok, a melyek alatt vagy felett az úszóknak el kell haladniok. Nyílt verseny. Indulás 1884. évi augusztus hó 3-án délután 3 órakor. Díjak: Elsőnek: egyleti ezüst érem. Másodiknak: egyleti bronz érem. Pályabíró: Jankovics Aurél. Versenybíró: Id. Vojnits Sándor.

Neveztek: Sziebenburger Károly, Milassin Andor, Lipozsencsics Jenő, Milassin Sándor, Schnier György, Schaller Mór, Berger Vilmos, Zöldi Károly, Vécsei Sámuel, Scossa Zoltán, Phillipovich Emil.

Indultak heten.

Phillipovich Emil, Pesten is ismert úszásával, könnyen győzött 6 ellenfélén. 11³/₄ p. alatt mindig vezetve, a gátak alatt úszva, mit a többi is követett, pedig versenyúszók állítása szerint felette átmenni könnyebb és gyorsabb is. 2-ik Milassin Sándor, 1 perczel később ért be; kissé megerősödve erős ellenfele volna Phillipovichnak.

V. *Csónak-versenyek.* Távolság 500 m. Résztvehet minden a palicsi tavon használatban levő négyes egyes evezős és kettős párevezős csónak. Zárt verseny. Indulás d. u. 3 óra 25 p. Díjak: Első beérkező csónak tagjainak bronz érmek adatnak. Pályabíró: Jankovics Aurél. Versenybíró: id. Vojnits Sándor.

Neveztek: 1. «Adrienne» kettős párevezős belső küllőre épített csónak, tulajdonosa Kuluncsits József. Kormányos: Szekenderovits Simon. Evezősök: a) Janiga János, b) Kladek Mihály. 2. «Sólyom» kettős párevezős belső villás, vasladik. Kormányos: Sztojkovits Emil. Evezősök: a) Scossa Zoltán, b) Vermes Béla. 3. «Hattyú» négyes evezős, belső villás vasladik. Kormányos: Szeibenburger Károly. Evezősök: a) Lipozencsics Jenő, b) Lázár János, c) Schnier György, d) ifj. S. Szabó László.

Indult mind a három.

E verseny kevés érdeklődés s még kevesebb igazi sport-eredményrel folyt le, az evezősök illő buzgalommal igyekeztek helyre ütni a vasladikok versenyének komikusságát; de nem lehet eléggé csodálni, hogy a gazdag úri vidék a palicsi tündérszép tavat mért nem használja fel a csónak-sportra is. Különbö mint hallottuk, egy csónakda létesítése végett a mozgalom már megindult. A nevezett evezősök nem állván ki s más, a helyszínén pótolta evezősök mentek a versenyre s így díjat sem kaptak. Különbö elsőnek ért a «Hattyú» s másodiknak a «Sólyom».

VI. *Bajnoki akadály-verseny.* Második vetélykedés a «bajnok» címért. Zárt verseny. Táv. 1000 mtr, 8 akadálylyal egyenkint 1 m. magasan. A pálya egyszer körül 225 m. Pályabíró mint vezető: Malachovszky László. Bírók: Lénárd István, Birkás Gyula. A bajnokjelöltség feltétele, hogy a kitűzött távolság 3 p. 32 másodpercen belül történjék meg. Díjak: Elsőnek: egyleti ezüst érem, bajnokjelöltség. Másodiknak: egyleti ezüst érem. Harmadiknak: egyleti bronz érem. Ha az eredmény a kitűzött idő alatt nem történik meg, úgy az egyszerű versenynek tekintetik, a bajnokjelöltség elesik, de az ezüst érem kiadatik. A harmadik győzelem díja: egyleti arany érem, serleg és bajnok cím. (l. 1882. júl. 30. propositiók I. 3 §).

Védő: Wenzel Lajos. Kihívók: Juhász Béla, Milassin Sándor, Sztojkovits Emil, Bulyovcsics Géza, Kóssa Béla, Schwanda Gusztáv, Weisz Sándor, Follinus Árpád, Temesváry Andor.

Indultak: Wenzel Lajos, Juhász Béla, Milassin Sándor, Bulyovcsics Géza, Kóssa Béla, Follinus Árpád.

Vezetett Wenzel könnyedén ugorva a gátakat s nyert 3 p. 15 mp. alatt, Follinus 2-ik 3 p. 30 mp. alatt. 3-ik Kóssa 4 p. alatt; a többi kilépett.

VII. *Távoldobás.* Nyílt verseny. Súly 17.5 klgrm. Minden versenyzőnek három dobás engedtetik, melyek közül az első próbadozás és nem számittatik. Vezető: Gyelmis Gerő. Bíró: Pertich Mihály. Díjak: Elsőnek: egyleti ezüst érem és a «Bácsmegeyi Gazdasági egyesület» kiállítás elnökeiktől felajánlott ezüst serleg. Másodiknak: bronzérem. Dobás után előre lépni nem szabad.

Neveztek: Lipozencsics Jenő, Vermes Nándor, Weisz Bertalan, Kladek Mihály, Klein Sándor, Schwanda Gusztáv, Bittermann Andor, Wenzel Lajos, Herz Ede, Orosz Mihály, Bajsai Vojnich Antal, Ljubomir Stanojevics, Racsmány János, Szöllösi László.

Kiálltak: Vermes Nándor, Weisz Bertalan, Klein Sándor, Bittermann Andor, Bajsai Vojnich Antal, Ljubomir Stanojevics.

Győzött Ljubomir 570 cm-nyire dobván a súlyt. Vermes Nándor pedig 2 ik lett 540 cm-nyire dobván. Ljubomir külföldi lévén az egyleti érem helyett koszorút és a tisztelet díjat kapja.

VIII. *Növendékek síkversenye.* Futás 200 méteres síkpályán. E versenyben csak 16 éven alul levő fiúk vehetnek részt. Díjak: elsőnek tisztelet ajándék. Pályabíró mint vezető: Piukovits József. Versenybíró: dr. Antunovits József.

Rohonczy Lőrincz 8 kis 11–12 éves versenytársai felett igen szépen győzött 44 mp. alatt futva. Gruber 2-ik lett 45 mp. alatt.

IX. *Bajnoki kardvívás.* Második vetélykedés a bajnok címért. Zárt verseny. A mérkőzés sisakban, keztyűben, mellvéd nélkül egész testre 6 voltra (tusche) megy. Győztes az, ki ellenfelének hamarabb 6 voltot adott. A párok sorshúzás útján állítatnak össze. Minden «volt» után az ellenfélt köszönéssel kell megtisztelni, mely egyszersmind a kapott szúrás vagy vágást is jelzi. Vezető mint pályabíró: id. Vojnits Sándor. Versenybírók: Birkás Gyula, Farkas Zsigmond és osdolai Gábry László. Díjak: elsőnek egyleti ezüstérem és bajnokjelöltség. Másodiknak egyleti ezüstérem. Harmadiknak egyleti bronzérem. A bajnokjelöltség feltétele, hogy 10 percen túl ne tartson. A harmadik vagyis a döntő győzelem díja egyleti aranyérem, serleg és bajnokcím (l. 1882. július 30. propositiók I. 4. §).

Védő: Vermes Lajos. Kihívók: Vermes Nándor, Fellegi Antal, Bass Mihály, Csernovits Agenov, Lázits János, Szendy Károly, Kirner Dezső, Vermes Béla, Izecseszku Leo, Löw Kálmán, Wenzel Lajos, Bély Mihály, Ljubomir Stanojevics, Weisz Bertalan.

Kiálltak: Vermes Nándor, Fellegi Antal, Csernovics Agenov, Izecseszku Leo, Ljubomir Stanojevics, Weisz Bertalan.

Sorshúzás után az 1. párnál Vermes Nándor Ljubomir felett győzött, 5 voltal, 2-ik párnál Csernovits Weisz felett 3-mal; 3-ik pár Izecseszku Fellegi felett 3-mal, győztesek közül Csernovits 6-al a gyepen maradván Izecseszku ellen, rögtön a harmadik

győztesrel is megmérkőzve Vermest is 2-vel legyőzvé, bajnokjelölt lett; a vívás igen érdekes volt s igen sok szép vágást és védést lehetett látni.

X. *Gyaloglás.* Táv. 3000 m. sík pályán. Nyílt verseny. Díjak: elsőnek egyleti bronzérem és tisztelet ajándék. Másodiknak egyleti bronzérem. Versenybíró: Farkas József. Pályabíró: Piukovits J. A futás tiltva van, kétszeri megintés disqualificatiót von maga után. A járás minden neme megvan engedve.

Neveztek: Sztojkovits Emil, Juhász Béla, Fellegi Antal, Milassin Sándor, Milassin Andor, Bulyovcsics Géza, Janiga János, Kóssa Béla, Stern Salamon, Abrasits Antal, Izecseszku Leo, Bittermann Andor, Weisz Sándor, Vécsei Sámuel, Balogh Dezső, Orosz Mihály, Philipovics Emil.

Indultak: Juhász Béla, Fellegi Antal, Milassin Sándor, Milassin Andor, Bulyovcsics Géza, Kóssa Béla, Stern Salamon, Abrasits Antal, Bittermann Andor, Vécsei Sámuel, Phillipovich Emil.

Könnyen győzött Abrasits, de nem valami szép eredménnyel. 16 p. 50 mp., 2-ik lett Stern 17 p. 7 mp., 3-ik Fiilippovich 17 p. 20 mp. alatt.

XI. *Viadori tornaversenyek.*

a) *Viadori ugróversenyek.* Távolugrás, magasugrás és rúdugrás magasba. Győztes az, ki legalább két ugró versenyben a legnagyobb eredményt képes felmutatni. Díjak: Elsőnek egyleti ezüst érem (l. 1884. jun. 29. prop. III. 2. §.) viador cím. «Herkules díj» mint tiszteletajándék, adja a «Herkules» testgyakorlati közlöny szerkesztője. Másodiknak egyleti bronzérem.

Neveztek: Juhász Béla, Milassin Andor, Lipozencsics Jenő, Ifj. S. Szabó László, Fellegi Antal, Wenzel Lajos, Fónagy József, Vermes Nándor, Frey Mihály, Bély Mihály.

Kiálltak: Milassin Andor, Wenzel Lajos, Vermes Nándor.

A Herkules díjért való küzdelem nagy érdeklődés közt folyt le. Vermes Nándor a hármas küzdelemnél a távolugrásban, rúdugrás és magas ugrásban könnyen és szépen nyerte a díjat. Vermes ugrásaiban nagy erő és kellemes könnyedség nyilvánul. Második Milassin Andor lett. A «Herkules díj» egy érczből készült kék-sárga versenysapka volt óra művel, melynek tetején voltak a számok. A sportszerű szép tárgy Huzela fővárosi üzletéből került ki.

b) *Korlát és nyújtó versenytorozás.* Az előirt versenygyakorlatok csak a versenytorozás napján nyilváníthatnak ki. Zárt verseny. Díjak: Elsőnek egyleti ezüstérem és viador cím (l. 1884. jun. 29. propositiók III. 2. §.) Másodiknak egyleti bronzérem.

Neveztek: Lipozencsics Jenő, ifj. Sárny Szabó László, Bulyovcsics Géza, Fónagy József, Vermes Lajos, Vermes Nándor, Moser György, Bély Mihály, Klein Sándor.

Négy versenyző között Moser György budapesti ismert kitűnő torozás nyerte az első díjat a nyújtón. Második Klein Sándor.

c) *Műtorozás a szabadon felállított amerikai nyújtón.* A helyszínén jelentkezők tetszés szerinti gyakorlatokat végeznek és pedig következő sorozat szerint: a) gyakorlatok függésben, b) felhuzódások, felvetődések, c) fellendülések, d) felbillenések és támaszba lendülések, e) óriási kelekpek és átugrások.

A műtorozásban Vermes Nándor és Moser György rendkívüli szép darabokkal Klein kevesebb ügyességgel biztosították a koszorút.

XII. *Birkózás.* Nyílt verseny. Díjak: Elsőnek egyleti ezüstérem és tisztelet ajándék. Másodiknak bronzérem. Jelentkezések a helyszínén is elfogadtatnak.

Birkózás elmaradt.

XIII. *Vigas verseny.* Futás síkpályán. Távolság 100 m. Tiszteletdíjat maguk a tagok adják.

Vigas versenyben 4 versenyző közt Follinus Árpád könnyen győzött.

Az összes versenyek lefolyása hibátlan rendezés mellett állandó érdeklődést keltett. Olyan közönsége volt e versenyeknek, melyet alig láthatott még magyarországi verseny. — A díjak kiosztása után társasvacsora volt, melyen ott volt az egész vidék színe-java. 10 óra után kezdetét vette a táncmulatság, oly friss kedélyvel, hogy bizonyos Bácskában sem minden nap mulatnak így.

Különfélék.

Csónak-keresztelés és evezőverseny. A nemzeti hajósegylet margitszigeti csónakdjában, két sport ünnepély tartatott a múlt héten. Az első, Mészáros Ferenc skiffjének megkeresztelése július 29-én tartatott. A keresztelést megelőzőleg nagy séta evezés rendeztetett, melyen 2 négyevezős, 2 kétevezős és 2 skiff vett részt. A keresztelést ifj. Várady Gábor végezte egy lendületes felköszöntés kíséretében. A skiff a keresztelés alkalmával «Piroska» nevet nyert. Az ünnepélyen, melyet fényes vacsora követett a «Hunnia» csónakázó egyesület is több tagja által képviselve volt. A másik sport ünnepély, az evezőverseny augusztus 2-án ment végbe. Versenyeztek: «Gerle» kétevezős outtrigger gig hajó kormányos nélkül. Eveztek dr. Farkas Gyula és Mérey Ödön. «Haj-

nal» négyezvezős outrigger gig. Eveztek: 1. Nagy Livius. 2. Kleiner Gyula. 3. ifj. Várady Gábor. 4. Beck Lajos. Kormányos Filser Károly. A versenybizottság következőkép volt megválasztva: versenybírók: Asbóth Jenő, Balzam Gyózó, Csizik Béla; indító és pályabíró Mészáros Ferencz. A pálya 2000 méter felfelé és pedig a Margitsziget alsó kikötőjétől a felső vendéglőig. Gerle a part felőli tehát a könnyebb vizet húzta, ennél fogva azonnal előre tört s mintegy 2 hajó hosszal vezetett. Hajnal a cél felé hatalmas spurtát kezdett, mit Gerle már nem viszonzott s így Gerle csak 1 és 1/4 hajóhosszal különbséggel győzött. A verseny után győztesek és legyőzöttek több más evezőssel együtt kedélyes vacsorára gyűltek össze a margitszigeti csónakdába, mely alkalommal feltűnt azon sajnós körülmény, hogy sem a választmány közül, sem az egyesület régebbi tagjai közül senki sem tartotta érdemesnek a versenyre eljönni. Mindannak dacára a fiatalság jó kedvét nem vesztette, sőt jövő csütörtökre újabb verseny a Szóke és Mahagon közt, tűzött ki.

A tornában szerencsétlenül jártak segélyezés. Svájcban már a második évi értesítőt adja ki egy egyesület, mely azon célra alakult, hogy a szerencsétlenül járt tornászokat segélyezze. Ennek a mily szép jelentősége van Svájcban — tekintve a tornászoknak ottani általános elterjedtségét, — annyival kevésbé kell még hazánkban erre gondolnunk, lévén a mi 16 millió fölül rúgó népességünk között csak egyezer felnőtt egyén, kik a tornászokat testületileg rendszeresen űzik. Ezen 1000 egyén közül is 500 fővárosi.

Haulan a canadai hírs evezős közelebbről Ausztráliában az Albert folyón egy 8 evezős csónakkal versenyzett és a kétszeri küzdelemben a nyolcz ember ereje a 800 m. pályán mindkétszer csak egy fél csónakhosszal tudta megelőzni a híres skiffistát.

Az angol és amerikai athleták változó szerencsével már több hete küzdenek Anglia különböző versenyhelyein. Az utóbbi versenyek e hó 14-én és 19-én ismét nem hoztak egyik félnek sem túlságos fölényt, bár e versenyeken az amerikaiaknak szerencsájuk volt. A 14-iki versenyt az amerikai Fridricks és az ismert Georg közt matche előzte meg. A 100 yardot mint első az amerikai 11 mp. alatt futotta be. Ez eredmény azért áll oly hátra a jó (10 mp.) futamoktól, mert mindkét versenyző most a nagyobb távolságú versenyekre van trainirozva. A két ellenfél még más távolságokban is össze fogja mérni erejét. — A 75 yardnyi gyorsfutásban a győztes Bitchie a távot 7 1/2 mp. alatt futotta be. — Az 1100 yardos futásban az amerikai Myers és Snook mérköztek, messze elhagyva a többi versenyzőt. A győztes az amerikai lett. Idő: 2 p. 59 mp. Az 1000 yardnyi versenyben az imént győztes Fredericks ötödiknek érkezett. Első a «Moseley Harriers» tagja Hickmann lett. Idő: 3 p. 15 1/2 mp. Így jóval rosszabb idő alatt tette meg e távot, mint Myers az 1100 yardot. Az egy angol mért-földet a győztes Murray 6 p. 47 mp. alatt egész könnyen járta be. — A 19-iki versenyen az 1000 yardnyi futást handicappal rendezték. 15 versenyző állt ki a küzdelemre. Csak Myers indult a vonaltól s a többiek 32—60 yardnyi előnnyel versenyeztek. Győztes a 32 yardnyi előnyt kapott Snook lett. Idő: 2.13 1/2 p. Második 2 yarddal Snook után Myers. Ideje (2.14 1/2 p.), mely alatt az egész távot befutotta, a legjobb az angol amateur athleták közt. — A fél-mérföldnyi futásban Fredericks győzött. — A 3 angol mért-földet Murray járta be mint győztes 21 p. 48 mp. alatt.

A londoni kristály-palotában e hó 19-én folyt le az érdekes küzdelem 50 mrtföldes versenyben a velocipéd bajnokságáért. Az erős küzdelemben Fry lett a győztes 2 óra 51 p. 16 1/2 mp. alatt.

Az amerikai egyesütemek csónakküzdelme e hó elején folyt le Saratogában. Az idén a 7 versenyző egyesütem közt a pensihaniai lett a győztes, de csak alig pár lábbal. A küzdelem kormányos nélküli négyezvezős hajókban 1 1/2 mért-földnyi távban folyt le. A már többször győztes Cornell-csapat volt a második.

5 klm.-t 12 perc 32 mp. alatt hajtott be háromkerekű velocipéden Berthoin Grenoble-ban a bajnoki küzdelemben.

Az athletika Párisban is kezd tért hódítani. Volt ugyan már eddig is «Racing-Club» czímen egy athletikai egyesület, de általánossá sem magát a futást, sem a többi athleta gyakorlatokat nem tudta tenni. Most a legjobb körökből egy egyesület alakult, hogy az angol athletikát Franciaországban meghonosítsa. Hála Esterházy Miksa emlékének, hogy mi e téren már évekkal megelőztük a francziákat.

A legjobb eredmény 24 óra alatt velocipéden eddig Rousset-é a bordeaux-i velocipéd-egyesület elnökéé volt, ki ez idő alatt 290 klm.-nyi távot hajtott be kétkerekű gépen. Közelebb azonban a learnais-i velocipéd-egyesület tagja Baby ez idő alatt 300 klm.-t hagyott hátra.

Wood T. a professionatus velocipédező Leicesterben levervén hat ellenfelét, köztük Howell-t és Battersby-t, a 20 angol mrt.-et 1 óra 6 mp. alatt tette meg.

Új rendszerű úszó készülékek. Az osztrák-magyar hadseregben új rendszerű úszó készüléket hoztak be. A Himmel J.-féle úszó golyó-készüléket nevezett bécsi gyáros ajánlotta fel és szakértők szerint igen előnyösnek bizonyult be a szabad úszás tanításánál, mert míg az eddig használatban volt Argy-féle methodus szerint egy fűrdési évad alatt a bécsi katonai úszodában csak 46 embert lehetett kiképezni, a Himmel-féle készülék segítségével és módszerével 428 szabad úszó nyerhetett teljes kiképeztetést egy fűrdési évad alatt. A készülék maga két elypsoid alakú, hordószerű pléhből légmentesen elzárt gömb, mely háromféle nagyságban elkészítve: gyermekek, nők közép és kifejtettebb természetű férfiak számára. Ez a két gömb szijazattal úgy helyeztetik az úszó testére, hogy a míg a szijazat a mell-bimbók fölött köttetik át s a vállon keresztvetetik egy másik szij által, addig a készülék maga egyenesen áll, talpazatával az úszó testén s ha az úszó lábra áll, akkor vízszintesen marad. A nőknél a szijazat az emlők alatt köttetik át.

TARTALOM.

Az egyetértés a csónak-egyletek között (Fülepp Kálmán-tól). — A teherkiegyenlítés az evező-versenyeknél. — A mindennapi testgyakorlat. — Tornászgyakorlatok vezérlése (Porzsolt Lajostól). — Szárazföldi csónakházak Philadelphia-ban (képpel). — Hódmezővásárhelyi sport. — Testező játékok. — Egy amerikai hirlap sport-termében (képpel). — A palicsi versenyek. — Különfélék. — Tárcza: A köves-kallai athleta- és torna-versenyek (Szafka Manóttól).

HIRDETÉSEK.

REGATTA-, ATHLETA- és TORNA-TRICOT INGEK

minden egyesület színeiben, valamint ilyen csikos harisnyák; továbbá utazásra és gyaloglásra felülmulthatlan dr. Jaeger tanár-féle ingek és nadrágok legnagyobb választékban

SIGMUND JÓZSEF

vászon-, kész fehérnemű-, harisnya- és rövidáru raktárában

BUDAPEST,

IV., városház-utca 2/4. szám.

➡ Úszó-öltönyök, köpenyek, lepedők stb. legújanyosabban. ➡

3-2

Schleinz Károly

Budapest, kerepesi-út 34. sz.

HILLMANN HERBERT és COOPER COENTRY vasparipa

(BICYCLE) és TRICYCKLE gyárosok magyarországi főügynöke
ajánlja dúsán felszerelt

vasparipa és tricycle raktárát.

Ezen gyár készítményei szilárd szerkezetűk és csinos kiállításuk által a legnagyobb kelendőségnek örvendenek s az eddigi vasparipa találmányok közt legelső helyet foglalnak.

➡ Kívánatra árjegyzék bérmentve megküldetik. ➡

SPORT-KÖNYVEK.

Kaphatók:

Aigner L. könyvkereskedésében

Budapest (váci-utca 1. sz. a.)

Brandeis Handbuch d. Schiess-sport geb.	3.—
Hergsell Die Fechtkunst brosch.	4.—
„ „ „ geb.	5.50
Heydebrand Handbuch d. Reitsport geb.	3.—
„ „ „ d. Fahr-sport geb.	3.—
Meyer Handbuch d. Fischereisport geb.	3.—
Silberer Handbuch d. Rudersport geb.	3.—
Georgens Illustriertes Sport-Buch	4.80
Silberer u. Ernst Handbuch d. Bicycle-Sport geb.	3.—
Wilhelm Karl Quelle des Vergnügens	2.40

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábo-
s petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmertetlen leveleket nem
fogadunk el.

A balatoni sport.

Még a rossz dolgoknak is meg van a maguk haszna: a tanulság.

Az ideai balatoni versenyek egyik másik része nem sikerült teljesen, de azért ezeknek is meg van a maguk haszna; kivonhatjuk belőlük a tanulságot.

Emlékezzünk csak vissza a versenyek lefolyására s mindjárt eszünkbe fog jutni egy nagy hiány, mely a verseny-programmban tátongott: — az evezőverseny ez.

Az ideai evezőversenyekre ugyanis, (a sandolint kivéve) egyetlen egy nevezés sem érkezett. E tényből a «Herkules» egyik számában «Justus» azt következtette, hogy a csónak-egyletek között egyenlenség uralkodik. Lehetséges, hogy igaza van, vagy megengedem, hogy Fülepp urnak van igaza — mert én egészen más következtetést vonok le abból a tényből: azt ugyanis, hogy a Balatonon nem lehet rendezni olyan hajókkal versenyt, a melyek a Dunára valók; hanem csináltatni kell a Balaton hullámverésének megfelelő alkatos és szerkezetű csónakokat s ezekkel aztán lehet versenyeket rendezni.

A Balatonnak meg kell teremteni a maga külön sportját, mely fennállhat és virágozhatik a budapesti csónak-egyletek nélkül is.

A Balaton sportjához pedig legelső sorban tartozik a vitorlázás s hogy ez a sport fel fog virágozni, arra nézve tökéletesen elég kezesség az a kicsiny, de előkelő társaság, melynek vitorlásait már ringatja a Balaton.

Az evező-sporthoz, mint már említettem, külön csónakokat kell készíteni s akkor az még nagyobb kedveltségnek fog örvendeni,

mint a vitorlázás, mert sokkal kevesebbe kerül s a fürdő közönség bizonyára igen sokszor örömmel ülne csónakba, ha több volna és jobbak volnának.

Különös specialitása lehetne a Balaton sportjának az úszás; csak hogy ehhez a füredi kikötőt sokkal tisztábban kellene tartani. Mert a nagyobb versenyeket künn kell ugyan tartani a szabad mély vízben; csak hogy a kisebb és legkevésbé sem érdekeltenebb versenyek rendezése sokkal czélszerűbb a parthoz közel, hogy nagyobb publikum láthassa. Ezenkívül a rendkívül érdekes bűvár-versenyekre Balaton-Füreden absolute nincs tér, az uszoda szűk és ronda s az öböl tele van ingovánnyal; pedig az érdekes víz alatti úszáshoz, a víz alatti súlyemelésekhez, bűvármutatványokhoz, mentési versenyhez stb. a parthoz közel egyenes fenekű tiszta víz kell.

S mind ez ujítások a Balaton-egyletre várnak, hogy születésüket elősegítse. De nem mulaszthatjuk el ez alkalommal fölemlíteni azt sem, hogy az ideai versenyeknek egy része a sportszerűséget teljesen nélkülözte. A versenybírószám nem járt el a propositiók szigorú követelményei szerint. Az elért eredménynek nem csak közhírré tételéről nem gondoskodott, hanem még téves adatokat diktált a hírlapok számára. S elkövette azt a megbocsáthatatlan mulasztást is, hogy az egyes versenyek kitűzött idejét nem tartotta be s az úszók a versenyük megkezdése előtt még egy félórával (!) előbb sem tudták, hogy mikor lesz hát az úszóverseny, az nap-e, vagy másnap?

A „HERKULES” TÁRCZÁJA.

Szegedi versenyek.

Szeged, aug. 8.

Havi-Boldogasszony napját Szeged minden évben megünnepli, akár csak Budapest a Szent-István napot. Szegeden az idén az ünnepélyek már augusztus harmadikán vasárnap megkezdődtek az új-szegedi népkertben tartott népnepélylyel, melynek több részlete egyenesen a testgyakorlatok körébe vágott s népének a testedző sport iránt tanusított nagy érdeklődéséről tett tanúbizonyságot.

Délután 1 órakor már a templomtérén kezdett a nép gyülekezni, félkettő után a polgárőrségi bandériumok, a dalárdák, önkéntes tüzoltó-egyesület és tornaegylet tagjai is gyülekeztek s két órakor az Ujszegeden elhangzott tíz mozsárdörgésre megindult a menet, élén a nagyváradai zenekarral a népkertbe, hol az ünnepély megnyitására 3 órakor hangzott el a trombita jeladás, mire a katonai zenekar rázendített egy magyar darabot s a rendezőbizottság tagja a pózنامászás megkezdését tudatta.

A vigadó mellett egy magas pózna volt felállítva s attól mintegy 30 lépésnyire egy lengő ramaz, mindkettőnek hegyében egy nyárfa ágon különféle jutalomtárgyak voltak aggatva.

A jutalomtárgyak utáni vágy rendkívül nagy concurrentiát idézett elő, úgy a póznánál, mint a lengő ramaznál.

Mintegy fél óráig versenyeztek a pózنامászők minden eredmény nélkül, végtére egy Valdner József nevű ügyvédsegéd feljutott a pózna hegyébe s lehozta a jutalomtárgyakat.

A lengő ramaz jutalmat csakhamar elcsípték. Ezt Halács József vitte el.

A faszoros főút középtáján a tüzoltóság által kötéllel huzott kordon között folytak le a versenyfutások.

Az első futamnál a távolság 200 méter volt, a díj pedig az első beérkezőnek 1 arany, a másodiknak egy ezüst érem. Ennél

a futamnál heten versenyeztek; elsőnek Gerle Imre, másodiknak Szücs Ferencz érkezett be.

A zsákfutási versenyben öten futottak. Itt Horváth nevű kis ügyes fiú vitte az első díjat, a másodikat pedig Pollák.

A második zsákverseny-futásnál a versenyzők lábai össze voltak kötözve. Győztesek lettek Kulisits és Szücs Ferencz s nyertek 1 ezüst forintot. A zsákversenyeknél a távolság 100 méter volt.

Pályabírák a gyorsfutási versenynél Bayer Béla és Taschler Endre, a zsákversenynél pedig Fröhlich Jenő és Löwinger Antal voltak.

A birok-versenyben négyen versenyeztek: Koledin Obrad, Pap Mihály városi tüzoltó, Boross Márton városi hajdu és Miklós Sándor tüzoltó, ki nemrég a czirkuszban nyilvános birok-versenyben legyőzött egy erőművészt.

A versenyzők, mindannyian pőrere vetkezve, a kordonnal kerített körbe álltak, hol a jury is helyet foglalt. Ennek tagjai voltak: Wagner Nándor, Bayer Béla, Bokor Pál és Tölcséri József.

A versenyzők ketteje: Koledin és Boross széles, hatalmas alakok, míg Pap és Miklós nyulánk termetűek, de szintén hatalmasan kifejlődött izomzattal.

Sorshuzás útján Koledin Borossal és Pap tüzoltó Miklós Sándor kollegájával mérkőzött össze.

Először Boross és a rácz Koledin állottak ki.

A közönség izgatottan nézett a birkózás elébe, mikor a két izmos alak összement. Fölgyűrt karjaikon az izmok feszültek, lábukat megvetették a földnek s egy ideig egyenlően álltak. A rácz azonban csakhamar ügyesebb fogást vett s egy óriási lendítéssel maga alá rántotta Boross. Ennek azonban csak egyik válla érintette a földet s a másik pillanatban maga alá teperte ellenfelét. — Az igaz, hogy Koledin ismét fölülkerekedett, de a jury a folytonos földönforgás miatt nem bírván megállapodásra jutni, új küzdelmet rendelt el.

Amíg emezek pihentek, összemérkőzött Pap és Miklós. A közönség érdekléssel nézte azt a gyönyörű versenyt, mely e két izmos

A leányok tornatanítása.

Ne hidje azt senki, hogy a fiatal férfi tornatanítónak már pusztán jelenléte is a leányok tornázásánál káros következményű volna, mondják sokan. Nincs az a könnyűvérű és szép fiatal tanító, aki annyit ronthasson a serdülő leánykák erkölcsi és szenteségi érzületén, mint a mennyit ront otthon a háznál a felnőttebb bárátnők, eselések sugdosásai, csipdesései, melyek úgy hatnak rá, mint a szendergőre az ébresztés.

Nem lehet az ember fából, a tanító is csak gyönyörködve néz a szép szemekbe, a tanítóné is megmozdul bensejében valami jól eső érzés, midőn zsidongva, játszadózva a sok között egy-egy olyan fejledező leányalak van előtte, minőt ifjú ábrándvilágában alkotott magának. De csak *növendék* és csak *tanító* marad azért a tornázótéren ez is, az is, mert ha csak pillanatra is nem az maradna, már másnap vihar tombolna az önfeledkezettek fejei fölött, mert éberebb felügyelő, kegyetlenebb erkölcsőr nem is képzelhető, mint a minők maguk a növendékek egymás irányában.

De még az igazi tanító növendékei között úgy van, mint a czukrász a sok édesség mellett. S kérdezzük a czukrászt, ha nyalakodik-e abból, a melylyel órákon át, napról napra dolgozik? Nézzük meg az egyéb tantárgyakat tanító férfiakat a leány-növendékeik között. Hát a zongoratanító, a rajztanító egész közelé a serdülő leánykákhoz épen nem veszélyes? Miért lenne az épen a tornatanító? Azért tán, hogy a gyors testi mozgások és kedély felpezsdülés alvó érzeteket is támasztanak? Vagy hogy megesisik némely kevés pillanatban az, hogy a tanító keze érinti egy-egy leány karját, midőn az eséstől óvja?! . . . Elfogultság az egész! Egy *jellemes* tornatanítónak a leányok tornáztatása csak kellemesebb munka a fiúk tornáztatásánál, de az is csak munka, mely komolyságra, éber figyelemre serkent és soha még pillanatra sem ébreszt hitvány, ledér gondolatokat.

Jól van, — mondja a másik fél, — tehát sem túlkorai fejlődést, sem a korai érzetek felizgatását nem idézik elő a férfi tornatanítók, hanem kezeik alatt a leány megszokja lektüzeni szemérmét, tekintete bátrabb, teshordozása kihívó, beszédmodora gyöngédtelen nyers és férfias lesz! . . . Borzasztó! Mindezt képes volna egy tornatanító egy egész osztály növendékével pár évi tornáztatással elérni, még ha akarná is? . . . Nem így áll a dolog! Ott van a bökkenő, hogy azok a szende kis leánykák igen könnyen kaparinthatnak rózsás körmeik közli pikáns lapocskákat és képeskéket és jobbról-balról itt is, ott is akad egy-egy jószívű valaki, megmagyarázni azon holmi csúszkát; és most a szegény tornatanítók hátán akarják kicsépelni azt a babot, a mit az egész társadalom széltében-hosszában vet és ápolgat.

Egy férfi *tanító* előtt bő bugyogóban és hosszú kabátkában

legény közt kifejlődött. Háromszor mentek össze, de egyik sem birta a másikat s így, midőn a kitűzött tíz percznyi határidő lejárt a verseny eredménytelenül rekesztetett be.

Ezek után ismét összemérkőztek Koledin és Boross. Hogy hány-szor mentek össze s hány-szor bocsátották kimerülten egymást el, nem tudjuk, mert alig lehetett megszámlálni. Boross gnyolta, boszantotta ellenfelét, ki egyre nagyobb dűhre gerjedt. Érdekes volt, mikor a birkózás tüzeben Boross, igazi alsóvárosi bonhomióval kedélyes figurákat csinált kezeivel Koledin orra előtt. Egyszer ilyen figurázás alkalmával «véletlenül» arczul legyintette a szegény rácz Herkulest. — Többször diskurálni is kezdtek magyarul és ráczul, keserítve egymást, bár nem értették egymást. Végre a tíz percz leteltével itt is eredménytelenül zárattott le a viadal.

Mindkét díjat megfizették. A tüzöltónak egy-egy forint, a másik kettőnek megfelelő arany jutott s bor quantum satis.

A két dalárda előadása között produkáltak magukat a mi athletáink. Ez már nem a kaczgató, hanem az érdekes mutatványok közé tartozott. A közönség érdeklődött is lázasan.

Egy vasnyújtó és egy karfa volt fölállítva a vigadóhoz közel eső fő fasor melletti tisztáson.

A jeladásra a torna-egylet tizenkét tagja jelent meg vörös-csikós torna-ingben kék övvel a derékon. A mester, Kovács István vezette őket elő.

A mutatványok meglepték a közönséget. Imponáló erő és ügyesség nyilvánult azokban. Vakmerő produkciók érték egymást a nyújtón.

Két kitűnő tornász tűnt ki leginkább. Az egyik az erőt, másik az ügyességét képviselte.

Löwinger Antal erőgyakorlatai a nyújtón, majd a karfán, nagy hatást tettek.

Holács Antalnak pedig ügyességét tapsolta a közönség. Kitűnő mutatványokat produkáltak még Kassel Jenő és Kulissics István.

Ezekkel együtt a többiek is mind hozzájárultak a szép sikerhez, mely a szegedi torna-egyletnek bizonyára renométt szerzett.

megjeleni annyi, mint erővel tönkre tenni a leánykának illem és szemérem érzékét? Ép ilyen következményei vannak a korai gyermekbáloknek és a mindinkább divatba jövő nyilvános fürdőzéseknek?

Legyünk igazságosak és egész tárgyilagosan mondjuk ki: igenis úgy van, a leánykák a férfitanító keze alatt veszítenek abból az égi hajnalpírból, melyet a mostani anyagi kor *balgaságnak* mond; de viszont közreműködik általában az egész tornázás, de különösen a férfi tornatanítás abban, hogy leánykánk önállóbb, szilárdabb gondolkodási és cselekvési képességet is nyerjenek.

A leányok tornatanítására a nőt sokkal jobban lehet képesíteni, mint a férfit, csak hogy sokkal nehezebben. De ez nem lehet a gát, sőt ennek kell az oknak lenni, mely a tornatanítónői képesítést elősegíti.

Tény, hogy a férfi tanításnak mindentűtt jobb eredménye van, mint a nőnek, de ha a lelki épség elvesztése mellett nyerhetik csak el a nők a testi épséget, úgy inkább maradjanak gyengék, de erényesek.

De különben is azt el kell ismernünk, hogy a tornában annyira megtudja tanítani a tanítóné a leányokat, mennyit maga elsajátított mestereitől és némileg erősíti testüket és felfrissíti szellemüket. E bizonytal közepszerű eredménnyel jó lélekkel meg lehetünk elégedve, mert ezt minden veszélyeztetés nélkül értük el.

—s.

A gátak és akadályok.

E két szó a laikus előtt nem fejezi ki elég határozottan azokat a fogalmakat, melyeket az athléták közt hozzá. A gát alatt ugyanis általában földtöltést, fasövényt, falat stb. értünk, szóval valami magasba terjedő akadályt. Az athléták pedig gát alatt különösen csak a font vagy a vert fasövényt értik. A szó lefoglalása tehát csak némileg helyes, mert a kifejező sövény szó helyett nem volt miért az általánosabb gátot tartani meg, mikor az eredeti angol szó is a «Hurdle» sövényt és nem gátot (dam, dike) jelent. — A sövényversenyekről hallva a közönség beszélni, rögtön a leghívebben tájékozva lesz. Így hát jó lenne, ha az atletikai club sövény- és akadály-verseny néven nevezné két legérdekesebb versenynemét.

Az akadály szó közönséges értelmezése megfelel az atletikai fogalomnak is; egyaránt az útban levő bármiféle járást gátló falat, gátat, árkot, sövényt, vizet stb. értünk alatta. Az angol «Steeple-Chase» fordítását is megközelíti az akadály-verseny, bár oly elevenen nem jelzi a verseny nemét, mint a «torony-verseny», «torony-hajtás». Ugyanis az eredeti akadály-versenyek nem ké-

Hétfőn folytatódtak az ünnepélyek s ezek legérdekesebbje volt a tiszai csónakverseny, mely öt óra után vette kezdetét.

A Tisza partján csak úgy hemzsegett a nép. Pályabíró volt *Salamon Zsigmond*. A pálya a felső-rözségát és a kioszk közt tüzetett ki. Versenyeztek a tiszai hajósok, molnárok, volt lélekvesztő-verseny, hordó-verseny s befejezésül a hajós egyleti tagok csónakversenye.

A *hajós versenyen* hat két vágós evezős csónak vett részt. Elsőnek érkezett be Vig József, másodiknak Csikó Mihály csónakja. Az első egy aranyat, a másik tajtékipipát kapott jutalmul.

A *szandolin-versenyen* elsőnek Zvékics Boldizsár, másodiknak Moroser, harmadiknak Dörner Lajos érkezett be.

Legérdekesebb volt a *molnárok* versenye. A mozsárdőreire tizen indultak el s nagy erőfeszítéssel törtek előre. Elsőnek Balla Imre ért be (jutalma egy arany), másodiknak Báló József (jutalma tajtékipipa), harmadiknak Nagy Iván (jutalma pálinkás butykos).

Legtöbbet kaczagott a közönség a *hordó-versenyen*. Hordók aljára kockakő volt erősítve s imigy föntartva az egyensúlyt, fúrge fiúk guggoltak bennök, hatalmasan lapátolva a vizet. Négyen versenyeztek. Elsőnek Lengyel Sándor ért be, (jutalma arany mellű), másodiknak Rajcsék Sándor, harmadiknak Dörner Lajos.

Általános érdeklődéssel várta a közönség a *csónak-egylet* tagjainak versenyt. Három négyezes s egy kétevezes autrigger versenyzett.

«Ilona», kormányos Weiner Miksa, evezősök Fónagy József, Skossa Dezső, Csernovics Agenor és Faur Kornél.

«Hajnal», kormányos Endrényi Imre, evezősök Kalmár István, Kass János, Csónka és Rigó.

«Simpathie», kormányos Nagy Géza, evezősök Biró Elek, Nyilassi Pál. A negyedik csónak kormányosa Solymos, evezősei Szegeleti, Bokor Pál, Ujj János és Lamboi voltak.

Érdekes küzdelem után «Ilona» néhány csónakhosszal győzött. Második «Simpathie», harmadik «Hajnal».

sztett talajon, hanem valamely sok akadályú vidéken torony-irányban tartattak meg. A versenyzőnek irányába eső bármily akadályokon saját erejével kellett keresztül jutnia.

Mind a sövény-, mind az akadály-versenyek nálunk a készített versenytéren tartatnak meg, némileg már állandó magas vagy széles akadályokkal. Ez állandóság a mértékben egészen jogosult a sövényeknél, hol a fő a szép ugrás és a gyors futás, de az akadály-versenyeknél soha se feledjük, hogy toronyversenyekből fejlődtek. Mindemellét az akadályoknak itt is meg vannak méretei, de ezek az erők szerint könnyen változtathatók.

A sövények magassága a hazai, mint a külföldi versenyeken körülbelül 95 cm.-nek (3:6 láb) felel meg. Az angoloknál e magasság változatlan minden sövényversenynél s csak a sövények számával nehezítik a versenyt. — A sövények Angliában rendszeren olyan fűzfágakból fonottak, mint a mi löver-enyi sövényeink, de vannak lécekből összeszegezt sövények is. Mindkettő ajánlatosabb, mint az athletikai club által használt seprő módra készült sövények, melyeken ugrás nélkül is átcsúszik a futó lába. A sövények szélessége a versenypálya szélességét mindig befogja. A sövényeket úgy kell készíteni, hogy a talajon biztosan állva, azért könnyen el- és visszavihetők legyenek. A pályát a czövekek beverésével mindemellét nem kell megrontani.

Az akadályok közt leggyakoribb használatban a fal van. Magassága 1 méternél nagyobb ne legyen, vastagsága 30—50 cm. Ha állandó akadály-pályánk van, úgy leghelyesebb a falat kőből felépíteni, ha nincs, úgy könnyen össze lehet szegezni deszkákból. A fal teteje egészen egyenletes legyen, nagy kövekből kirakva, nehogy a ráugráskor a futóval leessen a felső réteg.

A fal elé vagy után, ha árkot ásunk, az árok ne legyen szélesebb 1:50 mt.-nél semmiesetre sem. Az árok ásásánál vigyázzunk, hogy a partja jó meneteles legyen, nehogy a szélére ugró lábát kifeczegetse.

A fal helyett az árkok mellé ezélszerűbb sövényt tenni a még gyakorlatlan versenyzőknél, mert amugy a bukással veszély is járhat. Az athletikai club mult viadalán is így volt alkalmazva ez ugrás. Ilyenkor az árkot 2 $\frac{1}{2}$ mt. szélesre is ásathatjuk.

Az árok ásásánál az egyik szélét, honnan ugrunk meredekre, a másik szélét menetelesre kell vágni. A meredek részt deszkával béleljük ki és fent simára döngöljük a földet. A meneteles helyet kissé puhán hagyjuk, hogy leugráskor kevésbé rázkódjunk meg. — A tiszta árok ugrásnál se vegyünk 3—4 mt.-nél nagyobb szélességet, sőt még ekkor is úgy kell az árkot ásni, hogy ki nem tudja átugorni, n-hogy szerencsétlenül járjon.

A rövid, meredek kapaszkodókra való futás is nagyon érdekes, de ez akadályt a versenypályára nem csinálhatjuk s így csak az igazi toronyversenyeknél alkalmazhatjuk. — Az erdős helyeken vastag fatörzsek, kisebb mélyedések, patakok, sziklák mind a legalkalmasabb akadályokká lesznek, csak apró zászlókkal ki kell az útát feléjük jelölni. — A mily gyönyörű látvány az ily verseny a szabad természetben, ép oly üdítő is.

Magyarországon még nem volt ily torony-verseny rendezve s így könnyen megszerezheti különösen valamelyik vidéki együletünk azt a dicsőséget, hogy e legérdekesebb versenyfutást is meghonosítja hazánkban.

MASTER.

Börkeményedések a tenyéren.

A mily kellemetlen a gyaloglónak a tyúkszeme, ép olyan a börkeményedés a tornász, evezős vagy velocipédistánál a tenyéren. A legnagyobb gond mellett is sokszor napokra szünetelni vagyunk kénytelenek e kis baj miatt, ha nem tudjuk a módját, melylyel túrhetővé lesz a tenyér sajgása, vagy melylyel a bajt egészen el lehet kerülni.

Az erős fogástól és surlódástól a bőr a tenyér azon helyein, hol legjobban érintkezik a szorított tárggyal, vastagon fel nő. A tornában különösen a nyújtó forgások nagyon hamar egész duzzadtá teszik az ujjak alatti bőrt. A velocipédnél a kormányrúd gömbölyű vége a tenyér közepét töri fel, míg az evezésnél inkább az ujjak belső felületét. — Az első keményedések még nem járnak fájdalommal, csak kissé kellemetlenül sajognak, de ha a gyakorlatokat tovább folytatjuk, úgy a bőr alá víz jó és a bőr könnyen leválik. Ez már kegyetlenül égeti a tenyért. A fő törekvésünk tehát az legyen, hogy a keményedést, a bőr vastagodását ne engedjük annyira nőni, hogy alá víz gyűlhessen. Mert ha már jól megvastagodott a bőr, úgy a szorított rúdhöz odatapadva, alul az eleven bőrtől elválik.

Azt kikerülni ugyan sehogy sem lehet, hogy az erős gyakorlatok mellett tenyerünk bársonypuha legyen, de némileg óvhatjuk a bőr simaságát. A nyújtó tornázásnál, mint a velocipédezésnél is arra vigyázzunk, hogy a tenyér soha se legyen egész száraz,

de nedves sem. A nyújtónál «jó fogás»-nak azt mondjuk, mikor tenyerünk mintegy a rúdhöz tapad. A nagyon száraz tenyér ép úgy csúszik, mint a nedves. — A szárazság ellen a nyál, a nedvesség ellen a por a legkezdetelegesebb szer. De az égető por helyett igen helyesen használhatjuk a gipsz- és gyanta-port. Különkülön egyik sem elég jó, de együtt egészen megfelelő. Előbb a gipszporral szárítjuk fel a nedves tenyeret és ezután egy igen kevés finomra tört gyantát dörzsölünk szét kezeink közt. De a tenyeret addig kell dörzsölni, míg csak igen kevés por marad rajt, mert különben még ez is elősegíti a keményedést.

A velocipédező a kormányrúd fogásának változtatásával legkönnyebben késlelteti a keményedést. Az alsó fogású kormánytartásnál legkönnyebben feltörik a tenyér közepe, míg a felső fogásúnál az ujjak bőre keményedik meg. Hogy hamar vízhiány ne legyen tenyerünkön, többször törülgetni kell róla az izzadságot. Az ügyes velocipédező a jó úton különben is alig szorítja a kormányrudat s felváltva el is eresztheti egyik kezével.

A már megkeményedett helyek gondozása a következőkben áll. A mint a bőr már oly vastag, hogy tenyerünket szétfeszítve nyomást gyakorol a húsbá, úgy elkezdjük finom késsel lemetélni. De nagyon óvatosak legyünk ez operációnál, nem csak hogy kezünkbe ne vágjunk, de nehogy tulságosan elvékonyítsuk a bőrt. Mert ekkor a gyakorlatokat épen nem folytathatjuk, oly érzékenynyé válik a tenyér. E metélésnek tehát folytonosnak kell lennie, úgy, hogy a bőr nagyon vastag soha se lehessen. — A levágásnál arra is vigyázzunk, hogy egyenletesen messük le a kihalt bőrt, mert ha egy helyt vastagabb marad, itt könnyen feltörik s lehasad a tenyérről.

A legtöbb szenvedélyes tornász, evezős és velocipédista nem tudja ezzel a pepecselő munkával megelőzni tenyere fájdalmas felhólyagosodását és így e miatt sokszor hetekre abba kell hagyni gyakorlatait. Mert mihelyt víz gyűlt a bőr alá, abba kell hagyni a gyakorlatot. A hólyagot sokan nem merik felszúrni, félve a fájdalomtól, pedig ha idejében és kellően szúrjuk fel, a legjobb mód a bajtól való szabadulásra. Hanem be kell várni a képződés után 1—2 napot, hogy az alsó eleven bőr vastagodhassék. Ezután a hólyag legszélét aczél tűvel felszúrva, a folyadék így az utolsó cseppig kifolyhat. A hólyagot felvágni semmiesetre sem szabad, sem a szúrás után a bőrt levenni. Ha a holt bőr rátapad és reá nő az alsó rétegre, úgy a keményebb felsőt megmetélve pár nap múlva tovább úzhatjuk a gyakorlatot; de ha leválik, úgy addig kell várni, míg az új bőr jól megkeményedik. — Már sok tornász szerencsétlenül járt, hogy nem tudta bevárni a hólyag teljes gyógyulását. A vékony bőr alól egy erős forgásra a vér serked elő és ilyenkor a fájdalomban a fogásból engedve, esés lesz a könnyelműség következménye.

Mint a tyúkszemre, úgy e börkeményedésekre is igen jó a fürdés, a meleg vízben való áztatás, mert ezután könnyebben és veszély nélkül vakarhatjuk le a foszladozó bőrt. De ne feledjük, hogy a tenyér tyúkszemét soha sem kell annyira levágni, mint a lábét.

Talán sokaknak nevetségesnek tűnik fel, hogy e kicsinyes dologgal ennyit foglalkozunk; de kinek valaha fel volt törve a tenyere, tudja, hogy mily nagy dolog az, ha ép, erős testtel, vidám kedvvel e kicsinyes baj napokig gátol a kedves napi gyakorlatok végzésében.

EGY ELŐTORNÁSZ.

Uj evező.

(Magyar találmány.)

(Képpel.)

Ismeretes dolog, hogy már régóta fáradoznak azon feladat megoldásán, hogy a páros evezőket a rendes módon való evezésnél úgy alakítsák át, hogy a hajó arra felé haladjon, a merre az evezős arca van fordítva.

Több hiú kísérlet után végre is magyar találmánnyal állunk szemben, mely egyszerűsége és eleganciája miatt megérdemli, hogy nagyobb elterjedésnek örvendjen.

Körülbelül két hónap óta a városligeti «Dobó» nevű vascsónakon látható Prandorfy Ede szabadalmazott szerkezete. Prandorfy E. úr a Walser-féle ismeretes harangöntő- és szivattyúgyárnak egyik munkavezetője.

Az egész szerkezet azon alapszik, hogy két egymásba kapaszkodó fogaskerék ellentétes mozgásokat végez; t. i. midőn az egyik fogaskerék az óramutatóval egyértelműen, addig a másik vele kapcsolatos kerék az óramutatóval ellentétes irányban forog.

A rendszeren használt evezőknél a beakasztási pont két oldalán

lévő evezőréssz mindig ellentétesen mozog; t. i. mikor a vízben lévő vége előre, akkor a vízből kiérő vége hátra húzatik és fordítva.

Az új magyar evező-szerkezetnél ez nincsen úgy!

Itt mindenekelőtt kiemelendő, hogy az evező két külön darabból áll: *A*) és *B*); melyek fél fogaskerekekkel vannak egybe kapcsolva. A két fél fogaskerék az *a*) pont körül forog. Ez a forgáspont egy szersmind két kerülékalaku öntött vas lapot tart össze, mely czélra még a *b*) csavarok is szolgálnak.

Ily módon az evezőnek fogas vége mintegy tokba van zárva, a mely az egész szerkezettel és így az evezővel együtt a *c*) tengely körül képes elmozdulni. Az ezen tengely körüli forgás által emeltetik ki az evező a vízből és viszont. A tok, a forgási tengely és ennek állványa már most rácsavartatik a hajó oldalára.

A működés megérthetésére alig szükséges még valamit megjegyezni. Az evezés a rendes módon történik. A rajzban egy jobb oldali evezőnek egy része van feltüntetve. *B*) az evezőnek vízbe érő, míg *A*) a vízből kiérő vége. Ha már most a rendes evezés szerint *A*)-t lenyomom, *B*) kiemelkedik a vízből; kinyújtva a kezemet és meghajtvam előre a testet: *A*) előre jön (ép úgy mint a rendes evezőnél), de *B*) is előre jön (ez az ellentét). Vízbe téve *B*)-t és *A*)-t visszahúzva (a rendes módon), a *B*) is visszafelé fog jönni (ez ismét az ellentét). Tehát az evező vége a vizet az evezős felé (és nem tőle el) fogja tolni, minélfogva a hajó arra halad, a merre az evezős arca van fordítva.

lesz képes kihasználni e magyar találmány előnyeit és legyőzni a fellépő hátrányokat.

A feltalálónak egy további, meg nem vetendő érdeme a kiállítás és a szerkezet tartósságában fekszik. A csavarok kivételével az egész készülék öntött vasból készült és az *x*) csavarok segítségével az evezőkre erősítették.

Az *a*) csavarok egymástól távolsága = 10 cm.

A *b*) " " " " = 6 "

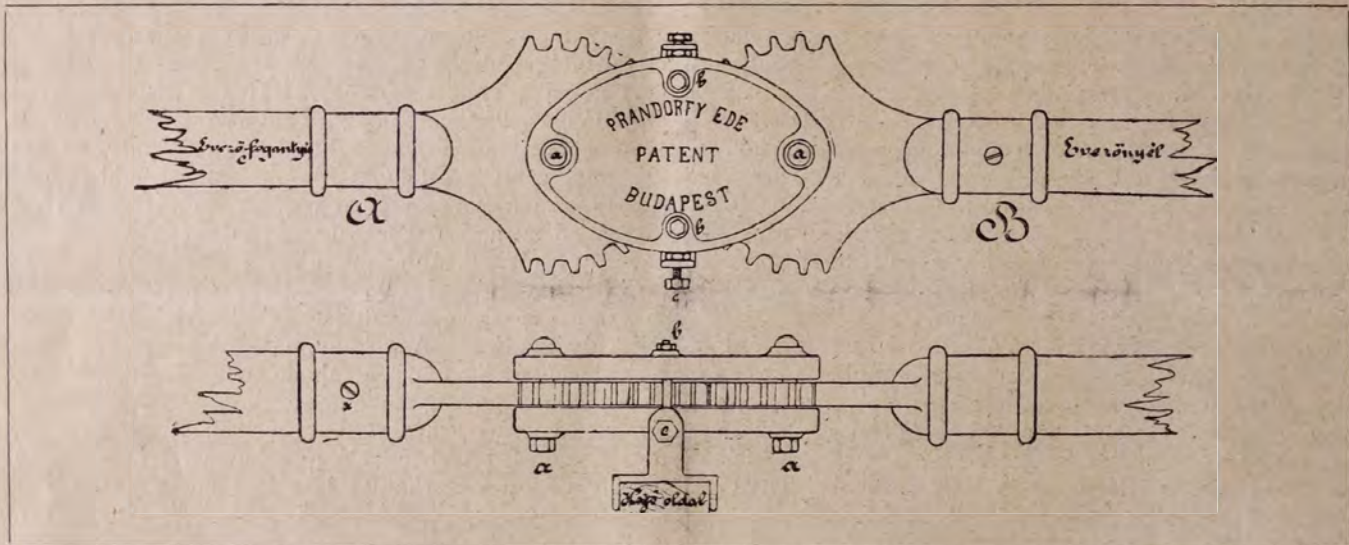
A fél fogaskerék sugara = 5 cm. A toknak a hajóra való erősítésére szolgáló állvány hossza = 10 cm., szélessége alkalmazkodik azon körülményhez, vas-, fa-csónak vagy outriggerre erősítették. A városligeti «Dobó»-nak evező-fogantyúja, az *a*) csavartól számítva, 43 cm. hosszú; evező-nyele pedig 120 cm.

SCHWANDA GUSZTÁV.

A munkás-osztály testgyakorlata.

De ugyan miféle testgyakorlatra volna szüksége annak a földmives, iparos vagy bármelyik munkásnak is, ki reggeltől estig amúgy is eleget fárasztja testét? — A nyugalom és nem a munka ad az ilyeneknek erőt.

Igy gondolkozik nálunk nem csak maga a munkás, de a művelt osztály is. Sőt testgyakorló egyleteink egyáltalán tekintetbe sem veszik ez osztályt. Nagyon sok egyetbe ha akarna sem léphetne be a legmódosabb munkás sem. — Arról pedig, hogy az iparos körök maguk tennének valamit testi épességük ügyében, épen

ÚJ EVEZŐ.

Mint látható, ez az evezésnek igen jó módosítása, mert az evezőt fölmenti a folytonos hátratekintgetés alól. Ha még hozzá teszem, hogy az egész készülék igen csinosan és — mint az alább közölt méretekből kitűnik — nem otromba módon van készítve, majdnem azt hinné az ember, hogy ez a kis honi találmány hivatva lesz a csónakászatban fordulópontot képezni. Csakhogy néhány körülmény tekintetbe vétele mellett rögtön másképen fogunk itélni.

Tekintetbe veendő az a körülmény, hogy mindenütt, a hol fogaskerekek használatnak, a fellépő nagy súrlódások miatt tetemes erővesztés áll elő, eme súrlódás legyőzése miatt. Ugyanez áll itt is. Én ugyan egy órai meglehetősen gyors evezés után sem éreztem fáradtságot; de kiszállva a «Dobó»-ból, egy közönséges evezővel ellátott csónakba ültem és körülveztem a szigeteket — de sokkal könnyebben! A súrlódások tehát még is tetemesek lehettek.

Egy másik körülmény pedig az, hogy a húzásnál a test hátrafelé megy és pedig bizonyos sebességgel, tehát eleven erővel is. A közönséges evezésnél ez igen jó, mert a felső test ütése épen azon irányban történik, melyben a hajó halad. Jelen esetünkben a dolog épen ellenkezőleg áll: itt a felső test ütése épen a csónak haladásával egyenirányú és így az evezés által kifejtett munkából le ront bizonyos mennyiséget.

Mindamellettt kívánatos volna, hogy nagyobb körökben elterjedjen, annál is inkább, mert ki tudja, az egyes evezős mennyire

nem szólhatunk. Hanem hát vallják csak be iparosaink, hogy biz ők egy nap sem fáradnak ki halálra, sőt sok munkánál épen a nyugalmas ülésben fárad ki testük. A földmives pedig az év harmadában ép úgy pihen, mint bármilyen ur. — Aztán meg különös, csak a magyar munkás osztálynak volna oly nyomasztó nehéz sorsa, hogy teljesen kifáradva mindenféle mozgásra képtelen volna. Hisz a németországi torna-egyletek tagjai közt számtalan a munkásosztály embere. Sőt a kisebb falukban a közönséges földmives nép is tornázik. Jó példát mutat a munkásosztálynak itthon maga az önkényes tűzoltóság. Nem csak a fővárosban, de vidéken is a legnagyobb része a tűzoltóknak az iparosokból telik ki. És be kell ismerni, hogy a tűzoltósági gyakorlatok meglehetősen fárasztók. A ki ezeket elvégzi jószántából, bizony akár melyik testgyakorlat sem fárasztja ki. Télen a fővárosi önkéntes tűzoltók a nemzeti torna-egyletbe tornázni is eljárnak és közülök legpontosabban épen nem az egyetemi hallgatók, hanem az egész nap dolgozó mesterlegények. És csak látni kell, mily jó kedéllyel töltik el az estét.

Most csak az volna a kérdés, hogy minemű testgyakorlatot üzhethetnének leghelyesebben a munkás emberek. — Mindenesetre első sorban a torna a legajánlatosabb általában minden munkásnak. Főleg azért, mert az egyöntetű testképzést a legolesóbban érzjük vele el. — Az oly munkás ugyanis, ki egész nap leginkább lábát fárasztja, nem fog velocipédre ülni, sem futással nem edzi magát. A kovács, karja eléggé erősödve a munkában, lábait fogja edzeni. Mert ne higyjük, hogy a folytonos állás megerősítne a lábakat. — A tornában a különféle szereken könnyen erősítheti mindegyik munkás azt az izmát, melyik napi foglalkozásában pihent.

A legtevésebb felfogás azt hinni, hogy ha valakinek a munkájához kellő izmai meg vannak, úgy az már elégséges, ennél több izmot munkája nem kívánván, miért erősítse magát. Ezen felfogás miatt satnyul el a munkás nép. Elég ugyanis a végzendő munkához soknak az ereje, de egész testében gyenge és nem elég, hogy épen élhessen. A gyári munkások nagy részének kevés erőre van szüksége és mert hogy tovább nem is edzik magokat, el is gyengülnek nagyon hamar. A munkára elég erősítő maga a munka, de az egészséges ép életre nem elég.

A munkásosztály, különösen a gyári, testben ma-holnap oly gyenge lesz, hogy a gyengeség a betegséget közelíti meg. És ennek nemcsak a folytonos életlő dolog az oka, hanem a rendetlen életmód. A munkaszünetek nálunk több kárt tesznek a testben, mint a heti munka. — Az ünnepi szabadnapok volnának pedig legalkalmasabbak a mulatságos testedzésre. Hetenkint csak 2 órai testgyakorlat is sokat erősítene a munkásokon. Ez nem fárasztana, sőt a fáradságra erősítene.

Van ugyan elég olyan erős napi munkát végző iparos, kinek épen nincs szüksége a külön testedzésre, de az ilyenek mellett a legtöbbnek nem csak testi, de lelki erősödésére is válnék a mulatságos testedzés. Mert mindenestre vidáman, játszói módon kell vezetni a gyakorlatokat, hogy felélénküljön alattuk a munkában elfásult kedély. A felnőtt embernek némi részben még szükségesebb a vidám játék, mint a gyermeknek. A komoly napi munka után a kedélyes társaságban végzett testedző játékok bámulatos jótékony frissítő hatással vannak életünkre. Mondhatjuk, hogy az az ember, ki rendszeren eljár a testedző egyesületek óráira, évekkel meghosszabbítja életét és kedélye frissességét állandóan megőrzi. — És e mellett mily sok oktalán időlopástól ment meg a testedzés. — A mesteremberek az estéli borozgatást és az unalmas kaputámogatást könnyen elhagynák, ha volna, hol jobban eltölthetnék az időt. — Pedig van, hanem kevesen tudnak róla.

A kötelező tornatanításnak már mindenütt meg van szép eredménye és az alsóbb iskolákat végzett iparosok közül egy néhány már tagja is lett valamely egyesületnek, de még nagyon távol vagyunk attól, hogy sokat remélhetnénk. — Az egyesületeknek nem kellene úgy elzárkózniok e derék osztály embereitől, sőt elő kellene segíteni könnyebb beléphetésöket. De mi ebben az oktalán büszkeségben felül akarjuk mulni a külföldet és kárunkra felül is muljuk.

DEMOKRATA.

Box-verseny.

(Képpel.)

Azt mondja az angol, hogy az önvédelemnek legemberibb módja s a testedzésnek legegyszerűbb és legeredményesebb eszköze a box. Hanem azt elfeledi, hogy a mások megtámadására, a verekedésre is ép oly alkalmassá lesz, mint az önvédelemre. De e tekintetben a művelt osztályban úgy sem érvényesül egy testedzési mód is. A vívás tanulása nem hogy szaporítaná a párbajokat, hanem még csökkenti. — Azt pedig el kell ismernünk az ökölvívásról, hogy az általános erősödést és ügyesedést minden testgyakorlat közt legkönnyebben vele érjük el.

Már maga a boxolás is verseny s így természetes, hogy a nyilvános versenyeken is legtöbbször a boxolással találkozunk. Az angolnak és különösen az amerikaiaknak az az ünnepély a legunalmasabb, melyben nincs boxolás. — Még a legigénytelenebb néposztály embere is meg nem bocsátaná magának, ha nagyobb ünnepeken elmulasztaná a bizonynyal rendezendő box-versenyt.

Az ily nagy érdeklődés mellett a boxolás rohamosan terjed Amerikában, még a vadak közt is. De van e folytonos versenykiváncsiságnak káros oldala is. Ugyanis napranapról szaporodik azoknak a száma, a kik mások mulatságára nyilvánosan boxolnak és nyilvánosan félholtra verik egymást. A boxolás Angliában és Amerikában biztos kenyérkereset, de veszedelmes is.

A nagyobb amerikai városokban a boxversenyeket többnyire vállalkozók rendezik, kik sokszor szép jövedelmet vesznek be a fogadott boxolók küzdelmén. Hanem az egyesületek és maguk a küzdők is számos versenyt hoznak létre. Mind e versenyekben a rendezés már egészen szokásos. A küzdőtér egy emelkedett deszka állvány, kötéllal körülveve. De e kötelek mellett is már többször megtörtént, hogy egyik boxoló a másikat a közönség közé ugratta ki. A kötélen belül a versenyzőkön kívül csak még két ember van, egyik a bíró, ki képünkön kezében az órát tartva, figyel a lökésekre; a másik, kezében az üveggel az orvost helyettesítő traineur, ki ütítő itallal frissíti fel a lankadót, vagy locsolja fel az ájultat.

Képünkön a küzdők egyike ép a fejére irányított lökést fogja fel karjával, fejét kissé aláhajtva. A védelem a legtökéletesebb. Másik karja oldallökésre áll készen s ha gyorsabb lesz, mint társa, a jobb kar lehúzásával, úgy biztosan talál. — A lábak kissé hajlítva, folyton készen állanak a vissza vagy előre ugrásra. Az élénk figyelmes alakok igen jól kifejezik az izgató verseny érdekességét.

A magyar közönség is talán az összes versenyek közt a boxot nézi a legnagyobb érdeklődéssel.

A palicsi versenyek győztesei.

A Palicson rendezett országos torna és atletikai viadalok lefolyásáról a Herkules a hivatalos tudósítást már közölte, most az eredményeknek eddig Magyarországon s külföldön elértekkel leendő összehasonlításáról kívánok pár szót szólni.

Általában a győztesek kielégítő s néhol jó eredményeket vívtak ki s ha tekintetbe vesszük azt is, hogy a versenyeknél nagyobb részt könnyen s biztosan érkeztek elsőnek a győztesek a nélkül, hogy versenytársaik szorítása miatt szebb eredményeket let-

tek volna kénytelenek produkálni, akkor el kell ismernünk azt is, hogy a palicsi győztesek valóban figyelemre méltó ellenfelek lennének a nagyobb szabású s a tényleg is országos viadalokon.

Vegyük elő egyenként.

Mindjárt reggel a verseny napján egy valóban meglepő s tekintettel a győztesre igen szép verseny volt. A bajnoki célverseny győzteséről, Balogh Dezsőről szólok, egy alig 15—16 éves alacsony gyermekről vékony s látszólag szűk mellel, de bizonyára erős s kitartó izmokkal s kitünő ép tüdővel. A pályát, mely egyáltalában nem alkalmas semmiféle versenyre, 5 kilométerre terjedő homokos része miatt, — könnyű egyenletes hosszú lépésekkel futotta be versenytársai számba sem jöhetvén mellette; a 15 km-ert 54³/₄ percz alatti befutását az angol versenypályákon is jó időnek nevezik, kitünő idő lenne 50—51 percz. A verseny érdekességét nagyon emelte volna, ha a volt bajnokjelölt dr. Vessa György, a kitünően képzett tornász is kilépett volna a küzdőterre, a győzelmet azonban az esetben is valószínűleg Balognak kellett volna átengednie, minthogy Vessa rövid futásra nehéz s csak 50—100 kilométeres versenyeken volna igen veszedelmes ellenfél. Balogh Dezsőt határozottan a palicsi versenyek legkitünőbb győztesének kellett tekinteni.

Nem sokkal maradt el a szép eredmény mögött Philippovics Emil egy szintén ifju ember, de már szebben s egyenletesebben fejlődött s korához mérten mondhatni erős testalkattal. A verseny-

BOX-VERSENY.

pálya velocipédre még kevésbé alkalmas s daczára ennek 44 percz alatt futotta meg ezt: mi még jó időnek sem mondható más pályán, itt azonban annak vehető: megemlítendő különben az is, hogy a pálya rosszasága miatt 6-szor kellett leszállni a gépről, egyszer pedig menésében birka nyáj által akadályoztatott. Angliában ily távolságot 33–35 percz alatt tesznek meg. Nem is tudjuk mért nem rendezték a rendes versenypályán e két versenyt is, 225 m. pályájukon meglehet tenni s a közönség is mind végig élvezhetné, közbe esetleg a torna-versenyeket téve; az eredmények iránti tekintetből ezt jövőre nagyon ajánlatosnak tartom.

Az *úszó-versenyek* közt a bajnoki egyáltalában nem mondhat jó eredménynek, még az 1882. évi verseny győzteséhez (68 p. 10 mp) hasonlítva a 76 p. 40 mpet nagyon rossznak vehetjük, ez idei balatoni versenyek eredménye is jóval szebbnek mondható; de tekintetbe kell vennünk a verseny lefolyásának módját. Herz vezetett folyton szép, de lassú tempóval. Vermes Nándor előre elhatározott szándékkal mindenütt 5–10 méter távolságban követte a pálya $\frac{1}{6}$ részeig, itt elébe vágva Herznek nem csak a 10 méter hátrányt behozta, de még 40–50 méter előnyt is szerzett rövid idő alatt, ebből azt lehet következtetni, hogy Vermes Nándor erős ellenféllel szemben képes lenne a pályát 60–70 percnyi jó időben is megszúzni.

Az *akadály-versenyben* ismét a kis Philippovits győzött könnyen és szépen, erős ellenfelekkel, köztük az 1882. évi győztesel, Milassin Andorral szemben. Az idő középszerű.

A *bajnoki akadály-verseny* győztese Wenzel Lajos jó idő alatt könnyen győzött, erősebb versenytársakkal még szebb eredményt is képes lett volna produkálni.

Súlydobás rossz volt, 1882-ben ugyancsak Palicson az akkori győztes Racsmány ugyanezen súlyt 624 cméterre dobta, míg a mostani győztes csak 570 cméterre.

Bajnoki kardvívásról szintén csak rosszat mondhatni, ily eredménynyel Magyarországon kardvívásban «országos» bajnok valaki nem lehet, vagy ha lehet is, csak azért, mert jobb vívóink nyilvános küzdőterre nem lépnek ki, oly vívókat, mint a palicsi versenyen résztvevők voltak, Budapesten akármelyik vívó mester iskolájában 10–20-ával lehet találni, de úgy tudom Szabadkán is van több határozottan jobb vívó, mint a többi szabadkai versenyzők. Nézetem szerint nagyon nehéz addig bajnoki versenyt ezen sportnemből rendezni, míg tekintélyesebb állású s meglehetősen korú vívóink közül 2–3-at meg nem nyerünk résztvételre; minthogy különben nehéz a bajnoki mértéket meghatározni, az egyszerű győzelem pedig nem elég garancia a bajnoki vagyis valóban szép eredményre; itt nem lehetvén minimalis időt, illetve távolságot kitűzni, mint a járó, futó, ugró s egyéb más versenyeknél.

Különben, ha nem mint *országos bajnoki kardvívást* tekintjük, akkor úgy a győztesnek, Csernovics Agenornak, mint utóljára felmaradt ellenfelének, Vermes Nándornak gratulálhatunk; úgy tudom, egyik sem valami régi vívó s már is ügyesen kezelik a kardot úgy a védésnél, mint a támadásnál. Csernovicson azonban észre lehet venni, hogy sokat manchetkezett, a küzdelem folyama alatt is párszor rövid volt a különben ügyesen használt riporsja; nem lehet eléggé ajánlani vívóinknak a mentül gyorsabb átmenést az egész testre való vívásba.

Vermes Nándoron kevésbé látszik meg az iskolázott vívó, mint inkább az ügyesség és erő, pedig kár elhanyagolni magát, a kitűnő vívóhoz minden kellék meg van benne; csak többet tanulni, iskolázni, mint másokat tanítani. Id. Keresztessy legrégibb tanítványai 15–20 éven át folyton iskolát is vívnak; — kövesse példájukat.

A *gyaloglást* középidővel Abrasits Antal nyerte meg; úgy látszik azonban, hogy Szabadkán még nem gyakorolták be az Angliában, az athletikai gyakorlatok hazájában divó roppant gyors gyaloglási módot; hol ezen 3000 méteres pályát 13–14 percz alatt teszik meg a legkitűnőbb gyaloglók; athletikai versenyeket rendező torna-egyletek nagyon helyesen tennék, ha gondoskodnának művezetőik útján a versenyzők helyes kiképzetéséről (training), ez által szebb eredményt érhetnek el.

Végső pontjai voltak a versenynek a torna-versenyek vagy a mint hivatalosan nevezve volt *viadori torna-versenyek*. Nagy czímet kaptak, de sem a versenyzők száma, sem (kettő kivételével) az azok által kivitt gyakorlatok nem voltak méltók a viadori czímhez. E két kivétel Moser György és Vermes Nándor (ez oly sok oldalán s kitűnően képzett fiatal ember) is helyesebben besoztott sorrendben különben lettek volna képesek bemutatni a torna-versenyt, mint jelenleg, — a korlát különben nem is jó, túlságos keskeny s a támasz-gyakorlatok semmi biztosságot sem kaphatnak rajta.

Kár, hogy Magyarországon oly sok torna-egylet közt nem jó létre külföldhöz hasonló torna-szövetkezet, hol nem csak országos,

de nemzetközi torna-versenyek is rendeztetnek, roppant érdeklődés s felette sok versenyzővel; nálunk is lehetne kitűnő tornászainkkal rendszeres versenyt rendezni; itt nélkülözhetlen több tagból álló szakképzett torna-verseny-bizottság s egy szintén szakismerő versenybíró; mi persze Palicson nehezen is lett volna összeállítható.

Vissza pillantva a fent elősorolt eredményekre, még is örömmel üdvözölhetjük úgy a palicsi győzteseket, mint a verseny rendező bizottságot, az előbbieket buzdítva a jövő küzdelemre, az utóbbiakat kérve szerény észrevételeink b cses figyelembe vételére.

PORZSOLT BENŐ.

Ujabb balatoni versenyek.

A balatoni vitorlázó-egylet által B.-Füreden 1884. augusztus 28. és 29-ik napjain rendezendő vitorla-, evező- és úszóverseny programja.

Versenyszabályzat: Ádám Károly, Andrassy Géza gróf, Balogh Kálmán, Esterházy Béla gróf, Esterházy Mihály gróf, Gaál Ödön, Hertelendy Ferencz, Hauszmann Alajos, Inkey Antal, Inkey István, Mihálkovits Tivadar, Nádasdy Ferencz gróf, Szarvasy Sándor, Széchenyi Dénes gróf, Széchenyi Imre gróf, Tha'sz Elek.

Versenyszabályzat: Széchenyi Dénes gróf.

Jury: Elnök: Széchenyi Dénes gróf. Tagok: Esterházy Béla gróf, Tha'sz Elek. Indító: Széchenyi Imre gróf. Pályabíró: Ádám Károly. Időmérők: Hertelendy Ferencz, Inkey Antal.

Augusztus 27-én (első nap).

I. Vitorlav verseny.

1. *Asszonyságok díja*. Minden nagyságú és alakú vitorlás hajó számára. Nyitott handicap. Tét indulás esetén 3 drb cs. k. arany. Pálya: 40 kilométer háromszögben egyszer megkerülve. Indulás reggel $\frac{1}{2}$ 10 órakor, ha este 10-ig nincs érkezés, nincs díj. A versenyszabályzat a szél minőségét indulás előtt $\frac{1}{2}$ órával mondja, ki, mely mindvégig irányadó. Amateur kormányos.

A normális érkezési időből engedélyt nyer:

	Perczekben erős közép gyenge széllel			Perczekben erős közép gyenge széllel			
1. Hableány	0	0	5	12. Senta	30	28	30
2. Florida	0	0	0	13. Blue-Rock	35	38	45
3. Jolánta	5	0	0	14. Vészmadár	35	35	45
4. Királynő	10	5	2	15. Sirály	65	55	75
5. Mary	12	7	7	16. Waterlily	40	40	40
6. Mariska	12	15	20	17. Praealtus	40	40	40
7. Herczegnő	15	15	20	18. Julia	0	0	0
8. Memento	13	12	10	19. Badacsony	0	0	0
9. Sárga rózsza	13	15	15	20. Margit	40	40	45
10. Szélvész	26	25	25	21. Rudolf	0	0	0
11. Nameless	23	22	22				

Nevezhetni 1884. évi augusztus 26-ig éjjeli 12 óráig a titkárságnál B.-Füreden.

Augusztus 28-án (második nap).

II. Vitorlav verseny.

1. *Balatoni vitorlázó-egylet díja*, 5 tonnán aluli yachtok részére. Tét 3 cs. k. arany. Pálya 20 kilométer háromszögben, egyszer megkerülve. Amateur kormányossal.

2. *Tétverseny*. 50 frt. értékű tiszteletdíj. Adják a vesztesek egyenlő részletekben. 3 tonnán aluli vitorlás hajók számára. Pálya 10 kilométer háromszögben egyszer megkerülve. Csak amateur crew részére.

Ezen második nap 1. és 2. számú versenyek kezdetét a jury határozza meg.

Augusztus 29-én (harmadik nap).

III. Úszóverseny.

1. *Buvár-verseny*. Nyertes, ki a víz alatt leghosszabb ideig tartózkodik. Díj: bronzérem.

2. *Buvár táv-verseny*. Nyertes, ki a víz alatt a cél felé leghosszabb pályát ússza meg. Díj: ezüstérem.

3. *Akadály-verseny*. Távolság: 500 méter 5 akadálylyal. Díj: aranyérem.

IV. Evező-verseny.

1. *Sandolin-verseny*. Nyitva áll bármely gentleman amateur számára bármily méretű és építési idomu, kettős lapátu evezővel hajtott hajóval. Táv: 500 méter egyenes pályában. Díj: diszes aranyérem.

2. *Sandolin-verseny*. Csak úrhölgyek számára. Bármily méretű és építési kettős lapátu evezővel hajtott hajó. Táv. 100 méter fordulás nélkül. Díj: urak tiszteletdíja.

3. *Sandolin-verseny kétszeri felfordulással.* Táv.: 100 méter egyenes vonalban. Díj: bronzérem. Nyertes, ki kétszer felfordulva s ismét hajóba ülve első érkezik a célhoz.

4. *Gig-verseny gentleman amatőrök részére.* Pair-oar kormányossal. Tét: 5 frt. Díj: két érem az evezők részére. Táv.: 500 méter egyenes vonalban.

5. *Balaton-Füredi hajóépítő legények, hajós legények és kertészek versenye.* Két egyes-evező amatőr kormányossal. Az összeállított csapatok a hajók felett sorsot húznak. Pálya: 1000 méter fordulással. Díj: az elsőnek 20 frt, a másodiknak — ha legalább hárman indulnak — 10 frt.

6. *Gig-verseny.* Csak yachtok gigjei s ezek legénysége részére. Pálya: 500 méter egyenes vonalban. Díj: az elsőnek 20 frt, a másodiknak — ha legalább hárman indulnak — 10 frt.

7. *Balaton halászhók, molnárok és révészek versenye 2 alosztályban.*

a) 10 evezős hajók versenye kormányossal.

Pálya: 500 méter fordulással. Első díj: 30 frt, — ha legalább 2-en indulnak; — második díj: 20 frt, — ha legalább 3-an indulnak; — 3-ik díj: 10 frt, ha legalább 5-en indulnak.

b) Egyes párevezős hajók versenye kormányossal.

Pálya: 500 méter fordulással. Első díj: 15 frt, — ha legalább 2-en indulnak; — második díj: 10 frt, — ha legalább 3-an indulnak; — a harmadik 5 frt, — ha legalább 5-en indulnak.

A III. 1—3. és IV. 1—3., 5—7. alatti versenyekre tét nincs.

A III. 1., 2. és IV. 1., 2., 3., 5. és 7. alatti versenyekre a titkárságnál augusztus 27-én déli 12 óráig nevezhetni.

V. Tréfás versenyek.

1. *Hordó-evező verseny.* Táv.: 50 méter. Díj az elsőnek 10 frt, a másodiknak — ha legalább 3-an indulnak — 5 frt.

2. *Bug-spreet járás.* Nyertesek azok, kik rajta vízbeesés nélkül végig mennek. A nyertesnek fejenként 50 szivar.

3. *Récze-vadászat.* Nyertes, ki a szárnya szegett eleven réczét úszva elfogja. Díj: 5 frt.

Ezen 1—3. alatti versenyek nyitva állanak mindenki számára. Nevezések nincsenek.

A harmadik nap versenyei egymásutánjának beosztását a jury eszközli.

Jegyek ára: I-ső hely (az esplanade bal fele) 2 frt, II-ik hely (az esplanade másik része) 1 frt, III-ik hely (az esplanade jobb sarka) 20 kr.

A megváltott jegy mindhárom napra érvényes.

A versenyek kezdete mind a három napon 3 mozsárlövessel jeleztetik.

A vitorla-, evező- és úszó versenyeknél a «Balaton egyesület» versenyszabályai irányadók.

Jegyek a fürdő-intézeti igazgatóság irodájában válthatók és láthatólag viselendők.

Nevezési zárhatáridő a II. 1., 2., úgy III. 3. és IV. 4., 6. alatti versenyekre 1884. évi augusztus hó 20-ik napja éji 12 óráig.

A jelzett versenyekre ezen határidőn túl érkező nevezések érvénytelenek.

Az 1884. augusztus 20-ig beérkezendő nevezések zárt levélben (a II. 1. és IV. 4. alattiaknál a tét kíséretében) kívül e felirattal: «Nevezés a B-Füredi versenyre» küldendők B-Füredre tek. Szarvasy Sándor vit. egyleti titkár úrhoz (Horváth-nyaraló).

A későbbi nevezések ugyanott szóval is eszközölhetők.

Labdajátékok.

Labdakörjátékok, ütőbot nélkül.

(Folytatás.)

50-ik játék. „Rejtő kerek-róta“. Ezen játék úgy kezdődik, mint a „rejtő-róta“, de az akábi eltérésekkel úgy végződik, mint a „kerek-róta“. Szintén két egyenlő párt van. Az uralkodó párt a labdát rejteni félre áll, (susogva fejeiket összedugják, vagy egy fa mögé állanak) visszajövet dobnak s azután szétfutnak. Ha a labdát rejtő valakit megdobott, akkor a labdát a körbeliek bármelyike is felkaphatja és rádobhatja szétfutókra. A félre állásra nézve a játéknál a szabály: mindkét pártból félre áll az, ki egy ellenpárti megdobott, valamint az is, a ki dobásában nem talált. E szerint, ha a labdarejtő nem talál: akkor ő egyedül áll félre, ha talál, akkor a megdobott áll félre, ha a labdarejtő egyet megdob, de viszont rá egy körbeli is megdob egy labdarejtőt: akkor mindkét megdobott félre áll, — ha a labdarejtő megdob egy körbelit azonban a körbeliek közül az, a ki a labdát felkapta nem dob meg egyet sem a labdarejtők közül, akkor a körbeliekből egyszerre kettő áll félre, t. i. a megdobott, és a nem jól célzó.

E játéknál ezen első támadás után nem ismételtetik a labdarejtés, hanem rendes „kerek-róta“ módjára körül állják az uralkodó pártbeliek a körbenállókát és egymásnak kapóra dobálják a labdát, míg a dobásra legalkalmasabb pillanatban egyik sújt, mely esetben aztán mind

szétszaladnak s a visszadobást a körbeliek eszközlik. Ennek megtörténtével az illetők félre állanak s a szedegetést az uralkodó pártbeliek ismétlik, míg végül egyik párt egészen lepad, félre áll. Csak ezután kezdődik újból a játék s azon párt megy „rejtő“ (uralkodni) a melyikből egy vagy több játzó fenmaradt vagy nem állítottatott félre. Cseldobás szabad, de összegyűrt kendővel vagy épen idegen labdával dobni — a játzóok tévútra vezetése végett — a labdarejtés alkalmával nem szabad.

51-ik játék. „Hármas róta“ („Rókajáték“). Csak hárman játsznak, — kövekkel egy oly nagyságú kör jelöltetik ki, melynek átmérője 10—12 méter. Egyik játzó verselési sorsolás következtében körbeállónak vagy u. n. „rókának“ választatik. A másik két játzó pedig fogja a labdát és a körben lévő elkezdi hajszolni és püfölni; a kör kerületén (vagy a körnek belterületén is) ide oda szaladgálnak és a labdát egymásnak mindaddig dobálják, míg a körben lévő zavarába és ránézve kedvezőtlen állásba nem hozhatják, mely esetben aztán őt egyikök kényelmesen megdobálhatja. Ha mindamellett sem találták el, akkor ez helyet cserél vele a nem találóval és már akkor őt dobálják, ha azonban a körben álló megdobott, akkor tovább is az marad bent, míg a labdát újból a másik kettő veszi kézbe. Hibásan tekintetik minden megdobálás és minden célvesztett dobás és ezen hibák az illetők nevei után rögtön külön-külön feljegyzetnek. Ha a hibák száma valamelyiknél a 100-at — (a megállapított számot) elérte: a játék abban hagyatik és kezdődik a „fizetés“. Ezen fizetés pedig abból áll, hogy egy kendőt összezsavarnak és fonaak (plumpsakká) és annak az előre meghatározott vastagabb v. vékonyabb végével („borsosan“ vagy „paprikásan“) annyi ütéseket csapnak vagy csiptetnek egymás tenyerébe, a mennyi hibája volt, kinek-kinek minden tíz hibát egynek számítva, vagy ha kevesebb hibára ment a játék, minden 5 v. 2 v. 1 hibát véve egynek). E szerint ha p. u. Gyulának volt 60 hibája, Dénesnek 20, Ernőnek 100, akkor Gyula kap Dénestől és Hugótól is külön 6 ütést, Dénes kap Gyulától és Ernőtől külön kettőt, Ernő pedig Gyulától és Dénestől tizet-tizet. Szokás némelykor az ütéseket olyformán is kiegyenlíteni, hogy a fenti példánál Dénes mint legkevesebb hibával bíró egy ütést sem kap, de oszt Gyulának 4-et, Ernőnek 8-ot; Gyula Ernőnek csak 4-et ad, Ernő pedig csak ütéseket kap, de ő senkinek sem oszt, mert a fenti módon az ő, valamint Gyula és Dénes ütése is leszámítottak azokból, a melyeket ő valamint Gyula és Dénes is kaptak volna.

52-ik játék. „Vakróta“ („Caeca“). Mennél több játzó vesz részt ezen játékban, annál érdekesebb. A játzók mindenikének derekára egyenlő hosszúságú jó erős zsinag van kötve, melynek másik vége egy, a földbe levert ezölőphöz van erősítve úgy, hogy mindenkinek megfeszített kötele a képzelt körnek mintegy sugarát képezi. A 10-ik ábrán a számokkal ellátott golyócskák egy-egy játzókat jeleznek, még pedig ellenkező oldalon, mint a hol a caecus a áll; a jelzi a földbe vert ezölőpöt. Minden egyes játzó kezében egy fűrés alakúlag rovátkolt kis fadarab van, melyen egy másik sima fadarabkát végig húzva, a kereplő hangjához hasonló zajt csinálhat. Most a játzóok sorsot vetnek s a kire a sors esik, annak szeméit egy vastag kendővel jó erősen bekötik s kezébe adják egy jó erős fonál egyik végét, mely fonál másik végére a kötött labda van odaerősítve, a caecus aztán a labdát is kezébe veszi s most elkezdődik a játék. A szabad szemmel játzó a fentebb leirt eszközzel zajt csinálnak s a Caecus a zaj után indulva feléjük dobja a labdát. Ha a szabad szemmel lévő játzóok valamelyikéhez a Caecus nagyon közel talál jönni, az megszűnik zajongani, de rögtön rákezdli újból, mihelyt a caecus tőle elfordul. Ha a caecus az eldobott labdával nem talál, akkor azt magához húzza a kezében lévő zsinaggal. Ha azonban a caecus eltalál valakit a labdával, akkor a megdobottnak szeméit kötik be, kinek egyszersmind a volt caecus a labdát is átadja, — ennek eszközeit pedig a volt caecus veszi át s a játék így megy tovább.

Labdajátékok különféle felállásokban (ütőbot használata nélkül).

53-ik játék. „Koresmáros róta“ (vagy k—s). Hogy ezen játékot játszassuk, mindenekelőtt sima talajon annyi gödröcskét ásunk, a hány személy vesz részt a játékban. Vegyük például, hogy hat személy játszik, tehát egyenes vonalban hat gödröcskét ásunk a földbe, melyek mindenikének oly szélesnek és oly mélynek kell lennie, hogy a labda, ha a gödröcské fölé gurítjuk, bármelyik gödröcskébe kényelmesen bele feressen. A kis gödröcskét tehát 5 cm átmérővel bíró labdánál 6—6½ cm. mélyre s ugyanily szélesre kell ásunk. A gödröcské egymástól távolsága lehet, a leggyakoribb 15 cmtől, egész 50 ctrig. Ha már a gödröcské meg vannak ásva, akkor a játzók mindenike helyet foglal kiválasztott gödröcskéje mellett, attól oldalt körülbelül egy lábnyi távolságban és meghajolva kinyújtott kezekkel lesik a labdát gurultában. Ekkor elkezdődik a játék (a gurítás).

A szélső gödröcské tulajdonosai (kik rendszeren a legjobb játzóok szoktak lenni) a koresmárosok. Az egyik koresmáros például az 1 számmal jelölt kezébe veszi a labdát s az A—B képelt vonalon, a gödröcské felett B) irányban gurítja. Most mindenki a legnagyobb figyelemmel kíséri a labdát. Ha az egy számmal jelölt koresmáros gurítja a labdát és a labda valamelyik gödröcskébe, például vegyük a 4-el jelölt gödröcskébe esik, akkor annak tulajdonosa a labdát hirtelen felkapva, társai közül — kik ez alatt gyorsan szétszaladnak — valakit megdobni igyekszik. Ha a célba vett játzótarst a dobó eltalálja labdájával, a akkor megdobott ismét gyorsan felkapja a labdát, hogy valakit megdobhasson. És ez így folyik mindaddig, míg valaki a dobást elhibázza, mely esetben a rosszul dobónak egy hibája van, minek jeléül egy kövecskét vagy cserépdarabkát tesznek gödröcskéjébe. Ezután mindenki visszatér előbbi helyére s a fent leirt módon folyik a játék

úgy, hogy az egy számmal jelölt gödröske korcsáros tulajdonosa A)-tól B) felé, a D) melletti 6 számmal jelölt gödröske korcsáros tulajdonosa pedig B)-tól A) felé gurítja a labdát s ha a labda ismét valakinek gödröskéjébe esik, akkor a gödröske tulajdonosának az előbbi módon kell dobni. Ha már most a játékok, vegyük például három hibára játszanak, akkor azon játékos, ki a dobást háromszor vétette el, leül, míg játékos társai — most már csak öten s utóbb még kevesebben tovább folytatják a játékot; a leült játékos gödröskéjét betemetik, nehogy akadályul szolgáljon.

A leült játékosnak várniok kell addig, míg mindenkinek három hibája nincs, vagyis míg mindenkinek három ezéltévesztett dobást meg nem tett. Megjegyzendő itt, miszerint a játékot bármennyi például 4—5—6 stb. hibára is lehet játszani, csak hogy három hibára legjobb, mivel, ha sok hibára játszanak, a leült játékosnak sokáig kell várnia a játék kezdetére. A játék a fenti módon mindaddig folyik, míg egyen kívül — kinek semmi, vagy legalább legkevesebb hibája van — mindnyájan le nem ülnek. Ez a legkevesebb hibával bíró játékos a „főkorcsáros“, ki vendégeinek pénzét felváltva, apró pénzzel fizet, még pedig úgy, hogy a hibások egymásután s egyenként a falhoz állanak, a faltól hat lépésny távolban pedig, a korcsáros foglal helyet, ki aztán labdájával megdobni igyekszik a falnál álló hibást. Ha a hibást mind a három dobásra találja — a hány hibára játszanak, annyit kell a korcsárosnak fizetni — akkor az illető hibás ki van fizetve, eltávozik a faltól s helyét más hibás társa foglalja el. Ha azonban a korcsáros kétszer, vagy csak egyszer találta a falnál álló hibást, akkor a hibás a korcsáros helyébe áll s fizet a fal mellé álló korcsárosnak annyi dobással, a hányat ez ő rajta tévesztett. Ha a „hibás“ két dobás közül csak egyszer talál, akkor megint megcsérlik helyeiket a korcsárossal. Ezen hely cserélés mindaddig foly míg a tartozások kölcsönösen ki nem egyenlítettnek. Ha a korcsáros valamennyi hibásnak hibájáért megfizetett s a tartozások kölcsönösen kiegyenlítetttek, akkor a játék a fent leirt módon újra kezdődik s tart tovább.

Minden játéknél szokás újból szétosztani a lyukakat, ép úgy, mint a következő játéknál.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

Vermes Lajos az ismert athleta a palicsi versenyek előtt kevéssel a lengőnyújtóról oly szerencsétlenül esett le térdére, hogy a támadt fájdalmak miatt a versenyekben sem vehetett részt. Igen sajnáljuk, hogy éppen neki kellett kimaradnia, kinek legtöbb fáradságába került a versenyeket létrehozni.

Kirándulás Alesuthra. Az «Előre» vasparipa-egylet néhány tagja: Kaszás István, Bockelberg Ede, Szikszay Ferencz és Elemér közelb a fővárosunkból velocipéden rándultak ki Alesuthra. Bockelberg Ernő hívta meg őket, ki most a főherczeg fiait tornáztatja. A parkban bemutatott ügyességüket a főherczeg és két fia előtt is. A kirándulási út egész hossza 146 kilométernyi s azt tizen-hettedfél óra alatt tették meg, a mibe a pihenési idő is bele van számítva.

Körmendől Budapestig csónakon. A nem rég alakult körmendi atletikai club négy tagja: Diskay Kálmán ügyvéd, Horváth Ferencz j. b. aljegyző, Sági Gyula honvéd főhadnagy arra vállalkoztak, hogy egy saját tervük szerint e célra készített csónakon a körmendi Rába hídtól végig a Rábán, majd Gyortól a Dunán Budapestre eveznek. Az idehajtási idő, tekintve a közbeeső akadályokat, 4—5 napra van tervezve. A vállalkozás vakmerő voltát emeli a körülbelül Sárvártól Ragyogóig húzódó sok gát, számszerint harminczkilenc, továbbá a Rábán lévő számos czölöpös malom. A merész vállalkozók aug. 7-ikén délelőtt 10 órakor indultak el Körmendről. Az itteni atletikai club alapszabályai a belügyminiszteriumtól még nem érkeztek vissza s az egylet hivatalos működését még nem is kezdhette meg, de már is hetven tagja van s az egylet jövőjéhez szép eredményeket fűzhetni. Az egylet különösen a tornát, vívást csónakázást és lövészetet fogja gyakorolni.

Passauból Bécsbe csónakon. A bécsi «Lia» csónakázó egylet egyik 8-as csapata mult hó 21-én Passauból egy palánkos 8 evezős csónakban 16 óra 10 p. alatt evezett le a bécsi csónakházhoz. A távolság 306,6 klm. Ez útát a személyhajó csak 4 óra 10 perczel teszi meg hamarab. Átlagosan véve a csónakázók az útban egy óra alatt 19 klm. tettek meg. Ugyanez egylet egy másik 8-as csapata felevezve Toluba óránként 7,6 klm-t tett meg. Mindkét eredmény nem csak a nyolcevezős csónak gyorsaságát, de az evezősök erejét is dicséri.

Egy 54 éves állandó csónakverseny legközelebbi küzdelme folyt le mult hó 30-ikán a Themsen e folyam bajnokságáért és még 1830-ban Wingfield által alapított tiszteletdíjért. Az idei győztes Unwin volt az oxfordi egyetemből. A 6893 m. távot 24 p. 8 mp. alatt evezte be. Ez idő igen szép eredmény, bár volt jobb is az előbbi években és most nagy volt a vízállás.

Egy torna-egylet 25 éves jubileuma. A salzdetfurthi torna-egylet a napokban ünnepeite alapításának 25 éves jubileumát, melyre távol vidékről sok vendég érkezett. Schneider kereskedőnek, ki 25 év óta buzgó látogatója a torna-csarnoknak, a tagok éjjeli zenét adtak s tiszteletbeli tagul választották. Tartottak ünnepi díszmenetet is és természetesen a torna-gyakorlatok képezték a nap fénypontját.

«Revanche!» — ez a francziák jelszava mindenben. Rousset-t közelebb a háromkerékű velocipéden fölülmulta Baby; most Rousset «le akarván főzni» Babyt, Bordeaux-ból Thenon-ba velocipédezik egy nap alatt s ez 324 kilométeres út lesz, míg Baby 305 kilométert tett meg Pau-ból Lourdes, Tarbes, Aire, St-Sever, Dax s Amou-n keresztül vissza Pauba; összesen 13 1/2 óráig ült a velocipéden s eleinte egy óra alatt 14 1/2, de később 17 kilométert is megtett.

«Catamaran»: ez egy különös szerkezetű mentő-csónak, melyet különösen Long-Branch, Coney-Island, Far-Rockaway és Long-Beach vidékén használnak a partról a tengerbe távolabbra bemenő fürdősök megmentésére, kiket a vihar a szabad tengerben ért. A «catamaran» két fedett fa-csónak összekötéséből áll; az evező a két csónak fölött emelt padon ül s két evezővel hajítja a járművet, melyre a megmentendőt rákötik. Rendesen azonban még egy matróz vagy úszómester megy a csónakkal.

Az ebersdorfi tornaegylet f. hó 10-ikén látványos torna-ünnepélyvel ülte meg alapításának emlékét; több testvér-egylet részt vett az ünnepélyen.

Wood velocipédezőt, ki a mult Leicesteri versenyen a 20 ang. mrtf. távolságra bajnok lett, ugyane távolságban leverte Hawel, ki az akkori versenyen 2-ik volt, Hawel ideje jobb mint Woodé 1 óra 3 p. 13 3/4 mp. W. csak egy lépéssel volt hátrább H. mögött a czélnál.

A Harz-hegységen átvélocipédezett közelebb Nagel Pál hamburgi bicyclista. Hamburgból Soltan s Hannover érintésével Steckenbergrbe ment s innen vissza Braunschweigön keresztül ment.

Tornacsarnok Coblenzben. Hogy Németországban mily gyorsan terjed a torna s mily gyorsan emelkednek a torna-egyletek, mutatja az is, hogy Coblenzben csak 1880. szeptember elsején alakult egy új torna-egylet s az idén már is díszes torna-csarnokot emelgetett, melyet közelebb ünnepélyesen nyitottak meg. Az épület 22 1/2 méter hosszú, 11 méter széles és 7 méter magas, nagyobb részt fából készült Nebel Ottó építész terve után. Van benne egy társalgóterem, garderober s a többi része nyári tornahelylyé van alakítva.

A vitorlázás Spanyolországban is kezd már lassanként terjedni s több spanyol grand rendelt meg kisebb kirándulási yachtokat Anglia és Franciaország hajó ácsainál.

Az első angol vitorlás a trouvillei yacht-versenyen (melyben még soha angol versenyző részt nem vett) az idén mult hó 27-ikén jelent meg; ez Lange Stuart «Arethusa»-ja volt, melynek megjelenése annál csodálatosabb, mert a trouvillei verseny vasárnap tartott s az angol yachtsok nem szoktak vasárnap versenyezni. (A «balatoni vitorlázó-egylet» is az angolok mintájára szerda, csütörtök és péntek napokon tartja az idén első versenyeit). «Arethusa» különben mindjárt első megjelenésével győzelmet aratott, elvitte az első verseny díját.

A szerkesztői üzenetek térszúke miatt jövő számunkra maradtak.

TARTALOM.

A balatoni sport. — A leányok tornatanítása (—s-tól). — A gátak és akadályok (Master-tól). — Borkeményedések a tenyéren (Egy előtornász-tól). — Új evező (képpel, Schwanda Gusztávtól). — A munkás-osztály testgyakorlata (Demokratá-tól). — Box-verseny (képpel). — A palicsi versenyek győztesei (Porzolt Benőtől). — Újabb balatoni versenyek. — Labdajátékok. — Különfélék. — Tárca: Szegedi versenyek.

HIRDETÉSEK.

REGATTA-, ATHLETA- és TORNA-TRICOT INGEK

minden egylet színeiben, valamint ilyen csíkos harisnyák; továbbá utazásra és gyaloglásra felülmulthatlan dr. Jaeger tanár-féle ingek és nadrágok legnagyobb választékban

SIGMUND JÓZSEF

vászon-, kész fehérenemű-, harisnya- és rövidaru raktárában

BUDAPEST,

IV., városház-utca 2/4. szám.

Úszó-öltönyök, köpenyek, lepedők stb. legutányosabban.

3-3

Schleinz Károly

Budapest, kerepesi-út 34. sz.

HILLMANN HERBERT és COOPER COENTRY vasparipa

(BICYCLE) és TRICYCKLE gyárosok magyarországi főügynöke
ajánlja dúsán felszerelt

vasparipa és tricycle raktárát.

Ezen gyár készítményei szilárd szerkezetűk és esinos kiállításuk által a legnagyobb kelendőségnek örvendenek s az eddigi vasparipa találmányok közt legelső helyet foglalják.

Kívánatra árjegyzék bérmentve megküldetik.

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.

Egyes szám 20 kr.

Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmentelen leveleket nem
fogadunk el.

Testvériség a csónak-egyletek között.

Szóról szóra alá kell írnom Fülepp Kálmán barátomnak a csónak-egyletek közti egyetértést illető s a «Herkules» 19-ik számában megjelent közleményét, azon részében, hol Justus ur ellen sikra száll. Kötelességemnek tartom ezen egyetértést, ezen *testvériséget* nyilvánosan a magam részéről is constatálni, ép azért, mert a győri egylet volt az, mely az ad hoc versenyszövetkezetbe nem lépett be; én voltam az, ki az evező szövetkezetet annyit sirattam s megbuktatásával a pozsonyi egyletet vádoltam. De ezek elvi dolgok, a személyes érzületnek ehhez semmi köze. — Legkedvesebb helyem volt mindig s lesz ez után is, ha Budapestre vagy Pozsonyba megyek, az illető csónak-egyletek clubháza, melyet felkeresni soha el nem mulasztok s ott a tagok közt, mint testvérek közt vagyok. Így éreznek a győriek mind, így éreznek — meg vagyok győződve — a budapestiek és pozsonyiak is mi irántunk.

Tehát nem hogy egyenetlenség nincs, de az egyetértésnél jóval több van és ez a *testvériség*.

A másik része felszólalásomnak már nem Justus ur, hanem Fülepp Kálmán barátom ellen van intézve. S hogy Justus ur ebből is egyenetlenségre ne következtessen, előre is kijelentem azt, hogy ezen vitámnak Fülepp Kálmán barátom, iskolatársam és kollégám iránti személyes érzelmeimre semmi befolyása nincs.

Nagyon tisztelt cikkíró ur! Ön azt meri állítani, hogy a balatoni 1882-iki versenyek rendezése *időelőtti* volt. Ez már igazán merész állítás.

Remélem, nem vonja tagadásba, hogy a balatoni verseny esz-

méje hamarabb született meg Győrött s büszkén mondom: az én fejemben, mint a budapesti — bár előbb megtartott verseny eszméje Budapesten.

Ezen tény constatálására hivatkoznom kell Balogh Kálmán és Silva Károly kitűnő sportsman barátaimra, kik előtt ez eszmét 1882. évi május hóban — a Balatonról történt hazautazásunk alkalmával pendítettem meg s még a vasuti coupéban az egész programot kidolgoztuk. Erre — mikor ennek hire ment — a budapesti nemzeti hajós-egylet is hamar megrendezte juniusi versenyét.

Ha ez áll, — pedig így van, — akkor a balatoni verseny *időelőtti* nem volt, mert szülte a budapesti versenyt, az egész fel-
lendülést, a «Balaton-Egyletet», mit dr. Sziklay barátunk, a kezdeményező, egy tárczában legújabbán elismert, szülte a Yachting-clubot, szülte a balatonfüredi hajógyár virágzását.

Szerintem a balatoni versenyekből nem az a tanulság, hogy időelőtti volt az eszme, hanem hogy a balatoni versenyeknél ez *idő szerint* — ép a cikkíró barátom által felhozott indokokból — a főszűlyt csak a *vitrola*-versenyre kell fektetni s ennek tartására kell csak a programmba úszó-versenyt és egész szűk-körü evező-versenyt beszöni.

Ezen az állásponton áll ma már a Balaton-Egylet is, ezen a «Balatoni vitorlázó-egylet» (Yachting-club), a mit a f. évi augusztus 27—29-iki versenyek propositiói mutatnak. — Fő a vitorla, utána egy kis úzás, egy kis sandolin, egy kis gig, egy kis matróz-, halász- és tréfás versenyek. Később — ha valaha az evező-sport hazánkban nagy lendületet venne, ha a vasúttársaságok, gőzhajózási vállalatok rövidlátása megszűnik s belátandják, hogy a

A „HERKULES“ TÁRCZÁJA.

A tornázás élettani feladata.

A tornázás alkalmazásáról, a különféle izomcsoportok fokozott és rendszeres működtetéséről a «Herkules» már ismételve hozott szakavatott tollal irt igen tanulságos értekezéseket. Azokban alaposan ki lett tüntetve a rendszeres tornázás célja, fontossága, különösen paedagogiai, majd az általános védkötelezettségi szempontból.

Jelen közleményemben tárgyalni kívánom azon élettani indokokat, melyek a rendszeres tornázást egyenesen megkövetelik, azt életföltétellé teszik.

Az élet legelső és fő nyilvánulása a mozgás. A mozgás, tehát az élő erő kifejtésére szolgálnak az izmok. Az élő test izmai pontosan kiszabott folytonos munkát végeznek. Az egyes szervek munkaköre az izmok működése nélkül fennakad; a szervezet gépezete megbomlik, sőt egészen meg is állhat, vagy is az élet mint olyan, véget ér.

Általánosan tudva van, hogy az izmok igen apró elemi részecskékből, az u. n. izomsejtekből, izomrostokból vannak összetéve; hogy vörös színű, fonal vastagságú szálakat, majd több ilyen fonal egyesüléséből vastagabb kötegeket, zsinegszerű testeket képeznek, melyek azután nagyobb számmal egymás mellett és egymás felett elhelyezkedve a test külső felületén fekszenek, inas végeikkel a csontokhoz tapadva; hogy az így csontokon megtapadó izmok a test külső mozgásait végelik.

De ezen külső, tömeges izmokon kívül számos vékony, hártyaszerű izom van elhelyezve a test belső üreges, majd csöves szerveiben, azon belső rendszeres és folytonos mozgások teljesítésére, azon sok és különféle munkák végzésére, melyekről az ember

legfőleg tudomással bír, de azok irányítására akaratja által befolyását épséggel nem érvényesítheti; holott a külső mozgásokat akaratja által uralja. Ezért a csontokon megtapadó külső izmokat *akaratlagos*-, míg a belső szervekben elhelyezettek *nem akaratlagos* izmoknak is nevezzük.

Az *izmok élettani sajátága* nevezetesen abból áll, hogy rostjaik bizonyos ingerek behatására hosszirányuk szerint összehúzódásra birhatók, mi közben a rostok megrövidülnek, vastagabb alakot öltenek. Az izomrostok ezen élettani összehúzódási képessége kifejezi egyszersmind az izom erejét.

Az izmokat összehúzódásra készítő ingerek számosak és különfélék. Az akaratlagos izmokat uraló ingerek között egyik leggyakrabban nyilvánuló maga az akarat. További ingerek közül megemlítendő: a hidegnek, valamint a melegnek váltakozó fokai és pedig a hőfok növekedése vagy esése általánosságban egyenes arányban áll az inger fokozódásával, de csak bizonyos fokig, nevezetesen addig, míg a hőinger az idegre megörlőleg nem hat; hasonló ingerek az erőtől behatások, mint az ütés, nyomás, szúrás, vágás; az edző hatású vegyi anyagok stb.

Az ingerek odavezetésére, majd az izomrostok összehúzódásának bevezetésére szolgáló szerveket az *idegek* képviselik. Más szóval az izmok az idegrendszer uralma alatt állanak, oly módon, hogy nem csak minden egyes izom, de minden egyes izomrost külön érző és külön mozgató idegszállal van ellátva. Az érzés és mozgás idegeinek központja az agyvelőben, mint az idegrendszer központjában székel, a hová az izmokat ért minden inger vezetetik az érző idegszálak által és azután a központból az izom összehúzódását irányító inger a mozgató idegszálon át visszajön az izomba. Az izmok tehát az összehúzódási vagyis mozgási képességen kívül birnak még általános érzékenységgel és a mi a közéletben a fájdalom fogalma által szokott kifejezteni.

Az izmok belső életére vonatkozólag érinteni kell még azt,

sport mily nagy hasznára van ép a közlekedési vállalatoknak, (Angliában egy-egy versenyre a fővárosból s más helyekről a vonatok százai viszik a közönséget) s hogy a versenyek fejlesztése legnagyobb érdekük, a mit csak úgy tehetnek, ha a sportembernek, t. i. a versenyzőnek, hajójának nagy kedvezményt adnak, a versenyre utazó közönségnek pedig legalább 50%-ot (nem pedig, mint a dunagőzhajózási társaság, mely egy hordozható amerikai ryújtóért, melyet a nemzeti torna-egylet a győri sport-ünnepélyre hozott, a hazaszállításért 11 frtot vett, vagy mint a déli vaspálya-társaság, melynél skiffemnek a Balatonra és visszaszállítása mintegy 40 frtba került), mondom, később ép a Balaton lesz a nagy evező-versenyek színhelye is, mert erre alkalmasabb a folyó víznél s mert ezt a szép tót az úristen is a sport számára teremtette s mert végre minden jó magyar embernek e szép vidéket minden telhető eszközzel emelni törekednie kell.

A balatoni verseny tehát nem volt kísérlet, a balatoni verseny igen is sikerült, sikerült a szó szoros értelmében is, mert azt hiszem, olyan verseny, mint az 1882-iki, még alig volt Magyarországon, sikerült következményeiben is, mert a vitorlázó versenynek lendületet adott. Különösen sikerült az idej vitorlav verseny is, melynek két számában is 4—4 hajó startolt s a négy nagyvitorlás versenye valóban érdekes és impozáns volt.

Végül hadd szóljak az evező-szövetségről.

Én nem csüggedek, kezemben van a dolog és — várok. Várom a pozsonyi egylet belépését. E nélkül — ez elvi meggyőződés — nincs szövetség. Keszthely, Szeged stb. elmaradhat, de Pozsony nem. Ha ebben nincs igazam, felkérem a két budapesti és a győri egyletet, nyilvánítsák ki szövetségi szándékukat a pozsonyiak távolmaradása esetén is s én az alakuló gyűlést azonnal egybehivandom, bár minden működési siker kilátása nélkül, egybehivandom, hogy tisztviselői karát és választmányát megalakíthassa, én azonban az elnökség tovább vitelére sehogy sem vállalkozhatnám, mert azon elvi álláspontom mellett, hogy a pozsonyiak távolmaradása a szövetséget lehetetleníti, ezt legjobb akarat mellett sem tehetném.

MIHÁLKOVICS TIVADAR.

A versenyeredmények följegyzése.

A versenyek rendezésének szokását a külföldiek példája után annyira meghonosítottuk nálunk is, hogy nemcsak a csónakázó és atletikai clubok, hanem a torna-egyletek sem tudnak már el lenni versenyek nélkül s a testgyakorlatok üzöi között a versenyek iránt sokkal nagyobb érdeklődés uralkodik, mint a rendszeres mindennapi testgyakorlatok iránt.

Hanem a versenyek divatjával együtt nem vettünk át a külföldiektől egyet, a mi nélkül pedig a versenyek mondhatni mit sem érnek: a versenyek eredményeinek pontos és lelkiismeretes följegyzését.

A legjelentéktelenebb német torna-verseny vagy angol atletikai viadal egyes versenyzői által elért eredmények évtizedek óta ép oly lelkiismeretesesen föl vannak jegyezve, a mily lelkiismeretességgel állapította meg azokat a helyszínén a verseny napján a versenybíró vagy versenybíró.

Magyarországon még e tekintetben is igen sok kívánni való van hátra!

Nálunk eddig hiányozván a szaklap, senki sem gondolt a versenyeredmények megörökítésével. A napilapok néha egy-egy jó akaratú, de legtöbbször közönyös tudósítást közöltek a versenyekről s ezzel vége volt mindennek; miután maguk az egyletek legkevésbé sem gondoltak vele, hogy tagjaik munkájának emléke kellő hűséggel leírva az utókor számára fenmaradjon.

Versenykönyveket kellett volna szerkeszteni s ezekben a győztesek neveit följegyezni az elért eredményekkel együtt.

S e helyett mit találunk? — A «Magyar Athletikai Club» például azt nem tudja pontosan és hivatalosan, hogy kik kaptak tőle érmet s mikor és miért; mert pontos részletes versenykönyv hiányzik.

Hanem van egy dolog, a miért nem kell nagyon sajnálnunk, hogy azokat a versenyeredményeket nem igen jegyzik fel, — mert ezen feljegyzések nem egy esetben igen kevés hitelességgel bírnak!

Legelőször is azt a pontatlanságot szokták néha elkövetni, hogy a versenypályát, vagy a verseny távolságát nem mérik ki lelkiismeretesen; ha tehát bármily lelkiismeretességgel nézik is az időt, a felért eredmény még is hamis lesz.

hogy az alakelemek, az izomsejtek külön-külön táplálkoznak a test közös tápláló nedvéből, a vérből; hogy a táplálék a legkisebb véredényeken, az u. n. hajszáledényeken át szakadatlanul áramol az egyes izomsejtekhez, épen úgy, mint az egész szervezet valamennyi más apró, csak is göröcső alatt látható egyedéhez, a szövetek sejtjeihez.

Azon élettani hatás, mely az akaratlagos izmok többszörös és fokozott működtetése által eléretik, általánosságban a következőkben foglalható össze:

1. A test erőteljes, részarányos fejlődése;
2. az egyes szervek élettani működéseinek rendszeres fentartása, sőt azok fokozása;
3. a test egészségének megóvása, részben biztosítása az élet-erő gyarapítása által;
4. a testi és szellemi munkaerő emelése vidám kedélyi állapot mellett stb.

A rendszeres tornázás által biztosan elérhető ezen élettani hatások mind azon egy fő tényezőre vezethetők vissza, hogy a test külső felületén elhelyezett izmok ismételt és fokozott összehúzódása alatt az egész test tápláló nedve, a vér, az izmok között és az izmok alatt elhelyezett véredényekben (hártyás csövekben) nagyobb nyomás alá jutva, gyorsabban kering; tehát kiszabott rendszer útját a szívhez és onnét vissza a szövetekben aránylag többször teszi meg. Az így gyorsított véráram a tüdőkön több élelyt nyel el, több táplálékot (veres vérszöveteket) ad át a szöveteknek, mint különben az izmok téltensége mellett. Más szóval a rendszeres, vagyis a test valamennyi izmára kiterjedő tornázás alatt és azután is az anyagcsere nagyobb az egész testben, tehát minden egyes szervben, minden szövetben. Ugyde a nagyobb anyag (vér) elhasználást több tápszert felvétele által kell visszapótolni;

ezért a fokozott étvágy, a jobb emésztőképesség. Viszont a cél-szerű és elégséges táplálkozás jó emésztő képesség mellett biztosítja a növekedő test erőteljes és arányos felépítését, a csontok és belső zsigerek rendszeres fejlődését a gyermekkorban; a testi és szellemi munkaerő kitarthatását az ifjú- és férfi-korban, sőt még azon túlra is; emeltyűje a nagyobb ellentállási képességnek a testet fenyegető külső ártalmas behatások leküzdésénél, az egészség megtartásánál és így közvetve az élet meghosszabbításánál.

A külvilágból felvett tápszerek, még ha mind kiváló jók is, a testnek csak akkor válhatnak javára teljes mértékben, ha azokat a szervezet mind teljesen és tökéletesen fel is használhatja, kellőleg értékesítheti. Ezt pedig a szervezet csak is úgy és akkor teheti, ha az izmok által képviselt életerő, a mozgás teljes mértékben és megszakadás nélkül érvényesül. Ugyanis, a mely izom téltenségre van kárthatva, annak első sorban saját rostjai elsorvadnak, zsirosan elfajulnak, megbénulnak; majd a szomszédos szövetek is hasonló sorsban osztozkodnak a táplálás hiánya miatt. Ez okból a test valamennyi akaratlagos izmát egyenként és csoportonként fokozott tevékenységre kell szorítani a rendszeres tornázás által, különben a szervezet háztartása nem lehet tökéletes; előbb egyes részek, egyes szervek táplálkozása hiányos lesz, azok elsatnyulnak és a természet által reájuk rótt élettani működések teljesítésére képtelenek lesznek; majd az egész szervezet meggyengül, elerőtlenedik, elbetegesedik.

Az általános mozgás és még inkább az egyes végtagok, vagy egyes testrészek izmainak időnkénti fokozott működtetése minden-esetre már ér valamit, de az izmok élettani feladatát, a mozgató erő fontosságát szemelőtt tartva tökéletes élettani sikert csakis azon rendszeres tornázástól várhatunk, mely figyelemmel van a test minden egyes akaratlagos izom erejének kihasználására.

DR. TORDAY FERENCZ.

Igy, hogy csak egyetlen példát hozunk fel, a legutóbbi balatoni versenyekhez a távolságot csak úgy szemmértékkel mérték ki!

De elkövetik azt is, hogy az időt nem mérik. Még pedig sokszor csupán azért letagadnak az időből valamit, hogy az egész viadal renoméját emeljék; máskor pedig azért nem mérik pontosan, mert nem mérhetik, mert nincs hozzá való eszközük.

Minden időhöz kötött versenyenél szükség van egy különös szerkezetű úgynevezett «verseny-óra»-ra, melylyel a másodpercnek egyes részeit is meg lehet különböztetni. De ha jól tudjuk, ilyen «versenyóra» Budapesten csupán a «Nemzeti hajós-egylet»-nek van.

Ezzel a lelkiismeretlenséggel azután elérik azt, hogy a versenyek eredményei — a *papiroson* igen szépen hangzanak, sőt némely esetben (mint pl. a köves-kállai viadal egy-két tételénél) teljesen hihetetlenek, — csak hogy egyszersmind hamisítottak, a mi semmiesetre sem egyezik meg egy gentleman-club, egy uri egyület becsületbeli kötelezettségével.

SZ-Y B-A.

Az illemes versenyruha.

Magyarország nagyon is a külföld rabja, még kicsinyes dolgokban is. Tekintély előttünk mindaz, mit kívülről hoznak be, bár sokszor minden körülményeinknek ellent mond. Ha valamiről magasztalót akarunk mondani, a legjobb, ha külföldiségére hivatkozunk. Ha igazságot akarunk véleményünknek szerezni, a külföld tekintélye alatt könnyen céltz érünk.

Ezt tudva, nem is kések mindjárt előre idézni a londoni atletikai clubnak tárgyakra vonatkozó egyik szabályát. A verseny-szabályok első pontja ugyanis mindjárt határozottan kiírja a versenyruhát. A kérdéses pont így szól:

«Mindenkinek, ki a sportban résztvesz, teljesen fel kell öltöznie, a vállaktól a térdig (from the shoulders to the knees) ujjas ing és *bó* (loose) nadrággal. E mellett a ruházat színe valami solid legyen. Minden versenyző, ki nincs illően öltözve, kizáratik a sportban való részvételtől.»

Lám, ha ezt mi is az atletika behozatalakor mindjárt kimondtuk volna, sok kellemetlenségtől mentek volnánk. — Mert biz' ismerjük el, hogy a mi atletáink nem csak szépen, de illedelmesen sem tudnak ölközködni. — Az angol szigorúságból az ujjatlan, vagy rövid ujjú ing viselését még elnézhetjük, de a szűk nadrágot sehogy sem. Csodálkozunk rajta, hogy a versenyen a mozgás akadályozása miatt is, mint viselhetik a nálunk szokásos feszes nadrágot.

Hanem hamar túl leszünk ezen is, mint valami rossz divaton, csak a verseny-szabályokba be kell venni a ruházódást szabályzó pontot.

A színekre nézve is igen helyes, ha kimondjuk, hogy csak egyszerűekbe szabad öltözni. Sőt jó lenne, ha a kelme is meghatározatnék (flanel vagy trikó), ne hogy, mint már a M. A. C. több versenyén atlasz és selyembe öltözött piperkőczőknek látszó atleták versenyezzenek.*

A M. A. C. színe a kék-sárga is eléggé ríktó, de ez még indokolt, mint club-szín, hanem e mintára aztán nem engedhető meg a más féle élénk színek tarkázása. Nem értem, miért idegenkednek a magyar atleták a setétebb szürkeféle elegans színektől, vagy a tiszta fehértől.

A ruha tisztaságáról is kell valamit szólni, mert bár alig néha, de voltak már eddig is oly versenyzők is, a kik erről is megfeledkeztek. A kopott vagy színehagyott ruhát még tán lehetne elnézéssel tűrni, de a piszkosat sehogy sem. Épp így a cipőknek sem szabad túlságosan elhasználtknak látszani. A versenyek a testgyakorlatok ünnepnapjai és illő, hogy ilyenkor lehető ünnepélyesen is öltözzünk. — A sport, az atletika, a torna, az evezés ép úgy komoly testedzés, mint vidám mulatság. De mint mulatság is a felnőtt férfi jellemét viseli és nevetségessé az oly kicsinyesnek látszó dologban sem szabad válnia, mint az öltözés.

* E cikk már a *negyedik*, melyet e tárgyban kaptunk s ez még a legkíméletesebben bánik el a tárggyal. Egyikben «*Egy komoly sportsman*» azt írja a versenyzőkről, hogy: «némelyik úgy néz ki, mint egy kínai mandarin, másik mint egy clown, 8—10 féle színű szalaggal, csokorral feldiszitve». — «*Egy vén atleta*» pedig a szabók nevében esik kétségbe a vetkezésnek indult ifjak ruháját látva. — Mindnyáján nem csak a jó ízlés, de a jó erkölcs tekintetéből is helyesnek tartják a versenyruházat szigorú megállapítását.

Szerk.

Gyalog kirándulók étkezése a szabadban.

Nem a verseny-gyaloglóknak, nem is a bizonyos okból gyorsan gyaloglóknak szól az alábbi «étlapot» készítő szakács, hanem csupán oly gyaloglóknak, a kiknek van elég idejük és kedvük a vidék nézésében, a kényelmesen sétáló menetekben, valamint a különöz vadász módra készített étkezésben, illetőleg a pásztori idyll életmódnak megízlelésében részesülni.

A társaság mind együtt útra készen, mindenkinek kis boros kulacs az egyik oldalán, szivartáska, látszó a másik oldalán és összegöngyölgetett felső kabát katonásan (pantallir) a vállon vagy szíjjazva a hátán. Ezen kívül mindenkinek kezében egy kis csomag elemózsia, mert hajh! a hegyek között (v. az erdőben, v. a pusztán künn) nincs ám vendéglátó korcsma, de ha volna is, most nem térne oda be a társaság, mert az ősidőknek egy szép napja lesz elővárásolva, midőn még villa és kanál nélkül ettek, szabad ég alatt háltak és még sem kaptak gyomor-hurutot és náthát.

No ne ijedjenek meg hölgyeim, önök majd benn, valamelyik közeli faluban fognak meghálni, mi férfiak meg künn, egy szétterített széna-boglyában vagy az összehordott száraz faleveleken.

Azt hiszem, elég lesz egy napra mindenkinek két darab keményre főzött tojás, egy font kenyér, $\frac{1}{2}$ kiló nyers disznó- és marhahús ($\frac{1}{8}$ kiló disznó- és $\frac{1}{8}$ kiló marha hús csont nélkül), $\frac{1}{8}$ kiló szalonna, 1 citrom, egy vöröshagyma, $\frac{1}{8}$ kiló kemény sajt, só, paprika, bors és kevés cukor. A következő napra majd valamelyik faluba betérünk egy kis *levesre* és újabbi bevásárlásra. A kevés étűek is csak úgy felpakoljanak, mint a nagyétűek, mert a fenn kitett étel-adagok egy nagyétű és ép gyomrú dolgos egyének kicsinyek, tehát odakünn barátságos osztoztatás fog bekövetkezni.

Mindjárt kora reggel az indulás előtt, a mosakodás után valami *kevés meleget* kell magunkba venni még otthon, legyen az kávé vagy rántott leves. Az útra felkészülés gyorsan történjék, mert a napfelkeltét a város vagy falu területén kívül már útközben kell látni.

Ezen első nekiindulás legyen a legrendesebb, legfolytonosabb gyaloglás, mert az esetleg sívár tájékról és az országútról minél előbb bele kell jutni a szebb vidékbe, az elhagyottabb gyepek útakra. De épen komoly gyaloglási munka után körül-belül 2 óra multán az egész társaság ideiglenes letelepedési helyet néz ki az út mentén, hol $\frac{1}{4}$ v. $\frac{1}{2}$ órai pihenőt tart, mely alatt az egyik kemény tojás és a sajt fele elköltetik. Megjegyzendő, hogy ha csak a helyi körülmények megengedik, akkor kis tüzet kell rakni és a sajtot pálczikára nyársalva, kissé meg kell pirítani vagy legalább nyúlósságig felmelegíteni. Rá *his* borocska a kulacsból. Azonban jóllakni, vagy is a fent mondott ételmennyiségnél többet enni, szigorúan tiltva van, ne hogy a rendkívüli ebédhez hiányozzék majd az étvágy és így veszendőbe menjen az egész mulatságnak kiválóan érdekes és mulattató része.

Ezen első pihenés után következik az egész d. e. 12 óráig tartó *séta-gyaloglás*; meg-meg állva, kissé elszéledve, sipjelekre össze-össze jöve, danolgatva, tréfálkozva, futkározva, hol gyorsan, hol lassan, de azért folytonosan mégis előre haladva, az előre kijelölt cél felé. Kitűzött cél pedig most egy szebb és «delelésre» legalkalmasabb hely. Ezen idő alatt a társaság ifjabb, erőteljesebb tagjai az ide-oda kalandozásban, a gyengébbek és éltesebbek pedig az egyenes, folytonos, lassú sétában is azt érik el, hogy a déli harangszóra igen nagy kézséggel szedegetnek tüzelő száraz gallyakat a célnál.

Alig hogy fellobog a rakott pásztortűz, már kinek-kinek meg van a nagy sebtiben faragott «nyársa», a kis batyuk már bontva, zsebkécek kinyitva, szinte látszik az arcokon, mily megerőltetésbe kerül a már kész ételhez, sajt, szalonna és tojáshoz nem nyúlni; pedig ezt tenni nem szabad, mert az ozsonnára, illetőleg korai vacsorára való és mivel az első falatnak okvetlen a *nyárson sültnek* kell lennie.

Kérem tessék csak előbb magának egy kis «fa ágast» (kétágú villát) faragni, a melynek nyelét a tűzhöz közel szúrja le a földbe. Ezen «ágásra» fog majd a nyárs helyezettetni, oly formán, hogy a nyársnak kihegyezett végű fele része az ágason túl a tűzfelé essék, a vastagabb fele pedig innen. A *vadonc-pecsenye* készitési módja ez lesz: «Úgy a marhahúst, mint a disznóhúst is vagdald össze kisujnyi vastag szeletekre és ezeket ismét szabdald el darabkákra. A szalonna bőrkéjét fejtsd le, ezen bőrkéjét mess le két lapot, mindkettőnek közepén hasíts egy akkora lyukat, hogy a nyárs azon keresztül szorítva, átbujhasson; magából a szalonnából szeljed le vékonyabb vagy vastagabb szeleteket a szerint, a mint zsiros vagy sovány falatra van gusztusod. A vöröshagyma külsejét hántsd le, hasát nyesd át és szeljed keresztben belőle úgy, hogy ép karikák legyenek a szeletek. Most vedd elő nyársadat, húzd reá legelőbb is az egyik szalonnabőrket úgy, hogy annak külső lapja a nyél felé essék, ezután fűzz rá egy darab marhahúst,

utána egy pár karika vöröshagymát, e mellé szalonnát, azután egy darab disznóbúst, azután ismét hagymát, szalonnát, marhahúst és így tovább... végül a fűzért berekesszed a második szalonnabőrkevel. A nyársat lassan forgatva, hintsd be sóval, kevés paprikával és borsal. Ha most *angolsültet* akarsz enni, akkor késséddel fúrj vagy hasíts nyársod hegye felé (a bőrkén túl) egy lyukat, tégy belé kis faszeget és az egész fűzést előre tolvá, kissé szorítsd össze, mely után a nyárson emitt is (a fűzér innenső végén) csinálj be egy éket, hogy a húsdarabkák egymáshoz szorítva maradjanak. Az így elkészített nyársot most helyezd az ágásra és kezd el lassan forgatni, a füst nélkül erős parázsszal égő tűz fölött. Minél gyorsabban pirul a külseje, annál gyorsabban kell forgatni és ide-oda húzkodni a nyársot; minél hamarabb barnulnak meg kívül a darabkák, vagy is minél hamarabb kész a pecsenye, annál levelesebb, izletesebb és szebb piros színűek lesznek azok belől. Ha *czigánypecsenyét* akarsz, akkor szintén ékeld össze eleintén a fűzést, de mihelyt a hagyma-iz és a zsír kissé már átjárta a húsdarabkákat (ha fakult a hús színe), azonnal tágitani kell az összeszorításon annyira, hogy a hőség a közöket is közvetlenül átjárhassa. Ezen módú sütésnél már gyengébb parázs tűz kell, de azért ne tartsd fölött sokáig, mert a darabkák külsejének sem szabad megpörkölni. Ha *magyaros pörköltet* akarsz sütni, akkor borsozz és paprikázz jobban, hagymát kevesebbet vagy semmit se végy, a darabkákat ne szorítsd össze, gyenge parázstűz fölött nyársadat lassabban forgasd és tartsd a tűz fölött mindaddig, míg feketésbarna szint nem kap pecsenyéd.

Midőn «feltalálásra» kerül a sor, kenyered hajából formálj tányért, szedd rá a nyársról étkeket, facsarj föléje citromlét és add *módjával*, t. i. földre kuczorodva, jobb kezeden a kés, balban a kenyér és hús, melyeket a késhegygyel és hüvelykujjoddal csipetve adogatsz magadba. Ha azonban az így készült vadonpecsenye nem izlene, akkor meg lehetsz győződve arról, hogy vagy beteg vagy, vagy nem voltál éhes!

Nem mindenki éri be egy tál étellel, legyen az bár fenékgig hús. Ha tehát a társaságból még valaki inyenczkedni szeretne, az nézzen körül, talál-e hamarjában pár jó gombát vagy krumplit, vagy gyenge kukoriczát, vagy tököt, vagy burgundi répát, sáskát, csigát, vízi csibét (békát), holmi ilyest. Mi sem könnyebb, mint ezekből minden főző és sütő edény nélkül is a legfölségesebb vadász étkeket készíteni.

PORZSOLT LAJOS.

Botvívás.

A bottal csak úgy «találomra» ütni, illetőleg a kéznek a testtörzstől való nagyobb eltávolításával úgy ütni, hogy az önvédés csupán ezen ütés hatásában kerestessék: ez pusztán *verekedés*. De ütni olyképen, hogy ütésünk pillanatában ne legyen testünk egészen védetlennél (fődetlenül), oda tartva ellenfelünk botja elé, valamint ütni oly módon, hogy ez által ellenfelünk ne tétessék harczképtelenné, hanem csak erős védekezésre vagy visszahúzó-dásra kényszeríttessék: ez e *botvívás*.

Bottal verkedni heveskedésből és bosszúból diestelen és lealacsonyító viaskodás, mert csak állattal szemben lehet az félelmetes fegyver. Embereknek komoly támadásai és védekezései egymás ellenében sokkal hatásosabb fegyvert igényelnek, mint botot. Nem kell semmi szűrő, vágó vagy épen lövő fegyvert állítani szembe a bottal, mérkőzik azzal az arasznyi hosszú piczinke ólmos gombú «zsebuzogány» is, az ércből készült «öklöző gyűrű», sőt sokaknál a pusztá ökl is. Az angol elveti súlyos és szeges végű útazó botját, midőn erélyes küzdelemre szoritják, ökllel harczol az ellenfél durungja ellenében is. A francia szintén elveti komoly esetekben botját és helyette fürgén birókra kel, vagy lábbal való ütéseivel és rugásaival teszi magát félelmetessé (Savate, chausson). A bottal viaskodónak fürgességgel, ugrásokkal kell ellensúlyoznia a bot azon hátrányát, hogy *egész közéről* legfeljebb csak arra használható, hogy átölelve az ellenfelet, a bottal annak derekát könnyebben magához húzhassa («betörhesse») és így hanyat dönthesse. Ezen célra pedig egy darab kő alkalmasabb. (A hegyes vidékek lakói között és különösen az oláhoknál a baltával verkedő parasztok is, ha ellenfelükre ütést nem mérhetnek a közellét miatt, akkor azt rendszeren átölelve a balta fokát, sőt gyakran az élet is annak derekába szoritják). Bottal verkedni a közéletnek különleges eseteiben, tehát csak viszonylagosan célra vezet, vagy a bottal viaskodó legyen a botforgatásban kiváló ügyességű, vagy az ellenfél gyakorlatlan a közvetlen testi mérkőzésben. Természetesen bot alatt csak botot értve, nem pedig buzogányt, suhángot, kapanyelet vagy asztallábat, a melyekkel egy ütés kész győzelem.

A bottal *vívásnak* nem lehet tehát azon értéket tulajdonítani, mintha annak elsajátításával magunknak a közéletben egy hatalmas védelmi és támadó eszközt nyernénk. Tehát nem verkedési tehet-

ségfejlesztés célja a botvívásnak. A botvívás benső értéke az, hogy testi erőt és ügyességet nyerünk általa, külső haszna pedig az, hogy esetleg szintén bottal támadó 2—3 «verekedő» ellen felét, vagy esetleg egy egész falu kutyáit magunktól távol tartathatjuk. Ezen haszon mellett még felette mulattató is a botvívás, még ha ellenfél nélkül egymagára maga forgatja is a botot valaki. Sok oly neme van a botvívásnak, mely már nem is annyira vívás, mint csupán *bottal körzés botforgatás* és mégis épen ezek képezik a botvívásnak alapját, előgyakorlatát és művészi betetőzését.

A mit a beduin a puskájával, a jongleur a sétatálczájával, a karddal viaskodó a kardjával végbe visz, mindazt cselekszi az ügyes botvívó a botjával. Az ennyire képzett botvívónak munkája és játéka oly szép, oly kellemes látványt nyújt, hogy csodálkozunk kell azon, miért nem gyakoroltatik általában minden testedző testületben a felnőttek között.

A botvívás *előgyakorlatai* egy kézzel és pedig felváltva jobb és ballal végeztenek, először egyedül külön, azután egymással szembe, de távol állva. A bot mindenkinél legalkalmasabb hosszúságú, ha a földtől saját ajkáig ér, de a rendes vívásnál egyik oly hosszú mint a másik. Kezdetben fehér fenyőfából, utóbb fűz — vörösfenyő, — majd akáczfából legyen faragva a bot, simán gömbölyűen, mindenütt egyformán 3—5 cm. vastagságban. A rendes vívásnál szívós de könnyebb fajta bot czélszerű, a rövidebb, súlyosabb keményfa botok inkább a «forgatásra», a magányosan végzendő mű-botgyakorlatokra alkalmasabbak. A körzésekhez és vágásokhoz emelt kartartásból kell kiindulni és helyben terpeszállást kell felvenni, a bot feldobálásához és elkapásához előre lépő állást. De mihelyt a karokkal az előgyakorlatok már meglehetősen végeztetnek, azonnal elő kell venni a lábakkal végzendőket is, minők a helyből kilépések, tovább lépkedések, fordulatok, szökdelések, fordulatokkal szökdelések és a különféle törzshajlások, fordítások. Ha már ez is jól megy, akkor a lábgyakorlatokkal egy időben kell végezni a kargyakorlatokat.

Különböznél álljon itt rövid összevonásban egy kis ismertetése annak, minő módon sajátítható el legkönnyebben a vívásra alkalmas bottal való bánás:

1. A kezdő, a mint a botot egyik kezébe veszi, végezzen azzal nyújtott karral és különféle kéztartással mindenféle irányban botemeléseket lassan, majd botlendítéseket gyorsan a fej fölé függőlyes helyzetbe és vissza. Közben mindig nyugodtan álljon terpeszállásban. Kéz a botot az egyik végénél kissé beljebb fogja.

2. Emeltessék fel a bot függélyesen álló tartáshoz, úgy, hogy a kar oldalt kinyújtva vállmagasságban legyen. Ezen tartásban maradjon a kar míg a kezcuklónak ide-oda hajlitgatásával a botot le kell vezetni vízszintes, majd függő tartáshoz és vissza felemelni újból, mindenféle irányban.

3. Szintén oldalt vagy elől, vállmagasságig emelt kartartásban, tétessék a kézfejjel *körzés* (u. n. «csuklókörzés») minden kigondolható módon. Ennek következtében a botnak szabad vége a levegőben hol kis köröket fog leírni, hol nagy köröket, hol a test előtt, hol mögötte v. oldalt. Az ilyen körzések igen erősítik a kezcuklót, ez pedig igen kívánatos a botvívásnál. Ha a bot épen közepén fogatik meg és tétetnek így csukló körzések, a bot két vége által egyszerre két kör iratik a levegőbe, ezt pedig kellemes nézni is, a mennyiben a körök változtatásával 8-as alak — egyirányúvá tételével pedig kerék-alak iratik le.

4. A fent említett *kezcukló körzések hajlitott kartartással* is végeztessenek olyképen, hogy a vállhoz emelt kézfej a körzések alatt is a váll közelében maradjon. Az ezen fajta körzések a lehető legtöbbször gyakoroltassanak, mert ezek már nem csupán elő, — hanem *alpagyakorlatok* is egyszermind a botvíváshoz. Minden egyes külön irányú körzésnek megvan a maga külön jelentősége. Így például a test előtt fölülről balra levágódó körív czélja először fedni testünk mellső részét, másodsor pedig az ellenfélnek felénk, illetőleg testünknek jobb alsó vagy bal felső része felé irányzott ütését ellencsapással visszaverni. Így védi a hát mögötti körzés testünk hátsó részét stb. Tehát az olyan botkörzések, melyeknél a kar egyszer felvett helyzetét megtartja és csak a kezcukló és az alkar végez körzéseket, *védelmi körzéseknek* mondjuk.

5. *Karvágással körzések* azok, melyeknél nem csupán a kézfej vagy a kéz és alkar, hanem a felkar is körben mozog. Az ilyen fajta körzések neveztetnek *támadási körzéseknek*, a mennyiben ezek czélja már nem a test fedése, hanem az ellenfélhez közelebb vagy reá suhintás. Sajátságja ezen körzéseknek az, hogy a bottal erőteljesen kell vágni azon hely felé, a hol az ellenfél áll, míg a kör ellenkező pontján a bot csak lassan vezetetik, vagy épen nem is vezetetik körbe, hanem esetleg már a *fél körív után* ismét vissza vágódik az iménti nyomán, de azzal ellenkező irányban. *Félkörű körzések karvágással*, tehát már a rendes botvívásnak képezik anyagát, csak hogy itt az előgyakorlatok során csak egy

kézzel kell ezt végrehajtani. Tekintve azt, hogy a bottal sokkal erőteljesebben kell sújtani, mint a karddal, hogy tehát pusztán kézcsukló erővel nehezen lehet támadni kellőleg, ezen okból a karvágások begyakorlása okvetlen szükséges.

6. *Visszintes köríveket* írni le a fej fölött azon kartartásból kell, melynél a kézfej szüntelen a fej fölött tartatik. Ezen fejfölötti körzés szintén kiváló fontosságú, mert az ily gyors körzéssel nemcsak hogy védjük fejünket az ellenfél ütése elől, hanem egyszerűsággal támadva ütéseket is mérhetünk, ha a köröket a fej fölött haránt végezzük, vagy ha kissé leguggolunk, hogy a bot vége e'ől érinthesse ellenfelünket.

Ezen előgyakorlatoknak helyben állva, helyes végzése után veendő elő a lábbal és testtörzsszeli gyakorlatok önmagukban, majd összetételben a kargyakorlatokkal. Csak mindezek után következzen a valódi botvívás, a midőn a mesterrel vagy társal szemben állva, már fel kell tenni a rendes fej-, mell- és lábvédő készleteket és fel kell húzni a jól kitömött keztyűket is.

Az angol nők úszása.

(Képpel).

A mi különbséget csak felfedezhet az emberi elme, azt mind az angolok nyakába varrják. S e tekintetben az angol nőket sem kímélik meg.

Megszoktuk már, hogy a könyvekből és a színpad után az angol nőt valami különös teremtménynek tekintsük, — a kinek okvetlen nagy keze, nagy lába, szőke haja s igen sok bogara van.

Pedig az angol nőt ugyanaz a tulajdonság jellemzi leginkább, a mi az angol férfit: a gyakorlatiasság.

Mindent a maga testi és lelki hasznára tesz az angol s nagy hasznunkra válnék nekünk is, ha mi is követnénk ebben őket.

Tagadhatatlan, hogy a francia nő például sokkal chicesebb; ízlése finomabb, teste szebb, — de hogy egészségesebb volna az angolnál, azt ugyancsak nem lehet mondani.

Azért tehát, ha példát kellene fölállítanunk a nők elé, valószínűleg az angol nőket állítanánk fel.

Most csak egy példát hozunk föl az angol nők praktikusságára s ez az, hogy a nők legegészségesebb testgyakorlatát, az úszást ők úzik leginkább.

Számos orvos s maga a tapasztalat is bizonyítja, hogy az úzás a legalkalmasabb testgyakorlás a nők számára s Albion szőke szépei föl is használják ezt.

Az angol nők az úzásban körülbelül ugyanazt az ügyességet sajtátították el, a mit az angol férfiak s csak éppen ezeknek kitartását nélkülözik.

Az angol nő az úszást nem kaczérokodási eszköznek tartja s így úszó toilettje is szemérmes, bár — mint mellékelt képünkön látható — elég változat van abban is s ízlése ellen kifogást tenni nem lehet.

Az úzás különböző fajaiban gyakorolt s versenyei sokkal érdekesebbek a férfiakénál, csak hogy a legtöbbször a férfiak elől el vannak zárva.

Az angol nők úszó-versenyeinek közönsége tisztán nőkből kerül ki; nők a versenybírák s indítók is, a mint mellékelt képünkön is látható, mely egy úszó-verseny indulását ábrázolja.

Legtöbbszörre ugyanis uszodákban rendezik az angol nők versenyeket, részint mert itt nem jár az úzás annyi veszedelemmel, részint pedig mert itt a kíváncsi férfi-szemektől megmenekedhetnek.

A tér- és időmérés a versenyeken.

Mily távolságot mennyi idő alatt tett meg a győztes, ez az a két dolog, melyet tudnunk kell minden távversenynél, hogy az eredményhez hozzá szólhassunk. De mi még egyiket sem veszünk elég komolyan, sem nem mérjük fel a pályát, sem nem vigyázzuk meg pontosan a versenyidőt. — A magyar természet ma még a mulatságos testedzéssel sehogy sem tudja párosítani a pedáns pontosságát.

A vidéki helyeken rendezett athléta-versenyek a legtöbb rendezőség által csak mulatságos időöltésnek tekintetnek, melyek után sikerültebb táncmultságokat tudnak összehozni. A verseny sikeréhez első kellék így, hogy lehetőleg sokan álljanak ki a mentől számosabb versenypontokra. Hogy az eredmény milyen, ahhoz a közönség úgy sem ért, hát mit veszdődjünk a sok mérgetéssel. Így okoskodva sok helyen az első versenyrendezéseknél, az eredményeket nem is vehetjük komolyan számba. — És még van ok is, mely miatt nem lehet megróni az ily gondatlanságot. Mert tény, hogy az így könnyedén vett versenyek sokszor jobb hatást hagynak hátra a közönségben és versenyzőkben is, mint a pontosan rendezettek. Az athletika terjedése kedvéért tehát el lehet nézni kevés pontatlanságot a tér- és időméréseknél.

Kevés pontatlanság! De ugyan mi lehet itt a határ? Semmi más, mint az eredmények lehetősége. Azaz, hogy a tér- és időmérés útján nyert eredmény már eddig kivitt, vagy megközelített legyen. A mult havi köveskállai versenyek egyik-másik eredménye például már egészen lehetetlen (a 3200 m. gyaloglás és futás). S a tévedés, mint halljuk, úgy jött a kimutatásba, hogy az időmérő nem értesülvén a pálya időközbeni megrövidítéséről, az időt a propositió szerinti táv befutásának tekintette. — De az ily tévedések mellett legtöbbször a jó akarat javítja meg a versenyek eredményét. És e jó akaratot fel kell tennünk a vidéki majd mindegyik versenybizottságról, mert az eredményeket, ha összehasonlítjuk a Magyar Athletikai Club versenyeredményeivel, úgy a vidékieké volna a dicsőség, de ha ennek a pályájára jönnek az ottani győztesek, itt elmarad a szép eredmény.

A M. A. C. az eredmények megítélésére minden lehető pontosan meg tesz, csak néha a különféle hossz mértékek miatt eszszik hiba számításaiba. Így

az egy angol mértéktől kerekén 1600 méternek tekintti, holott még 8 méterrel több. E 8 méter oly nagy távol, hogy még 1 mértéktől sem hagyható el az átszámításnál. — Baj, nemcsak a club, de minden magyarországi versenypályán, hogy a versenyzők által tényleg hátra hagyott út csak kevés esetben mérhetjük fel. A mi pályáinkon ugyanis csak a 100 méteres versenyek futathatók be egyenes irányban, míg a többiek körben tartva, a versenyzők majd kívül, majd belül futnak és így nem egy távolságot tesznek meg. A M. A. C. ép ezért a pályát a közepén mérte fel, hogy átlag még is azt a távot kelljen megtenni mindenkinek, melyet a verseny kíván. De a mi kevés számú versenyzőink mellett most az történik meg, hogy a kellő távot senki sem futja be, mert egymás háta megett mindnyájan a belső körben futnak.

A legszigorubb térmérés tehát köralakú pályán csakis a belső körszéltől 1 lábnyira történhetik. A körpályáknál lehet minden versenyzőnek a saját útját külön felmérve kötéllel kijelölni, de a verseny lefolyása így sokat vesz érdekéből.

A vízi versenyek térmérése a Dunán igen könnyű volna, mert a balparton könnyű megtalálni a kilométer köveket. Hanem e

Az angol nők úszása.

versenyeknél nagyobb baj, hogy az eredmények mérlegelésére nem szoktuk feljegyezni a víz magasságát, úszóversenyeknél a víz és levegő hőfokát.

Az időt mindenestre oly órával kell mérni, melynek mutatója akkor indul meg, mikor az indításra lönek és abban a pillanatban áll meg, mikor a győztes be ér. A második és harmadik beérkező ideje így ez órával nem mérhető, de ezeknek eredményét a rövidebb versenyeken még az angolok is csak az első után való hátra maradások nagyságával jelezik.

Mind a térmérés, mind az időmérés pontosságát az atletikai versenyek mai szép eredményei mellett a legszigorúbban követelhetjük, mert csak így hasonlíthatják ifjaink erejüket családás nélkül össze a külföldi eredményekkel.

A német torna statisztikája.

(Első közlemény.)

Látszólag száraz tudomány a statisztika s a számok unalmasnak tetszenek, de a ki a dolgok mélyére hatol s szeret gondolkodni, az az «unalmas» statisztika számadataiban kitűnő segédeszközt fog találni, mert előbb-utóbb kénytelen bevallani, hogy csak az az okoskodás állja meg a sarat, mely számokon alapul.

Manapság már a barátságot, szerelmet és házasságot is számításra fektetik, hogy tudna tehát el lenni enélkül a tudomány.

Ha meg akarjuk tudni, hogy a külföldön s különösen Németországon a testgyakorlatok mily állapotban vannak, s ebből a tanulságot hazánkra ki akarjuk vonni, kénytelenek vagyunk a torna statisztikájához fordulni.

Magyarországon még ebben is hátra vagyunk; a mi testgyakorlataink statisztikája nincs megírva.

A «Deutsche Turnerschaft» statisztikáját ellenben már a folyó 1884-ik évről is elkészítette dr. Goetz Ferdinand, a «Deutsche Turnerschaft» üzletvezetője, s a hivatalos közlönyben a «Deutsche Turn-Zeitung»-ban közzé is tette.

E statisztika igen kedvező képet mutat a tornának Németországon való elterjedéséről. E statisztikában nemcsak a kizárólagos Németország szerepel, hanem mind ama helyek, melyekben német ajkú torna-egyletek alakultak s melyek a «Deutsche Turnerschaft» tizenhárom torna-kerületében szerepelnek.

Az összes német torna-egyletek száma (belevéve az ausztriaiakat is) kerek háromezerre tehető; ezek közül 2655 a «Deutsche Turnerschaft»-hoz tartozik, holott a mult évben csak 2451 tartozott. Ez a 2655 egylet 2275 községben van, tehát több város van, melyek egy-két torna-egylettel bírnak s e 2655 egylet 192 vidéki vagy megyei csoportot (Gan) alkot.

A «Deutsche Turnerschaft» tehát az utóbbi évben 204 egylettel nőtt s az 1869-iki első kimutatás óta (az 1868-iki weimári megalkulás után) 1109 egylettel nőtt.

Az egyletek helyeinek száma a lefolyt évben 166-tal emelkedett, míg az előző évben csak 44-gyel.

A «Deutsche Turnerschaft» kötelékébe több mint háromszáz egylet nem lépett be s ezekről nem is szól e statisztika.

A torna egyleti tagok száma (14 éven felüli tagokat számítván) 243,677 re rüg, míg az előbbi évben csak 221,417 volt, tehát 10 százalékkal, vagy is 22,260 taggal szaporodott a szám. Ezek közül a torna-gyakorlatokban tényleg részt vett 119,653, míg az előbbi évben 119,624 vett részt; tehát itt az emelkedés $\frac{1}{40}$ százalékal, vagy is 29 ember, a mi azt mutatja, hogy a régi tagok közül igen sokan felhagytak a torna-gyakorlatok látogatásával.

Azon helyeken, hol torna-egylet van, átlag minden 75-ik lakosra (a mult évben minden 80-ikra) esik egy torna-egyleti tag s minden 153-ikra (a mult évben 148-ikra) egy gyakorló tornász; a perzent tehát itt is kisebbedett.

Az adófizető egyleti tagok száma 196,467-ről 211,123-ra emelkedett, tehát 13%-kal (14,656) több, mint a mult évben. A növekedések száma a tagok számánál 8 százalékat teszi ki, összesen 29,914. Az előtornászok száma 10,391-ről 12,560-ra emelkedett, tehát 2159-czel, vagy is majd 20 perzenttel szaporodott a mult év óta.

Labdajátékok.

Labdajátékok különféle felállásokban (ütőbot használata nélkül).

(Folytatás.)

54-ik játék. „Lyukba gurítás“. E játéknál kemény talajú s nagyobb térség szükséges. Ezen térségnek valamely lejtősebb részén, alant egy vonalba és egymástól fél lábnyira annyi labda nagyságú lyuk ásatik, a hány játészó van. Ezen lyukakat a játészók magok között felosztják, még pedig úgy, hogy vagy papírszeletekre írják a lyukak

sorszámait és azzal sorsot húznak, vagy pedig egy bekötött szemű játészót vezetgetnek az egyes lyukakhoz és azzal osztatják szét találomra azokat. Ezután ki-ki oda áll a saját lyukához, a lejtővel szembe, kivéve a gurítót, a ki a jobb szélső lyuktól két lépésre oldalt áll és onnan gurítja a labdát fel a dombocskára. A lyukakba gurítás úgy történik, hogy a labda előbb a lejtőre haladjon föl és csak az önkénti visszagurultában térjen be valamelyik lyukba. Minden játészó 3-szor gurít (ha bele talál a labdája, ha nem) és ebben egymást váltogatják. Ha a labda bele fészkel magát egy lyukba, a játészók azonnal mind szétfutnak, kivéve a gurítót és azt, a kié labda által elfoglalt lyuk. Ezen utóbb említett játékos most gyorsan felkapja a labdát és igyekszik egyet megdobni a szétfutók közül (a gurítót ezen fordulóban nem szabad megdobni). Ha senkit sem talált el: kap egy róvást vagy kavicsot a lyukába (mint az 53-dik játéknál); ha azonban egyet sikerült megdobnia: akkor nem ő, hanem az általa megdobott kap egy róvást. (Itt az első megdobott újból másra nem dohat, mint az előbbi 53-nál). Lyukát betemetve — mind az leül, a ki az előre meghatározott számú rovásokat (pl. 8, v. 10-et) megkapta. Végül az utóljára maradt legkevesebb rovású (mester) 8—10 lépésnyirel büntetéképen minden játészóra egyszer dob, mely után a betemetett lyukakat újból az kaparja ki, ki legelőbb állt félre (az u. n. „inas“), — ezután a játék újból kezdődik.

55-ik játék. „Lyukba dobálás“ (u. n. „bötüzés“ v. „király, miniszter, suszter“). Ezen játék nagyobb térségen, a lyukba gurítással (54.) hasonlóan játszatik; a sorrend felkiáltással állapítatik meg: 1-ső, 2-ik, 3-ik stb. Itt a szoroson egymás mellé ázott lyukakat rendesen kalapok képezik és a labda nem gurítatik, hanem gyengéden dobatik azokba. A dobás a lyukak irány vonalában két lépésnyirel történik. A játészók minden lyukbadobás alkalmával a lyukak sorával egyenközüen és azoktól innen és túl, két lépésnyire állanak fel. Ha a labda a lyukból (kalapból) kiesik, az nem számít, de ha megfészkel magát egyben, akkor azon lyuk tulajdonosát és a dobót kivéve, mindenki szét fut. A lyukba dobó a király, a következő a miniszter s az utolsó a suszter, ki köteles a kidobott labdát behozni.

56-ik játék. „Távdobálás“ (v. „péczés“ — v. „bombázás“ innét nevezve: die Grenzen marken, Zeichen ausstecken). Minél többen játszák, annál érdekesebb. Legelőbb is választás útján két lehetőleg egyenlő erős pártot kell szervezni. Azután egy nagyobb térség közepén egy leszúrt zászlós karóval ki kell jelölni a fótanyát (várat v. péczt) és ettől jobbra és balra a két ellenséges pártnak „kiindulási helyét“ (táborát), t. i. azon két helyet, honnét a pártok megkezdendik az egymás elleni szembedobálást (bombázást). Ezen párhelyek kijelölése pedig akként történik, hogy mindkét pártból kiáll a két legjobb dobó (illetőleg az, kiből pártja leginkább bizik), például Gyula és Lajos. Most p. Gyula a leszúrt zászlónál állva, a labdát (a térség hosszába) oly messzire dobja ki, a mint csak képes, de nem a saját, hanem az ellenpárt felállási helyének jelölésére. Ép így dob utána a zászlótól s a másik pártbeliek számára ellentétes irányban Lajos is. Ezen két dobásnak távola most a leszúrt zászlótól (dobási helytől) számítva, lépésekkel felméretik és azoknak külön fele útjába állanak fel a pártok. Tehát a Gyula pártja oda áll, hova az ellenpárt vezére (Lajos) kidobta a labdát — leszámítva ezen dobásnak feltávolát; — Lajos pártja pedig oda áll, hova a másik párt vezérének (Gyulának) dobási feltávola esett.

Csak ezután kezdődik meg a játék; sorshúzás útján egyik pártnak (péld. Lajos pártjának) valamelyik tagja kezébe veszi a labdát és a párt-helyről (táborból) teljes erővel dobja a labdát a közép zászló (vár) fölött az ellenpárt felé, erre rögtön az ellenpártnak egyik tagja ragadja meg a labdát és dobja vissza ismét azt azon helyről, hol az megállapodott volt. Lajos pártjának ismét egy más következő tagja dobja újból vissza, melyre a Gyula pártjának egy másik tagja fele dobásával — és így tovább, míg végül mindenki itt és ott ki nem dobt a előre megállapított három (v. több) dobását. Ez esetben aztán győztesnek azon párt kiáltatik ki, a melyik erősebb dobásaival ellenfelét annyira hátra hajszoalta, hogy az a labdával már a zászlós fótanyáig (vár) nem képes eldobni.

Ha azonban rossz választás folytán egyik párt a legyőzhetetlenségig erősebb a másikkal, akkor az újabb játszmánál az erősebb párt „kegyelemből“ s „számfelettinek“ átenged egy gyengébb dobót. De ha még így sem győznek, a számfölöttit kivéve, büntetésből az egész győne pártnak, egy lábón s tömegesen végig kell sántikálni az egész labdajárta pályatéren.

A megsántikáltatás mellett, a vesztes pártbelieknek még néha „hadi sarcot“ is kell fizetniök, vagy is gyümölcsöt vagy pár szivart közköltéségen venni a győztes pártnak számára.

57-ik játék. „Kapóra dobálás“ („csendes kapós“). Sorsolás szerint egy játészó a térség hossz-irányában magasan kidobja a labdát és a többiek künn, szétszóródva állanak és azt elkapni igyekeznek. A ki egyszer repülésében, vagy háromszor a földről vissza felugrásában elkapja: az bemegey dobni és az előbbeni dobó kimegey kapni. Dobni csak oda szabad, a hol egy játészó áll. A ki valamely tiltott helyre — kertbe, vetésbe stb. — dob, az „le van“ („futsch!“), többet nem dohat, míg újólag nem kapja el a labdát; helyette az megey be, a ki még nem, vagy legkésőbb volt benn.

58-ik játék. „Czéllobás“ (u. n. „Uras“). A czéllobásra használt labdák középnagysággal s nagyobb súlylyal bírnak (belül kavics van, szörbe göngyöltve). Rendesen 3 labdával játszák egyszerre és többen, mint ketten, de kevesebben 15-nél. Mindenkinek van három dobása (a mennyi a labda) és ki van mérve a czéltől távoltság (50—100

lépés) a honnan mindenkinek dojni kell, kivéve azon egy pár gyengébb dobót, kiket pár lépéssel közelebb engednek állni a célhoz. („Vor“-t kap.) A cél rendszeren egy fára kitűzött vagy szegzett kalapnagyságú deszka lap, vagy egy rossz kalap. Felváltva hármas dobásokkal folyik a játék s azért ha valaki a célzt három dobása közül egyszer sem találja el, akkor az rögtön kimegy a célhoz labda-fogónak (inasnak), mely szolgálat tartama alatt nem dobhat a célba, hanem a kidobált labdákat összeszedi és beszolgáltatja. Ha folytatólag még egy második játzó is kikerül a célhoz, akkor az előbbeni „inas“ legénynek lesz és nem futkároz többé a labda után, hanem csak az újabb inas által kezéhez juttatott labdát dobálja be a dobókhoz. Ha azután még egy harmadik játzó is kiutasítatik a célhoz, akkor ez lesz inassá, az iménti inas pedig legénynek, az előbbeni legény-viszont felszabadul és újra bemegy dobálni a célhoz, magával vivén az utó-jára kidobott labdát is. Ha a cél mögött álló inas vagy legény a labdát röptében elkapja, rögtön helyet és foglalkozást cserél azzal, a ki dobott volt. Minden sikerült (célzt talált) dobás feljegyeztetik az illető neve után és játék végeztével, a ki legtöbbször talált a célba: az a „nasságos úr!“

Némely vidéken szokás, célul egy abroncsot is — karóra kötve a célzóba elé s mintegy 3 méternyire attól, — a földbe szúrni, mely esetben aztán az, ki a célzóba úgy találja el, hogy labdája az $\frac{1}{4}$ mtr átméretű karikán is keresztül bújik: az egyszerre két „nyerést“ ír fel magának. A karika és a célzóba a szemnek egyenes vonalába és egyenlő magasságban legyen kiszegve, hogy így mindkét célzt csak az erős, egyenes dobások találhassák el.

Legszeszerebb azonban, sőt legmulatságosabb is, célul egy fa (kugli) babát (v. egy fej alakú tuskót) egy erősen levert czölöp (v. kereszt-talpokkal ellátott szál gerenda) felső végére egy oldalán könyök pánttal oly módon felszegve, hogy az, az előlől (t. i. a meg nem erősített részen) jövő ütésre hátra lecsuklódjék.

Ezen, valamint az 59. játékot pénzre vagy egyéb kitűzött díjakra is játszik, sőt vannak oly utazgató szegény emberek, kik a szükséges játékszereket magukkal hordva, városokban ünnepek alkalmával és vásárokon a nagy közönség számára ezen és a következő alábbi játékokat nyíltan és oly formán szervezik, hogy minden dobásért csekély díjakat (1—2 krt) szednek és minden sikerült dobásra bizonyos díjakat (pár szivar vagy egyéb apróságot) osztogatnak ki. Ily játékok nyáron át a bécsi práterben, a budapesti városligetben, Pécsen, Gyöngyösön s a többi nagyobb városainkban rendszeren láthatók.

A német torna-egyletek némelyikében a labdávali célba dobást úgy játszik: ki többször talál, több nyerést számít fel. A kitűzött cél igen különféle. Különösen érdekes az olyan célzóba dobás, a melyen körben 8 és középen egy lyuk van kimetszve deszkára (nagyobbak kissé a labdánál). Minden lyukba bele lehet illeszteni egy-egy négy-szögletűre metszett bádóg lemezt, a melynek úgy kell metszve lennie, hogy a lyukakba éppen bele illjen, illetőleg abban annyira feszesen álljon, hogy a deszka rázódáskor ki ne essen, de a labda ütése kiütthessék. Ezen célzóba a körlyukak 1-et, a középső 2-öt számít a találáskor.

59-ik játék. „Lyukon keresztül dobás“ (u. n. „kilenczvenkilenczes“). Ezen játéknál a célzó és a dobó hely közti távolság annál nagyobb, minél nagyobb a lyuk, melyen át kell dojni és mennél súlyosabbak a labdák, — rendszeren 20—30 lépés. A célzó egy deszka-kerítésfelére, középen ember magasságnyra gömbölyűen kivájt lyuk (rendszeren négyszer oly nagy, mint a labda), melynek kerületét a deszkán emberfő formára olyképen kell kifésztetni, hogy a lyuk a nyitott száj képezze s hátulról azon kívül egy könnyű kendőt vagy zacskót szegnek fel, hogy annak leelő része a lyukon átbújt labdát a messze röptőlől megátolja. Sorshúzás útján (vagy névszerinti betűrendben) minden játzó felváltva, egymás után hármat, azután megint hármat dob — mindaddig, míg mindenik 99-et nem dobott (vagy kevesebbet, a mint előre megállapodtak). Közben minden játékosnak neve után jegyzik azon dobásait, a melyek a lyukon áthatoltak; végül összeszámítják kinek-kinek a jegyeit és a melyikök legtöbbször dobott keresztül a lyukon: az nyeri el a netán kitűzött díjat, vagy húzza be a dobások közben betett összegek felét, míg a másik fele az utána következő másik két dobó körül-belül egyenlően osztozik (minden kilenczedik dobásra, mindenkinek két-két krajczárt kell betenni). Ha a labda a lyukból, a lepedő gátlása folytán, visszapattan: azon dobás nem számít, — ismétlődő, — ez okból a dobásokat erőteljesen kell adni.

A kidobott labdáknak bedobálását, csekély tiszteletdíjért (mint p. a kugli játéknál), néhány önkényt vállalkozó használtatik, vagy pedig sorrendben felváltva 3—3 dobásaik alatt az összes játzó egymást kölcsönösen s egyenként, egyszer végig szolgálják.

Ezen játékot a fiatalabbak nem pénzre, hanem ütésekre játszik, t. i. mihelyt valaki bele talál a lyukba: azonnal előveszi az összefont kendőt és sorba mindegyiknek a kezébe egyet csap; ha utána bele talál egy másik, az szintén ütésekkel osztogat valamennyinek, kivéve azt, a kitől már ő kapott ütést — és így tovább, mindig csak azok kezeit szabad verdesni, a kik a lyukba még nem találtak bele, — végül ha már ilyen egy sincs (a gyengéknek végül Vor-okat, azaz pár lépést adnak, hogy azok is bele találhassanak), akkor újból kezdődik a játék.

Nyilvános népjátékoknál minden dobás 1 vagy 2 kr. és minden bele találásra egy jutalom (pár szivar, tárcza, kokárda, toll stb.).

60-ik játék. „Nagy iskola“ (vagy „papos“). Ezen játék, hasonlóan az előbbenihez, szintén lyukon keresztül dobásokból áll, csak hogy itt a dobások fokozatosan azzal neheztetnek meg, hogy minden sikerült dobás után az illetők kötelesek távolabbra elállni. Ez okból a célzóba a szemnek egyenes irányban mindenek előtt ki kell mérni

10—10 lépésnyi közökkel 5 (v. 10) dobó helyet („iskola osztályokat“) s azt leszűrt karókkal megjelölni. Dobásait mindenki az első helyről kezdi (I. oszt.) s egymásután hármat dobhat. A ki valamelyik dobására a lyukba bele talál, az rögtön egy helylyel tovább rúkkol és ott is úgy folytatja dobásait, a mint a sor reá következik, — ha itt is bele talált, megy a 3-ik ponthoz (III. oszt.), innét a 4-ikre, onnét az ötödikre. A ki legelőbb eljut az 5-ik helyre, illetőleg onnan legelőbb bele talál a lyukba: az a nyertes („pappá lesz“) s behúzza egyszersmind az összes tétet is (péld. a minden 3-ik dobásra mindenki által külön befizetett egy-egy kr.-t) vagy ha nem díj elnyerésre folyt a játék, akkor a nyertes 6 lépés távolról, minden játzóra annyiszor dob, a hány „iskolával“ (oszt.) maradt hátrább az illető ő nála. Tehát az 5 pontnál állókra nem dob, — a 4-nél állókra dob egyet, — a 3-nál állókra kettőt, — a 2-nél levőkre hármat és az első pontnál állókra négyet, — a nélkül, hogy a nem talált dobásait neki vissza adnák.

Labda-játékok ütőbottal.

61-ik játék. „Hármas méta“. Az ütős játékok közt ebben, mint már a név is mutatja, csak három játzó vehet részt. Vegyük, hogy ezen három játzó egyikét Gyulának, másikát Jenőnek, harmadikát Ernőnek hívják. A játzók mindenek előtt egy 3—4 méternyi hosszú vonalat húznak a földön (az a-b-t), mely azon helyet jelöli, a honnan történnék az ütések (ütő méta). A játzók közül az, a ki a labdát kiüti, a ki ütő, a másik, a ki a labdát feladogatja, a kiütőnek ütése, az adogató, a harmadik játzó a künn álló, ki a kiütött labdát, tőle telhető módon megállítani igyekszik, nehogy az ütő helyéről messze menjen. Ütő lesz kezdetben az, a ki az ütőbottal való „sorsvetésnél“ a bot legvégét markolhatja, — az alatta fogó lesz az adogató, a legalul fogó lesz künn. Vegyük, hogy a három játzó közül Gyula a kiütő, Jenő az adogató és Ernő a künn álló.

Most Jenő, mint adogató, a labdát földjára, azaz maga előtt könynyedén földobja, körülbelül ember magasságnyra, melyet Gyula esés közben vagy magasra föl vagy messzire kiüt. Ha a künn álló Ernő a kiütött labdát esése közben megkapja, akkor annak, a ki üt — ez esetben Gyulának — egy hibája van. Ha azonban Ernő a kiütött labdát meg nem kapta, akkor onnan, a hol az a földre esett, dobja Jenőnek, az adogatónak megkapására, kinek azonban az a-b határvonalon túl mennie nem szabad; de szabad neki ezen határvonal mentén, könnyebb elkaphatás végett, bárhol állást foglalni. Ha Jenő, az adogató, a künn álló Ernő által dobott labdát megkapta, akkor Gyulának szintén hibája van. Gyula addig kapja a labdát kiütésre, míg három hibája nincs. A mint ez megtörténik, azonnal Jenő lesz az ütő és Ernő, ki künn áll, lesz az adogató, míg Gyula, a ki ütött volt, künn álló lesz. Ha Jenőnek szinte három hibája van, akkor Ernőre kerül az ütő sora. Gyula lesz az adogató és Jenő künn álló — és így tovább, mindaddig folytatódik a játék, míg a játzók kedvökből ki nem fogynak.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

Bukaresti velocipédisták Magyarországon. A bukaresti bicycle-club a szabadkai torna-egylet e hó 3-ikán Palieson tartott versenyére küldöttségileg akart megjelenni, de a küldöttek az ismeretlen és rossz utak miatt csak e hó 7-ikére érkeztek meg. Wustrow Albert egyleti kapitány (50" géppel), Ullrich Constantin (58" géppel) és Welihredsky Aurél (55" géppel) két hét alatt érkeztek meg Bukarestből Szabadkára. Augusztus 11-ikén indultak el innen, hogy Kolozsváron és Jászvásáron keresztül Bukarestbe visszatérjenek. A Veres testvérek egy darabig elkísérték őket. A román velocipédistákat Szabadkán igazi magyar vendégzeretettel fogadták s azok meg is hívták a magyar velocipédistákat Bukarestbe, szeptember 25-ikére tervezett versenyükre, melyhez már készítik az új verseny-pályát. Romániában általában az amerikai gépek vannak leginkább elterjedve s a Szabadkán megfordult három román velocipédista new-yorki gépet használt. E gépeknél a küllők rendkívül vékonyak s számuk a százat meghaladja; a hátulsó kerék nagy átméretű s széles gummival van ellátva; a nyereg háttámasztékkal van ellátva, mit fel- és leszálláskor hátra eresztenek. A velocipédisták podgyászukat hátukon hordják s naponta átlag 55 kilométert hagynak hátra.

Vakmerő hegymászás. Dr. Zsigmondy Emil hazánkfia, egy bécsi barátja, Köchlin Henrik társaságában — mint Cortinából írják, — a napokban minden vezetők nélkül megmászta a «Croda da Lago» esücsát, melyet még emberi láb nem érintett s melyről eddig az a hír volt elterjedve, hogy lehetetlen is megmászni. A vakmerő turisták a hegy tetején ottlétük emlékeztére egy kö-pyramist hordtak össze.

845 kilométert velocipéden. Az «Előre» budapesti vasparipa-egyesület négy tagja: Kaszás István, Filippovich Emil, Szikszay Ferenc és Schleinz Károly, ez utóbbi vezetése alatt e hó 18-án reggel nagy útra indultak. Budapestrol egyenesen Bécsbe velocipédeznek, itt három napi pihenőt tartanak és azután Steyer felé folytatják útjukat; onnan Grác, Körmen, Szombathely, Székesfehérváron át Budapestre térnek vissza. Az út hossza 845 kilométer.

Torna-verseny Ottensenben. Altona külvárosában Ottensenben közelebb tartotta az «Elbgan» torna-ünnepélyét, melyen a három altonai egyleten kívül még a «Gan»-hoz tartozó hat egylet vett részt, összesen 300 taggal. A versenyekben az altonaiak vitték el a legtöbb díjat. A magas ugrásban Jaussen nyert 1.60 cméterrel s a kődobásban Bockris 5.60 méterrel. Az első győztesek oklevelet és tölgykoszorút kaptak s a második minden versenyben csak oklevelet nyert. A «Gan» közelebb Barmstedtben fog ünnepélyt rendezni.

Két budapesti úszómester: Petzke és Pratsch, a nemzeti úszoda úszómesterei, a napokban úszó-kirándulást rendeztek Budafokra. Őt úszó vett részt a kirándulásban, mely minden tekintetben sikerült. Minden baj nélkül érkeztek Budafokra esteli háromnegyed nyolcz órakor. Az egész útát 2 óra és nyolcz percnyire idő alatt hagyták hátra.

Körmentről Budapestre csónakon. A körmenti atletikai clubnak a Budapestig való csónakázásra vállalkozó tagjai Diskay Kálmán, Horváth Ferenc és Sági Gyula urak mult csütörtökön d. e. 3¹/₂ 10 órakor indultak útjukra, mint már röviden említettük. Eöry Lajos közbejött akadályok miatt nem mehetett, a helyette vállalkozott Szajer György kávépedig az elinduláskor lépett vissza, e helyett Gaál honv. hadnagy szállt a csónakba egy darab úton velük utazandó. Mint Körmentről írják: városszerte nagy volt az érdeklődés az utazás iránt s így óriási néptömeg lepte el az elinduláskor a Rába partját és a hidat. Miután hajósaink a szükségleteket a hajóra rakták, a nép éljenzése közt indultak el. Az atletikai club tagjait két csónakon szép számú nép a Rába parton kísérte az első malomig; hol, miután a gáton némi nehézséggel áthatoltak, az ismét felharsant éljenzés közt eveztek el. Halász Sándor huszár-örmester löhátton a parton kísérte őket. — Hajósaink erejét és kiritását már az első nap próbára tette a sok malomgát s estig csak Rába-Hidvégig érhetek (Körment és Hidvég közt van aránylag legtöbb malomgát). Hidvégen szintén nagyszámú nép várta őket; többen Körmentről is oda utaztak, kik Gaál hadnagy és Halász örmesterrel együtt éjjel visszajöttek. Másnap tovább folytatták útjukat. Délben érkeztek Rumba s este Sárvarra. Győre 12-ikén este félhétkor érkeztek sok küzdelem után, de minden baj nélkül. Másnap reggel folytatták útjukat Budapest felé.

Budapestről Balaton-Füredre gyalog. A «Nemzet»-ből vesszük át a következő sorokat: «Budapestről Makk József és Szigeti Sándor gyalogkirándulást tettek Balaton-Füredre Székesfehérváron és Veszprémen keresztül. Az útát Budáról Fehérvárig 10 óra 40 percz alatt tették meg. Itt 4 óra 2 percz pihenőt tartottak; Fehérvárról Veszprémig 8 óra 14 percz alatt értek s itt 4 óra 36 perczet pihenvé, Veszprémtől Füredig 2 óra 48 percz alatt értek; tehát az egész útát Budapesttől Balaton-Füredig 30 óra és 28 percz alatt tették meg, épen *hílcen órával több idő alatt*, mint a balaton-füredi verseny-gyaloglás győztese, Porcsolt Lajos.

A legkifünőbb svéd úszó. *Ajek* közelebb óriási útát tett meg a vizen, Helsingörből nygánis átúszott Helsingborgba, mely út körülbelül hat kilométert tesz ki s ez útát 3 óra 10 percz alatt tette meg. Egy csónak kísérte útjában, melyet legnagyobb részt haton úszva tett meg s az egész út alatt csak egy kis szeszes italt vett magához.

Népies torna-versenyeket rendezett közelebb Anklamban, az ottani torna-egylet. Az ünnepele a «Freudig grüssen wir dich Alle» dal élénkeklésével kezdődött. Voltak szabadgyakorlatok, egy dal ütemei szerint való felvonulások és kanyarulatok; s azután szerygyakorlatok és versenyek következtek. A ködöbásban (16¹/₂ klg.) Dunker győzött 4.75 méterre dobván a súlyt, a távolmagas ugrásban Bartelt győzött (1 méter magas gáton át 5.25 méter távolra ugrott); a 180 méteres sík-futásban pedig Schumacher lett első 29 mp. alatt. Ezen kívül a növendékek között is volt ugró- és futó-verseny. A győzteseket megkoszorúzták.

A frankfurti regatta. A Majna melletti Frankfurtban f. hó 9-én s 10-ikén folytattak le a nagy evező versenyek. A nap hőse Wild Achilles volt a frankfurti «Germania» tagja, ki az első nap a közönséges skiff-versenyben is győzött s a második napon Németország evező-bajnokává küzdötte fel magát.

Véres box-verseny Birminghamban. Augusztus 4-én a jó Birminghamiek ritka élvezetben részesültek, már t. i. az ő izlésük szerint nagy élvezet az, ha két gentleman egymást csupasz öklökkel «agyba-föbe» véresre veri. E két úr Enoch Thomas és Alf Lomas első ízben állottak ki a nyilvánosság elé, hogy a kifizűtt tekintélyes pénzdíjat besöpörjék. Hogy a rendőri közegeknek figyelmezt kikerüljék, a viadalt — a birminghami nagy politikai demonstráció napján — reggeli 5 órakor a szabad ég alatt rendezték. A megtartott viadal sem a gentlemanlike, sem a sportszerűséggel meg nem egyezett, mert pénzért versenyeztek s mert nem tartották be az angol atletikai clubbknál kötelező azon szigorú szabályt, hogy csak egyenlő testsúlyúak állhatnak egymással — minden handicap nélkül — szembe; már pedig Thomas 11 ston, Lomas pedig csak 9 ston és 6 font nehéz volt. — Az első összecsapások borzasztó eredményeket mutattak fel s a titokban összegyűlt néző sereg elpusztíthatatlan angol flegmával gyönyörködött a szétlapított arcokon és csak a 45 perczig tartott, 20 véres «gang» után tudta a nehezebb testű Thomas, ellenfelét teljesen harczképtelenné tenni; de ez is csak pirrhusi győzelem lehetett, mert a dicsőség és pénzdíj mellett, ő is véresre veretett. Az ily pénzdíjakkal összekötött és csupasz öklökkel végzett box-versenyek a legnagyobb szigorral szoktak különben eltiltatni s a most végbe ment viadal, a jobb sport körök előtt, a valódi box-versenyek lealacsonyításának tekintetik s a két résztvevő minden gentleman club által rendezendő nyilvános viadalról természetszerűleg ki is fog zártni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. G. Még nem olvashattuk el, egy kis türelmet kérünk. — Névtelen. A jövő számra. De kérjük, tudassa nevét, mert ha a közönségnek nem is, a szerkesztőségnek mindig tudni kell a szerző nevét. — **Csónakász** (Bpest). Ha esetleg kimarad a neve valamely tudósításból, az bosszantja; hanem a lapnak három sornyi tudósítást sem tudna — a saját érdekében küldeni; hát csak tessék bosszankodni, mi nem veszünk most már róla tudomást. Mert a «Herkules»-ből ollózhata a napilapok és ollóznak is bőven minden héten, hanem a «H.» nem ollózhat a napilapokból. Máskor tessék beküldeni hozzánk az értesítést s hogy az *összes* napilapok is átvegyék, az aztán a mi dolgunk. — **«Veritas»** (Bpest). Névtelen levekre válaszolni nem szokásunk; de az öné oly modorban van írva, hogy felelet nélkül nem hagyhatjuk. Ön a «H.» *előfizetőjének* mondja magát, kérjük, legyen ezentúl *olvasója* is s akkor nem fog oly «badarságokat» írni, mint most. Mert ha ön olvasója volna a «H.»-nek, akkor tudhatná, hogy a «H.» mint *hivatalos* közlönye amaz egyleteknek,

kénytelen azok versenyeiről a versenybírók által *hivatalosan* összeállított eredményeket közölni, bármily valószínűtlennék lássanak is ezek, tartozunk úgy közölni, a mint nekünk átadják. Mi legfeljebb a versenybírókat figyelmeztethetjük, hogy mérjék pontosabban az eredményeket; a mint ezt megtettük már ez előtt s épen mai számunkban is megteszszük. Tudhatná továbbá, hogy a «H.» a külföldi szaklapok mintájára, minden érdemesebb versenyről először csak a száraz hivatalos adatokat közli s a rá következő számban bírálja az eredményeket. A szabadkai torna-egylet versenyével is így tettünk. — Égig magasztalni nem szoktunk senkit, de még nem akadt ember, a kítől a megérdemelt méltánylást megvontuk volna. — Ennyit jegyzünk meg magára a dologra nézve egész tárgyilagosan. A mi az ellenünk és egyes tornász munkatársaink ellen szórt személyes vádaskodását illeti, arra nézve ugy a magunk, mint az illető tornászok nevében csak azt jegyezzük meg, hogy az álarcos támadás csak a brigantik szokása s egyébként szíves figyelmébe ajánljuk a «művelt társalkodó»-t.

TARTALOM.

Testvériség a csónak-egyletek között (Mihákovics Tivadartól). — A verseny-eredmények följegyzése (Sz—y B—a-tól). — Az illemes versenyruha. — Gyalog kirándulók étkezése a szabadban (Porcsolt Lajostól). — Botvívás. — Az angol nők úszása (képpel). — A tér- és időmérés a versenyeken. — A német torna statisztikája (első közlemény). — Labdajátékok. — Különbélék. — Tárca: A tornázás életteni feladata (dr. Torday Ferencztől).

HIRDETÉSEK.

Schleinz Károly

Budapest, kerepesi-út 34. sz.

HILLMANN HERBERT és COOPER COENTRY vasparipa
(BICYCLE) és TRICYCKLE gyárosok magyarországi főügynöke
ajánlja dúsán felszerelt

vasparipa és tricycle raktárát.

Ezen gyár készítményei szilárd szerkezetűk és csinos kiállításuk által a legnagyobb kelendőségnek örvendenek s az eddigi vasparipa találmányok közt legelső helyet foglalnak.

☛ Kívánatra árjegyzék bérmentve megküldetik. ☚

SPORT-KÖNYVEK.

Kaphatók:

Aigner L. könyvkereskedésében

Budapest (váci-utca I. sz. a.)

Brandeis Handbuch d. Schiess-sport geb.	3.—
Hergsell Die Fechtkunst broch.	4.—
„ „ „ geb.	5.50
Heydebrand Handbuch d. Reitsport geb.	3.—
„ „ „ d. Fahrspport geb.	3.—
Meyer Handbuch d. Fischereisport geb.	3.—
Silberer Handbuch d. Rudersport geb.	3.—
Georgens Illustriertes Sport-Buch	4.80
Silberer u. Ernst Handbuch d. Bicycle-Sport geb.	3.—
Wilhelm Karl Quelle des Vergnügens	2.40

Kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 1.
Aigner Lajos könyvkeres-
kedése.

Előfizetési díj:

Negyedévre 2 frt.
Félévre 4 frt.
Egész évre 8 frt.
Egyes szám 20 kr.
Hirdetések díja: két hasábos
petit sorért 25 kr.

HERKULES

TESTGYAKORLATI KÖZLÖNY

SZERKESZTIK

PORZSOLT JENŐ PORZSOLT KÁLMÁN

KIADJA AIGNER LAJOS.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. Nagykörút-
utca 13.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Bérmendetlen leveleket nem
fogadunk el.

Gyermek társulatok.

Egy kevés számú tagokból álló jó társaság mindig többet ér gyermekeknél is, mint bármilyen helyesen megalapozott nagy szövetkezet. Kis téren az egynehány pajtás sokkal több szabad mozgással játszhatik vagy játszva dolgozhat, mint egy nagy tömegben nagyobb szabású együttes működéssel. Ezen okból, de más egyéb neveléstani okokból is nem arra kell buzdítani az iskolai növendékeket, hogy szervezzenek maguk között minél nagyobb kiterjedésű és minél pontosabban vezetett jegyz könyvvel rendelkező szövetkezeteket; hanem azt kell beláttatni velök, hogy minél több külön célú «kis köröket» szervezzenek, illetőleg minél kevesebb előkészületekkel minél több rendszeres összejöveteleket tartanak bizonyos célból, annál könnyebben eléri azt.

Tekintve, hogy majd minden iskolának, majd minden osztálynak van már önképző köre; tekintve továbbá azt, hogy szobai ülő munkássággal már is túl vannak halmozva a növendékek; tekintve végül azt, hogy a tornázás még nem szerez önmagában elegendő testi-lelki erősödést és tüdülést: mindez okoknál fogva leghelyesebb az, ha az iskola növendékei maguk között kisebb társulatokat arra a célra szervezzenek, hogy közösen, csoportosan mulatgatva edződjenek. Legyen köztök kirándulók (gyaloglók), labdázók, sárkányozók, úszók, evezők, korcsolyázók, szánkázók köre és több e féle. És mindez igen egyszerűen, igen gyorsan, sikeresen meg is valósítható, ha nem cselekszenek úgy, mint a

felőttek, a kik ha csak 4-en 5-en is összeállnak, már alapszabályokat dolgoznak ki, napokig tanácskoznak, gyűléseznek, tagdíjakat vetnek ki, pénztárt alakítanak stb.

Sok vidéken már régen vannak ily kis körök, leginkább labdázók és kuglizók köre, sőt pár éve már itt a fővárosban is szinte egymással vetekednek a pénzes szülők abban, hogy kinek legyen dúsabban felszerelt és szebb gyermekjátzó terük és tornaberendezésük. Különösen ki kell emelni a református gimnáziumnak derék tanárát Baráth Ferencz urat, a ki bokros teendői mellett is még tavaly szervezett növendékei számára egy u. n. «szabadtéri játzó társulat»-át és elég tapintatosan igyekezett ezen társulat működésének oly irányt adni és a játékokba csak annyira foglalatni be, hogy a növendékek teljesen szabadon érezhették magukat. Különösen ajánljuk a vagyonosabb szülőknek azt, hogy otthon, házukban vagy kertjükben egy tökéletes tornaberendezésről gondoskodjanak és oda hassanak gyermekeiknél, hogy ezen tornázó hely mindannyiszor labdázásra vagy egyéb játékokra is használ-tassék: illetőleg egy hozzá értő felnőttnak jelenlétében tornázzanak csak — máskor meg magokra hagyatva egyebet mást játszanak.

Az ilyen gyermek családi körök, illetőleg összejövetelek, vagyis gyermek-társulatok fölött legyen mindig egy örökös szem, egy szülő, nevelő, vagy intézeti tanító, vagy tanár; azonban a játékok benső vezetését magokra a gyermekekre kell hagyni. Válaszszanak ők magoknak mindig vezetőket önmagok közül «labda király»,

A „HERKULES“ TÁRCZÁJA.

Őskori tornázók.

(Képpel.)

A régi aegyptusiak, mert róluk szól most a rege, a többi jó tulajdon-ságuk között meglehetősen praktikus hajlamokkal is bírtak. Nem szerették a sok szóbeszédet s írásmódjukkal is nagyon bajos lett volna boldogulni, hogy valamit úgy hagyjanak az utókorra, hogy az fáradság nélkül megérthesse. Azért hát írás helyett képeket csináltak. Régi emlékeik sírok, barlangok belseje tele van apró primitív alkotású képekkel (nevezzük kép-írásnak), melyekről kisebb-nagyobb fáradsággal megismerhetjük történetüket, szokásaikat.

Egy ilyen csomó képben le van írva a testgyakorlási s erőművészeti szokásuk is. Szépen fel van tüntetve, hogy a nők épp úgy edzették testüket, mint a férfiak, sőt némely tekintetben még jobban. Alljon itt egy pár erőmutatvány:

Két férfi ül a földön, háttal egymásnak. Az egyik, jobb karját a másik bal karjába akasztja, másik karjukat vízszintesen tartják. Ellenkező fél lábuk vízszintesen nyúlik előre, a másik féllal pedig felállani igyekeznek.

Férfiak súlyakat emelnek fejük fölé, kinyújtott karral.

Két férfi áll félig egymás mögött. Erősen fogják két nőnek egyik-egyik kezét. A nők sarkukat a földre, lábujjukat egymásnak támasztják s a mennyre kinyújtott s erősen tartott karjuk engedi, megdőlnék a test feszes állásában. Most a férfiak elkezdik őket maguk körül forgatni. A körülforgatott nők sarkpontja itt valóban a sarok, mint képünkön látható.

Nők próbálják a testhajlítást, hátrafelé annyira, hogy kezük a földet éri.

Két nő, egyik fejjel lefelé, lábait társa nyakánál átnyújtva, derekon erősen átfogván egymáson próbálják a testhajlítást; kör-alakú mozgást végeznek.

Egy férfi az úgynevezett *tótágast* állja, de a nélkül, hogy karját támaszul használná. Ezeket csipőin nyugtatja s egyedül erős nyakára bizakodik.

Ha az athletákkal is meg akarunk ismerkedni, úgy módunkban áll. Mint valódi gymnasták egészen meztelenek. Még a későbbi rómaiaknál divó alsó nadrágot (campestre) nem találjuk fel, csak egy keskeny övük van a csipő felett. Ezt az övet a harcz előtt kapcsolván fel, egymásnak mennek. Az egyik megragadja társának bal czombját, amaz pedig hirtelen körülkapva felemeli társát a földről s a támasza vesztettet úgy ejti ismét le, hogy féltérdre esik. Ugy látszik az nálók a főfogás, hogy az ellenfél egyik lábát feltudják emelni a földről s így egyik egyensúlyát veszítse. A féltérden álló csakugyan megjárja, mert sikerül társának lábát felkapni s így oldalt dönteni, mikor is diadalmasan ül a földön hánykolódó ellenfél teste közepére, erősen iparkodván, hogy annak lábait és karját leszorítsa.

Érdekesekek aztán a testi ügyességeknek egyéb nyilatkozatai is. Ott van például a *regatta-verseny*. Ez tudvalevőleg innen ment át a rómaiakhoz, kik az u. n. «Ludis Trojae»-k közé számították. *Regatta* nevét a velenceiektől kapta s e néven terjedt el az egész művelt világban. Könnyű csónakokban eveznek egymás ellen a férfiak, hosszú evezőkkel és rúdakkal (reboot) felfegyverkezve s igyekeznek egymást a csónakból kitaszítani. A melyik nem bírja, bele esik a vízbe.

A *nyíllal való célbalövés* már nők előtt is kedvelt volt. A cél tábla egy négyszegletű deszka; azután egy állványra keresztbe állítottak két nyilat s az illető célbalövőnek a kilőtt nyíllal e kettőt szét kellett ütni. Majd bizonyos mélyedésekkel ellátott golyók voltak s ezen mélyedésekbe kellett a nyilat belőni.

A *vívás* szintén ábrázolva van a testgyakorlatok között, alighanem mint előkészület a hadikaszt embereinek. A fegyver hosszú bot s védő eszközül szolgál a bal karra erősített lapos fadarab.

A mint láthatjuk tehát, Sesostris és a nagy Rhamzes népe igen szükségesnek tartotta a test fejlesztését s már a gyermekeknél kellett a folytonos testgyakorlatok által a testi erőt nevelni. Diodor történetirő megemlékszik az előbb említett pharaók egyikének egy rendeletéről is, mely szerint senkinek nem volt szabad addig étket magához venni, míg előbb 180 stadiumot meg nem futott.

ÉNEKES IMRE.

«golyó mester», «kapitány», «futár», «gazda», «őr» és több eféle szokásos elnevezések alatt.

Tartsanak hetenként egy rendes nagy összejövetelet többféle játékok játszására, havonként egy nagyobb kirándulást a szabad természetbe, félévenként egy-egy ünnepélyt versenyekkel, vendégek vagy a szülők és tanárok meghívásával, étkezésekkel, dallal, esetleg zenével és tánczszal. Sőt a felsőbb iskolák növendékei szoktassák magokat, a felnőttek módjára, külön edző versenyeket is rendezni, szerezenek be közösen versenyésónakokat, készíttessenek gyakorló helyeket és több játékszereket Lépjenek fel itt amott a felnőttek nyilvános nagy ünnepélyein, mint egy külön beleillesztett része a mozaiknak.

A természetben nincs ugrás, fokról-fokra lépésről-lépésre kell haladni, egészséges ép emberré lenni is csak úgy lehet, ha a gondoskodás korán veszi kezdetét. A test edzéséhez látni soha sincs korán, de igen hamar lesz későn, ha éveken át nem törődünk ilyenekkel.

LUDOVICUS.

Az összegyakorlatok az athletikában.

A torna- és a magyarországi athletikai egyletek gyakorló óráin a bevezetést a munkába az együtt, tömegben, vezényszóra kivitt úgynevezett «szabadgyakorlatok» képezik. — E torna-szabadgyakorlatoknak kell lassankint az összes izmokat a tevékenységbe hozni, hogy a következő erősebb testgyakorlatokra mintegy előkészítsenek. Maguk az egyes gyakorlatok a test majd minden tornázásra való izmát mozgásba hozva, az általános testképzésnek a legbiztosabb eszközei. Szerfelett fontosak még a szabadgyakorlatok mint a szép testtartás elősegítői.*

Hanem a sok jó mellett el nem hallgathatjuk e német alapos-sággal kitalált gyakorlatok rendkívüli unalmasságát. Nézni a szabadgyakorlatokat élvezet, de végig csinálni rossz kedély kell hozzá. Mulatságos testedzésnek talán a német sem merné nevezni a szabadgyakorlatokat. A növendékek tornáztatásában igen előnyös lehet, de a felnőttek tornázásában már szó fér hozzá. — De én nem akarok most a tornaegyletek gyakorlataiba bele sem szólni, egyedül az athletikai clubok által végzendő összegyakorlatokról kívánok t. Szerkesztő ur engedelmével egyetmást megjegyezni.

Az athleták összegyakorlata semmiesetre sem lehet a torna-szabadgyakorlat. Az athletika nem kölcsönözheti nálunk sem épen azt a tornától, mi legfőképen ellenkezik elveivel. Az athletika életből vett, életrevaló gyakorlatait sehogy sem előzhetik meg a boncztan és élettanból kikalkulált mozgások. A tornaszerek, melyek majd mind visszavizethetők valamely közhasználati tárgyra, nem ellenkeznek tényleg az athletikával és a magyar athletikai club alkalmazza is óráin.

Elejtven az athletika a tornaösszegyakorlatokat, nem helyettesítésről gondoskodik, hanem a gyakorlati idő beosztását ezek nélkül állapítja meg. — Mind ennek dacára az athletikában is megmaradnak az összegyakorlatok, de nem válnak ki a csapatok gyakorlataitól, sőt ép ezekből a rendes athletá-gyakorlatokból állíttatnak egybe. Fő céljuk ép az, hogy az egyöntetű tanítást könnyítsék és a csapat-gyakorlatokra előkészítsenek.

De nem mindenik athletá-gyakorlat alkalmas a bevezető összegyakorlatokra; így sem az ugrásokból, sem a gyors futásból, sem a boxból nem lehet összeállítani az összegyakorlatokat. Mert az első testmozgásoknak mérsékelteknek kell lenniök és lehetőleg olyanoknak, melyek a testet általában erősítik. Ily gyakorlatokra legalkalmasabb a buzogány-forgatás, a súlyzó-emelések, lassú futás, járás, rúdhúzás és taszítás. — A vezetésnél a fő figyelem oda irányul, hogy a gyakorlatot lehetőleg mindenki megtanulja s általa némileg kifáradjon. A fáradtság természetesen csak pillanatnyi lehet. A futás és járás kezdetben igen mérsékelt legyen s csak fokozatosan gyorsulhat. A buzogánygyakorlatokat indián módra igen meglepően lehet a futással egybekötni.

A csapatgyakorlatoknak megválasztása első sorban a végzett összegyakorlat minőségétől függ. Ugyanis az első csapat-szer- vagy gyakorlat az összegyakorlat alatt némileg pihent izmokat munkáltasson. A tornaszerek közül minden csapat egyet-egyét használ esténként.

Az összegyakorlatokban lehetőleg minden egyleti tag résztvegyen, mert az egész gyakorlati beosztás ezekre támaszkodik és az egyenletes testképzés csak így lehetséges. — Az időt, hogy meddig tartson az összegyakorlat, csak általánosságban lehet megállapítani,

* A cikkíró ezekkel még nem sorolta fel a torna-szabadgyakorlatok összes előnyeit s látszólagos kicsinylésében nem osztozunk, melylyel a tornázás e fő eszközét résziesíti.
Szerk.

mert egyik több, másik kevesebb idő alatt éri el az elégséges erősítést. Általában 15—20 perczig tartson az összegyakorlat, de mindig csak addig, hogy utána a tagok fáradtság nélkül kedvvel kezdhesse a csapat-gyakorlatokhoz.

Az athletikai játékokat bevezető összegyakorlatoknak használni semmi szín alatt sem lehet, mert nagyobb részük hirtelen fásaszt s megkülönböztet is a testerősítésben egyik sem mérkőzhetik a fent elősorolt gyakorlatokkal, melyekhez különben még többet is vehetünk a rendes gyakorlatok közül.

VÉN ATHLETA.

„Tegezés“ a testedzési egyletekben.

«Demokrata szellem lengi át» — mondják hangosan — «százdunkat; kötelességekben és jogokban egyenlők, emberszeretben egyik vagyunk.» — «Nem így van!» — mondja kiki magában — «hanem épen ellenkezőleg, soha sem volt oly egymás ellen törő. annyira széthúzó az emberi társadalom, mint most.» Mi az igaz? Ne keressük, hogy minő szellem uralkodik az agyak fölött, hogy minő ideáknak vagyunk rabjai? A legelvontabb eszményi fogalom is anyagra vezethető vissza. Törődünk testünk — agyunk épségével. Minél egészségesebb vér locsoltatik a parányi ereken át agyunkra, annál épebb, üdőbb szellemünk. *Egészséges vér készítés*, helyes benső szervi működés! Ez legyen gondoskodásunk tárgya. És ezen gondoskodásunkat terjesztjük ki gyermekeinkre és önmagunkra is.

Ezen fő cél elérésére társulnunk kell egymással tömegesen. A testedzés céljából egyleteket és társas köröket kell alkotnunk. Az egyesületi élet felvirágoztatására minden eszközt meg kell ragadnunk. Ezen a téren meg kell szünnie minden osztály- és rang-különbségnek. «Testvériség», «egyenlőség» jelszavak után indul az egyetértő és üdvösen ható együtt működés. A mely egyletben ily fokú összetartás nincs, ott a tagok — mint a bontott kéve szálai — csakhamar szétválnak és a szép cél nincs elérve.

Ámde az egyéni természetek oly különfélék, az egyéni felfogások annyira kereszteződők, hogy az egyének egymással való érintkezésében sokszor még pár órai együttmaradás is szinte önkézzéssé jár. Hogyan lehessen hát egy nagyobb társulatban megosztetni ezen osztály és egyéni harcra ösztökélő lelki ellentéteket? Hát sehogy se! Egy felnőtt egyén természetét alapjában megváltoztatni egykönnyen, vagy tán sehogy sem lehet, mert benső szervi állapotából jó az. Másként kell ez ellen küzdeni. A tömegben kedélyességet, vígságot kell ébreszteni, az öröm érzete a legbatalmasabb delej, annyira, hogy a nevetni tudó társaság mindig a legszívesebben van együtt. Ezenkívül a derűtséggel jelentkező érdes modorosság — sőt az egyenes gorombaság sem sért, ellenkezőleg igen jól hat a kölcsönös őszinteségre, a bizalmas közleledésre.

Félre tehát a mogorvasággal és az örökös komolykodással, játékot a munka közé és viszont. Ne tekintessék a testedzési órára való megjelenés olyan látogatásnak, mintha a doktorhoz mennénk reparáltatni magunkat. Legyünk azon összejövetelek alkalmával derültek, nyíltak, közlékenyek egymáshoz... szeressük meg egymást... legyünk ott igaz, jó barátok... tegezzük egymást... «Állj!» Itt egy kicsit gondolkozzunk. — *Tegezzük egymást?* — Kötelezőleg mindjárt, a mint belépünk az összegyülekezettek közé? ...

A vidéki társaskörök, a kisvárosi német torna egyletek, hol ez a divat járja, tapasztalhatták tagjaik közt, hogy lehetetlen egyesíteni két szívet, illetőleg agyat, mielőtt még azok önmaguk nem óhajtják egymást?!

Az egyletekbe lépő különböző állású és korú egyénektől sehogy sem kívánhatják, hogy e tegezési szokásnak alávéssék magukat.

Ne menjünk messze, itt vagyok például én: egy ravasz, önző, szemben hízegő, hátmögött gyalázó, hiú, gőgös, hitetlen, lelketlen, szóval egy veszélyes, gonosz, de meglehetősen külsejű és modorú, legény ember. Elmegyek én is abba a «demokrata» «tegező» társulatba, ott barátoddá leszek, te kicsit könnyűvérű vagy és társadalmi helyzetednél, vagyonodnál fogva, rám nézve barátságod hasznot is párosít a kellemessel, én kebledre borulok, te meg a kebledbe fogadod a kígyót, a mely bizonyára meg is fog marni természeténél fogva. És ezt majdan ama torna-egyletnek rovod bűnétől, holott azt csak egy-két egyén téves intézkedése eredményezte.

Látásból ered a szerelem, mondják, becsülésből a szeretet, látás és becsülésből a barátság, tehát, külső és benső ismeretségből. Kít még nem ismerst jó, ne tedd barátoddá, okulj sokaknak esetén, a kik a bor mellett gyors barátkozásokkal százával dicsekedhetnek barátokkal és tényleg nincs egyetlen igaz, jó barátjuk. Már pedig tegezni valakit a nélkül, hogy legalább is szeretnénk az illetőt, annyit, mint kezét adni valakinek, a szív tudta nélkül.

A fentiekből következtetve tehát el kell ismerni azt, hogy az egyesületi életet nagyban elősegíti a tagoknak «te» szólitgatása is, de nem czélszerű és tán nem is szükséges ehhez folyamodniok a testedző testületeknek mindaddig, míg működési anyagjuk adja az értékét társulásuknak.

Botvívás.

A «Herkules» legutóbbi számában közlöttek kiegészítéseiül e helyütt röviden összevonva ismerteti e pár sor a tulajdonképeni botvívást és egy pár mügyakorlatot a rövidebb bottal. Ha ily hézagos és csak főbb vonásaiban való ismertetése a botvívásnak nem is egyéb pusztá útmutatásnál, még is talán sikerül ezzel is felébreszteni némelyeknek legalább érdeklődését a botvívás iránt, a kik ennek következtében már csak próbául is legalább sétatbotjukkal otthon kicsit studiroznak fölötte. Ennyi is valami, mert a ki gondolkozva bírálgat valamit, az azt némileg tanulja is. A botvívás ennyi érdeklődést meg is érdemel.

A bottal való vívásnál a két ellenfél egymással szembe úgy álljon fel, hogy mellet, arczczal egymásfelé forduljanak és kis terpeszállásban legyenek. A botot a jobb kéz egyik végénél, a bal kéz pedig mindjárt a mellett beljebb fogja meg és a test középvonalában függélyes helyzetűl úgy kell azt feltartani, hogy a kezek vagy a fej fölött («magasból»-működés), vagy a mell előtt («középből»), vagy a test előtt («alacsonyból») legyenek. Ezen három kiálláson kívül van még a negyedik kiállás, melynél a kezek nem annyira a fej fölé, mint inkább magasban egyik váll fölé emeltetnek és a bot rézsút a fej és vállak fölött oldalt lefelé tartatik. Ezen állások közül hol az egyik, hol a másik alkalmaztatik a szerint, a mint egyik vagy másik pillanatonként a legalkalmasabb egy bizonyos támadásnak vagy védezésnek végbevételénél. Általában legczélszerűbb rendszeren a «középből» indulni ki és ismét ahhoz térni vissza minden vágás vagy véde után, mert ezen állásból lehet leggyorsabban átmenni a legkülönbébb támadási vagy védeési helyzetekbe.

A kezdőknek gyakorló vívásainál az ellenfelek egymástól négy lépés távolságra állnak fel (mensur), hogy így a bottal egymást ne érinthessék. A haladottak első kiállásakor a kör nyolcz lépésnyi azért, hogy mielőtt vívnának, egymást köszöntsék. Ezen köszöntés abból áll, hogy egyszerre mindketten két-két lépést tesznek egymásfelé, minden lépésre egy-egy körzés a fej fölött vízszintes körökben, a harmadik ütemre oldal kis terpeszállás és fejevágás előre; ez után ismét vízszintes körzés a fej fölött, egy időben hátra két lépés, a harmadik ütemre fejevágás; végül még egyszer előre lépkedni bottal kétszer körözve, fejevágás és utána fejevédés és abban maradni négy másodperczig. Ezen köszöntés után mindjárt a rendes kiállásba kell helyezkedni. A köszöntésnél a hátra tett lépések csak tele akkorak lévén, mint az előre lépések, ezen okból a köszöntés végeztével a felek egymástól már csak három lépésnyire állanak, ily közelből vívásnál már a támadónak botja vége a védő félnek a magához húzott botja középtájával derékszögben (a helyes védezésnél) találkozik.

A távol állásban különösen begyakorlandók a szabatos vívási vágások; ez abból áll, hogy minden vágást egy egész, vagy fél, vagy egyharmad körívvel kell eszközölni és pedig úgy, hogy a körívnek azon pontjában, a hol a támadó botja az ellenfél testével vagy védezésre tartott botjával találkozik vagy találkoznék, ha «érintési közelségben» tennének, tehát ezen pillanatban gyors marokszorítással és a bot meghúzásával hirtelen meg kell akadályozni a botot tovább csapódásában (el ne «vágódjék» a czélon túl), illetőleg a czélponttra finomabb és hatásosabb csapás méressék. Épen így begyakorlandók még a távolállásban a védeések is. Általában háromféle védeés használtatik, u. m. 1-ször: egyszerűen elejébe tartatik a védő botja a támadó botjának; 2-szor: a czélnál visszalöketik a támadó botja; 3-szor: ellencsapással félretettetik, u. n. körözéssel védeés. Ezen védeési módok közül az elsőt akkor használjuk, midőn kiskörívű gyengébb és a felső testre irányzott vágást kell védeni, a második (lökéssel) védezmódot a felső testre irányzott erősebb nagyobb körívű vágás ellenében vesszük elő, a harmadik szerint vissza ellencsapással akkor védekezünk, midőn a vágás testünknek alsó részére irányoztatik vagy midőn túlerős vágás irányoztatik testünk bármely részére.

Rendes vágások és védeések:

1. *Fejevágás.* A botot az arcz előtt függélyes tartásból (közép kiállásból) jobbra (b.) hátra felé körözni, vízszintes körívvel és balról (j.) előre félcsapódásával vágni az ellentárs fejére. Kezek a körzéskor mindjárt a fej fölé emeltetnek, de nem magasban.

I. Védeési a fejevágásnak.

a) *Ellentartással védeés* az, midőn a kezek a fej, illetőleg a jobb (b.) váll fölé, kissé még azon is túl, lehetőleg magasra emeltet-

nek és a botot erősen szoritva, úgy tartjuk a bal (j.) váll fölé, kissé előre, rézsút lefelé, hogy a fejre jövő ütés a botnak a bal kéz (j.) közelébe eső része által fogassék föl.

b) *Ellenlökéssel védeés*kor a botot az arcz előtt vízszintes helyzetbe hozzuk és a kellő pillanatban kezeinket gyorsan felemeljük (fel-lökjük), oly módon, hogy a bot épp ott taszitsa vissza az ellen botját, a hol az iménti védezmódnál.

c) *Ellencsapással védeés*, midőn a bottal vízszintes egész kört végzünk, ezen körnek az arcz elé eső részében gyorsan az ellenfél botja elé, föl csapunk vagy rézsút föl és félre vágjuk.

2. *Vállra vágás.* A botot jobb váll fölé, rézsút hozni, körözni hátra felé és balról előre vágni az ellen jobb vállára, rézsút lefelé. Ugyanez ellenkezőleg a másik vállra.

II. Védeés a vállra vágásnak.

a) *Ellentartással védeés.* Kezek a fej fölé emeltetnek és a bot a fejen fölülről, a jobb (b.) váll fölött rézsút lefelé közel tartatik.

b) *Ellenlökéssel védeés.* Kar és bottartás épp olyan, minő az iménti védezmódnál, csak hogy a vágás közeledtére a védekező a rézsút váll fölé tartott botját lehozza az arcz és jobb (b.) váll elé és a végső pillanatban gyors karlökés, rézsútos bot tartással a támadó vágás elé.

c) *Ellenütéssel védeés*nél már a bot szabad vége nem lefelé, hanem felfelé tartatik, ugyanis a «közép kiálló» helyzetből úgy védjük a jobb (b.) vállunkra irányzott vágást, hogy kezeinket kitarotjuk mellünknek jobb (b.) oldala felé és kézcukló-hajlitással a bot szabad végét a test előtt botját lehozza az arcz és jobb (b.) váll elé és a végső pillanatban gyors karlökés, rézsútos bot tartással a támadó vágás elé.

3. *Mellvágás.* Ha az ellenfél mellének (v. oldalának) bal (j.) oldala felé akarunk vágni, előbb át kell vezetni a botot rézsút ívben a saját bal (j.) vállunk fölé, onnét fej fölött hátra és hátulról a jobb (b.) vállunk fölött előre körözve, ezen körzést előre jövő útjában alacsonyabba hoztatván, vízszintes iránynyal és lendületteljes vágással csapunk az ellenfél bal (j.) oldalára (v. mellére).

III. Védeés a mell- (v. oldal-) vágásnak.

a) *Ellentartással védeés*kor bal (j.) oldalunk mellett rézsút lefelé tartjuk a botot oly képen, hogy kezeink a bal (j.) váll közelébe fölhozzatnak.

b) *Ellenlökéssel védeés*nél a tartás az előbbi, csak a botvágást visszalökéssel tartjuk távol testünkötől.

c) *Ellenütéssel védeés*nél a bottal előzőleg egy körzést kell (vagy legalább félkörívet) végezni, t. i. a test előtt fölülről jobbra (b.) vágódjék le a bot és alant gyors suhintással vágjunk testünk bal (j.) oldala felé, derékszögben találkoztván ott a támadó botjával.

(Folyt. köv.)

A berlini tornatanító-képző-intézetbe való fölvételi határozatok.*

1. Az intézet feladata tornatanítókat képezni, a minden fajú nyilvános iskolák számára; — legkiválóbban pedig a közoktatási miniszterium szakköre alá tartozó intézetekhez.

2. Föltételek a belépni szándékozókra nézve, hogy az illetők már tanítók legyenek valamely nyilvános tanító-intézetben, vagy hogy felsőbb iskolai tanár-jelöltek legyenek. A néptanítókkal szemben súly fektettetik arra, hogy az illetők már letette legyen a második tanítói vizsgát és hogy állásához illően jelenjék meg. A tanító, mihelyt nagyobb képességet szerzett magának iskolájánál a tornatanítás eszközésében, azonnal buzgólkodjék az oktatásügy terén nagyobb körben is kiterjeszteni a tornatanítást.

3. Más kérelmezők, a mennyire az intézet viszonyai megengedik, bizonyos meghatározott időre, miut vendégek, szintén beléphetnek az intézetbe, ha elegendő fokú elméleti képzettségről és tornázási készütségről tanúbizonyságot tesznek és ha magokat alá vetik azon kötelezettségnek, mely szerint az 1880. szept. 10-én kiadott vizsgarend (Centralblatt der Unterrichts-Verwaltung. Jahrg. 1880. S. 654. — Monatschrift f. d. Turnwesen 1882. S. 24.) értelmében tartandó legközelebbi tornatanítói-vizsgálatra mennek.

4. A végleges fölvétel oly vizsgától tétetik függővé, a melyben bizonyosságát kell adni bizonyos testi erőnek és némely tornászati képességeknek (karhajlitás és nyújtás függésben és támaszban, függélyezni, kelepfellendülés, kanyarlat, vetődés, mérsékelt magas ugrás stb.)

5. A jelentkezéskor benyújtandó az életpályáról való bizonyít-

* Érdekesnek tartjuk e határozatokat hű fordításban közölni; közelebből egyik jeles tornász munkatársunk vissza fog e tárgyra térni. S z e r k.

vány, a bevégzett próba-évről szóló vizsgálati és orvosi bizonyítvány, mely szerint a kérelmezőnek testi állapota és egészsége megengedi a nagy erőfeszítéssel járó tornatanítói működést. — Az intézetbe belépéskor a felveendőket még az intézeti orvos által is fölülvizsgálatnak az egészségi állapot megfigyelése végett, melynek eredményétől szintén függ a végleges föl vétel.

6. Csak oly tanítóknak ajánlatos a jelentkezés, a kik még nem meghaladták életkorukat, főképp a házasságtalanoknak. Házassult tanítóknak mindenesetre komolyan tanácsos az, hogy családjukat ne hozzák magukkal.

7. Az oktatás az intézetben ingyenes. Berlinben a tartózkodási és egyéb előálló költségeket a tanítónak sajátjából kell fedezni. Mindazonáltal előforduló esetekben a befogadottak a központi alapból támogatásban is részesülhetnek, de csak is az itteni tartási terhek könnyítésére, míg ellenben nem fog segítséget nyújtani az ide és vissza utazásra, sem a hivatalbani helyettesítésre, sem a visszamaradt család fentartására és hasonló esetekre.

Az itt említett pénzbeli támogatások mindig a hónapok végeivel fizettetnek ki.

8. A tapasztalatok szerint egy tanulónak («Eleve») itt (Berlinben) tartási költségül egy óra 120 márka szükséges — tekintettel lévén arra, hogy az erőteljesebb táplálkozásnak szüksége nagyobbodik.

Hogy pedig mindjárt a föl vételek elhatározásakor némi áttekintést nyerhessenek a fölött, mily mérvben lesz igénybe véve a központi alap a segélyezésekkel, e czélból minden jelentkezőnek lelkiismeretes pontossággal ki kell mutatnia, esetleg hivatalos hitelesítéssel is azt, hogy neki az itteni fentartására megkívántató összeg rendelkezésére áll, vagy hogy mily mérvű segélyezésre lenne szüksége. Tehát minden jelentkező adja tudtu, hogy állásának jövedelméből az itteni tartózkodási ideje alatt mennyi marad meg, vajjon és mily támogatásban részesül az iskola pénztárból, vagy esetleg máshonnan és hogy mennyit hozhat fel saját vagyonából. Hogy ha nős, családos egyén jelentkezik, akkor számításba kell hoznia családjá tartási költségeit is. A segélyre szorultság megállapításánál figyelembe vétetik oly körülmény is, midőn valamely jelentkező kimutatni képes, hogy köteles támogatni valamely közeli rokonát és hogy ezt ez ideig teljesítette is. A tanfolyam hallgatók itt tartózkodásuk alatt óvakodjanak lehetőleg a pénzbeli zavaroktól, mert ilyenek nemcsak a tornakiképződésükre hatnának károsan, hanem gátolnák az alkalom kihasználásában, hogy egyúttal másoldalulag is tovább képezhessék magokat. Segélyérti kérelmek, melyek a tanfolyam tartama alatt nyújthatnak be a miniszteriumhoz, csak azon esetben vétetnek figyelembe, midőn előre nem látott, közbejött események idéztek elő szükségét a rendkívüli segélyezésre.

Berlin, 1884. jun. 6.

Vallás- és közoktatás-ügyi miniszter helyett:
LUCANUS.

Iskolászerű testedző játszátás.

Kétségtelen, hogy a hetenként két órai tornázás vagy atletikai versengések erősen hatnak az iskolai növendékek testére, lelkére; de az is kétségtelen, hogy ezzel nem nyújtottunk még nekik a fejlődésükhöz és kedélyességük fentartásához megkívántató elemező módokat.

Az emberi természetben rejlő gondolkozási szabadság megköveteli már a gyermeknél is azt, hogy időnként felszabadíttassék lehetőleg minden bilincstől, hogy szabadon csaponghasson és kénye kedve szerint forgolódhassék a szintén szabadon gondolkozó és cselekvők társaságában.

Az ilyen önműködéssel, önzetetéssel és minden külkényszer nélküli szabad cselekvéssel a lélek mindig szórakozik, játszik, még ha ezen játék erős munkából áll is. A léleknek eme játékára időt és alkalmat kell engednünk felnőtnél, gyermeknél egyaránt, mert ezen játékban nyer a felnőtt egyén üdülést, a gyermek pedig az üdülésen kívül önműködési kedvet és tehetséget.

Tökéletes szabadság a társadalmi életben nem létezhetik, a játékban is alkalmazkodni kell másokhoz; vagyis fékezni, vezetni önmagunkat a játékban is kell, csak hogy éppen ez a fékezés ne történjék mindig egy másik erősebb akaratnak korbácsütésével.

Hagyjuk magára a gyermeket társai között a játékban; hadd érezze legalább akkor azt, hogy ő most szabad, hogy ő most gondolkozhatik, szólhat és cselekedhetik benső vágyai szerint; hadd kísértse meg gondolatban akár csillagot hozni is le az égről; hadd kiáltozzék és szóljon föl- és gyengédségsértően; hadd kísértse meg cselekedeteiben akár hármásával is döntögetni az útjában álló társakat: majd rá fog ő jönni önmagától is csakhamar, hogy gondolatban mi a badar, szóban és tettben mi a helytelen, vagy ha nem jönne, rá tanítják erre magok a társak bánásmódjukkal, melynek következtében majd szinte öntudatlanul önmaga fog magára bilincseket verni, de a melyeknek szorítását nem is érzi és a melyek által a gyermek önmagát neveli vagyis önmagától válik életrevalóvá.

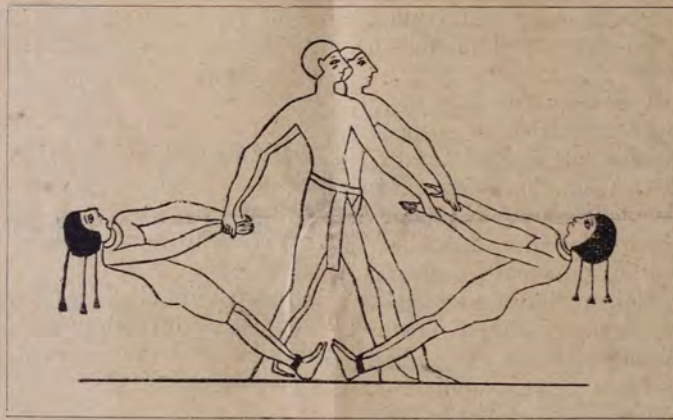
Igen sok szülő tudja, érzi a játékoknak eme nagy becsét, de sok szülő ferdén fogja fel ezt mégis. Sok apa untalan rá förmed egy helyben ülő és melázó gyermekére: «miért nem mégysz játszani?!» Sőt néha kezébe is nyomja a labdát, ráparancsolva, hogy futkározzék, játszék . . . hát csakugyan, a labda repül, a gyermek egyet egyet fut . . . engedelmes jó a gyermek . . . de a mint rá néz az apa gyermeke arcára: szánakozóan sóhajt fel: «mily élettelen!» — De hát miért az? Szellemgyengeség vagy betegség az oka? — A legtöbb esetben nem, hanem okai maguk a szülők, vagy azok, kikre a gyermek testi-lelki nevelése bízva volt, az iskolával együtt. Erős vád ez, igaz. Igyekszik is kibújni a szülő alóla azzal, hogy az iskolára veti gyermeke elbágyasztatásának vádját. Az iskola meg viszont az *otthoni* ferde nevelés vádját tölja a szülőkre.

Legyen bárki vagy bármi az okozója annak, hogy minden tizedik (helyesebben tán minden ötödik) gyermek komolyan elmélázó, túlesendes, félnék és beteges kinézésű: ezen sajnos tény eltagadni nem lehet. Iskola és szülő egyaránt köteles ezen bajt orvosolni, mindkettő tehet róla, tegyen is róla. Ezen sorok írója azon szerény, de erős meggyőződésre jutott, pár ily gyermeknek tanulmányozása és nevelése folytán, hogy ezen fásult kedélyű beteges gyermekeknek csak minél több friss lég — szabad gondolkodás és szabad mozgás, játék kell. Az ilyen gyermeket kissé szabadjára kell eresztieni, mint a fogaly madarat, mely a fogságban sorvad, hogy ismét tudatára jöjjön annak, miszerint nem kell neki örökösén még a lélegzet vételében is mások akarata és útmutatása szerint cselekednie.

Am kísértse meg bárki is melábus gyermeke körül egy állandó kis gyermektársaságot szervezni és hagyja őket annyira magokra játszani, hogy őket ne vezérelje, ne nógassa, vagy csak mint játszótárs vegyüljön közéjük az esetben, ha ő nélküle gyermeke nem menne a csoport közé: azonnal látni fogja, miként kíséri gyermeke eleinte néma félnék figyelemmel a játékot, miként teljesíti (bár huzódózva) a *gyermektárs által* neki osztott kis játékszerepeket, miként kezd fokról-fokra éberebben figyelni és beszédessé válni. Pár nap multán önmaga fog társai közé vegyülni, hangja mindig bátrabb, cselekvése mindig élénkebb lesz. Ne bánd a nagy zajongást és csintalanságokat, ne rakd fel gyermekekre újra a megbénító bilincseket, az ezer tilalmakat, tanácsokat és parancsokat, várjál ezekkel míg a gyermeknek lelki testi ereje megedződött.

Gyermeket játszattni tehát kell, de a játszásra *kényszeríteni* nagy tévedés. Mily különösen hangzik tehát e pár szó: «az iskolai játékterekben a játszás tanítói rendezkedés mellett minden növendékre kötelezővé tétetik». Pedig a nagy Németországban már sok helyütt ennyire jutottak. Már 10 évvel ezelőtt sok nagyobb város iskolái számára rendes *játékterek* és játékszerek készítették. A 10 évi gyakorlat után 1882. évben maga a közokt. miniszter is szükségesnek látta kimondani és hatalmi szóval elrendelni a játékok iskolai ápolását. Ennek következtében ma napság már egész halom iskolai évi értesítő van már arról, miképen — mit — hányan — mikor és hány tanító vezetése mellett játszottak itt és amott a növedékek? . . .

Hát mindez igen szép a *papíron*, ámde a valóságban úgy áll a dolog, hogy a legtöbb gyermek, mire a távol fekvő játéktérre kiér, már elfárad, ott kint pedig a tömegben izgatódik, sokan elfogulnak, sokan meg társaikat bosszantgatva pajkoskodnak; még a ki előszeretettel játszik is, bele kell, hogy unjon vagy fájadjon a pontosan előírt játéknak szabatos végig játszásába, a mit amugy is nem kedvből, hanem muszájból kezdett meg. És ez annyival

ÓSKORI TORNÁZÓK.

inkább természetes, mert egy térségen 5–10 külön játéknak 50–100 és több növendékkel való játszatása.

De még, ha helyes is volna sok fürgé sőt pajkos növendéknek egymás mellett kis térségen különféle módon játszatása, még ez esetben is fájlandó az: miért kell tanítói parancsszóval verni az összehívó dobot? Miért nem alakulnak gyermek játszó csoportok otthoniasan, a közelben lakó családok gyermekei között? Miért kell a gyermekek játécai közé is tanítói parancsszónak vegyülni?!

A'apos tehát a félelem, hogy a játékokra rákényszerítetvén a gyermekek, utóbb magok e játékok is elveszítik mostani üdvös hatásukat a gyermeki lélekre. Ha már annyi órákra leköti az iskola gyermekeink idejét és erejét falak közé, ha már a tornával is csak félig sikerült elérni a remélt eredményt és fele részében az is csak a «kelletlen» órák számát szaporítja a legtöbb növendékre nézve, — ne igyekezzünk a gyermekeket a családi körből, a szülői szeretet felügyelete alatt végzett játékok mellől is berendelni még több tanórára, vagy egy nagy tömegben lazán és lanyhán menő játékok komoly játszására. Így is alig győzik a szülők haza várni gyermeküket, hogy éreztethessék velük szerető gondoskodásukat és örömeiket.

No, de legyünk igazságosak: Az iskolának okvetlen kell módot lelnie arra, hogy valamiképen ellensúlyozva legyen azon veszély, a mit a temérdek tanórákkal épen az iskola kénytelen előidézni a gyermekekre; erre nézve pedig fején találja a szeget, midőn az edző játékok hatására számít. Ha tehát a szülők miatt, vagy

pontosabban rendezett komoly regatta nem képes a nagy közönség figyelmét és érdeklődését annyira lekötöni, mint ez.

Tulajdonképen nem is sport az egész; de a sport nélkülbetetlen kiegészítő része és tulajdonképeni létrehozója.

Jó formán látványos mulatságnak lehetne neveznünk, de azért nem szabad a testedző sport embereinek lenézni, mert látványosság és mulatság nélkül soha egyetlen testedző sportnak nem fognak híveket toborzani.

Ha bármiféle alkalomból valamiféle ünnepélyt rendeznek s az ünnepély helyén tó vagy folyó van, ott az életrevaló rendezőségnek teljes lehetetlenség kihagyni a programmból az éjjeli csónak-ünnepélyt.

Midőn az est leszállt a ligetben s a tó vizén csak a hold halvány csillama reng, az éj homályából egyszerre csak egy óriás bárka bontakozik ki, rajta lampionok ezre himbálódzik, oldalait s egész belsejét oly vakító fény árasztja el, hogy szinte égni látszik s mélyéből egy ének- és zenekar méla danája hangzik. Láthatatlan kezek lassan hajtják a lomha járművet tova, mely körül az apró csónakok lassú serge rajzik. Minden csónak tele tarka lampiónnal, izmos gyakorlott karok hajtják ügyesen, hogy egymással össze ne ütközzenek. A partokon is tüzet fognak a bokrok, a lombok homályát a fölgyülő lampionok fénye oszlatja szét; a röppentyűk túlszállnak a fák sudarán, a rakéták pukkanása belevegyül a concert hangjaiba, mindenütt fényár, hangzavar, kábitó látvány a szemnek, andalító édes érzés a kedélynek...

ÉJJELI SPORT-ÜNNEPÉLY.

az egyes családi körülmények miatt a gyermekek zöme az iskolán kívül nem edzheti magát kellőleg játékokkal, ilyenekről gondoskodni az iskolának kötelessége. De viszont azon szülőknek is jogos az «iskolai játszátás ellen» «vető» szavuk, a kiknek idejük és módjuk van úgy intézkedni, hogy családi körükben gyermekeik kis csoportokban valódi gyermekmódra játszhatnak, annak gyönyörét és hasznát teljesen élvezhetik.

A fentiekből következtetve tehát igen helyesen cselekszik minden tanító-intézet, vagy a kormány, ha játékterek felállításáról és a játékok tömeges megkedveltetéséről gondoskodnak; de czélon túl megy a lövés, ha az iskolai tömeges játszást kötelezővé teszik. Nálunk magyaroknál ez határozottan áll, mert általában majd minden magyar szülő (tán csak a fővárosiak nem?) maga készít gyermekének sarkányt, labdát, ostort, kocsit, szánkát stb. és maga tanítja gyermekeit bele a legszebb legedzőbb játékmódokba.

Karoljuk fel hát minél kiterjedtebben, társadalmilag, családilag a játékok művelését, terjesztjük szóban, írásban és gyakorlatban a czélszerű játékokat és ne várjuk azt, hogy maga az állam költsézzék labdákra, golyókra, játszószerkekre és adja azt gyermekeink kezébe, mint Németországban teszik.

Éjjeli sport-ünnepély.

(Képpel).

Nincs a vízi sportnak oly érdekes és népszerű része, mint az éjjeli csónakünnepély.

A legkitünőbb eredményt felmutató uszóverseny, vagy a leg-

Ez az éjjeli csónakünnepély, melyet ha tetszik, «velencei éjnek» is nevezhetünk. Az éjjeli csónakünnepélyek szülőhazájul ugyanis Olaszországot s specialiter Velenczét tekinthetjük. Az enyhe éghajlat, a csendes, békén hullámzó tenger, a pazar bőség, az andalgó szerelem s a dal szenvedélye teremtették meg.

S létrehozásához nem is kell semmi különös eszköz. Először is a hely szükséges hozzá, mely sokkal jobb, hogy ha nem folyó, hanem álló víz; így ugyanis az evezés bármely irányban egyforma nehézséggel jár s a bárkák és csónakok menete több irányba fordulhat.

S azután oly csónakok szükségesek hozzá, melyekre lámpákat vagy lampionokat és transperenteket könnyen lehet rakni. Rendes versenyhajók nem alkalmasak hozzá.

Ezen kívül szükséges, hogy az evezősök birjanak elég gyakorlottsággal az ily fajta csónakokhoz s a kormányosi tisztség is különös gyakorlottságot igényel a csónaktani kelegben.

Hazánkban eddigelé a fővárosban 2 ily éjjeli csónakünnepélyt kísérlettek meg, de egyik sem sikerült eléggé. Az egyik a városligeti tavon folyt le az Aczél-féle népünnepély alkalmával s a másik a Margit-sziget mellett az Ischia-ünnepélyen. A 3. «velencei éj»-t Balaton-Füreden közelebb rendezte Sziklay János. Képtünk a boulognei erdőben az idén rendezett csónakünnepélyt ábrázolja s kétségkívül sokkal teljesebb képet nyújthat az igazi «velencei éj»-ről, mint a hazai e nemü gyarló kísérletek.

ISCHIAS.

A német torna statisztikája.

(Második közlemény.)

A «Deutsche Turnerschaft»-nak van egy hivatalos közlönye: a «Deutsche Turn-Zeitung», mely hetenként egyszer jelenik meg, képek nélkül s a hivatalos értesítéseken kívül egy vagy legfeljebb két cikket szokott közölni.

A «D. T.» statisztikája kimutatást közöl arról is, hogy a hivatalos lapnak hány előfizetője van. E szerint a lapot az egyesületek összesen 2569 példányban tartják, a mi Magyarországon igen tekintélyes szám volna, hanem azért a német statisztikus kegyetlenül lefordja azokat az egyesületeket és egyetemi tagokat, kik egyetemi hivatalos közlönyét nem járatták s hogy ez által büntesse a szellemi foglalkozás és élvezet igénybe nem vevőit, közli, hogy az egyesületek és tornakörök közül melyek maradnak leghátrább az előfizetés dolgában. Ha német kollégánkat e téren is követni óhajtanánk, magunk is igen jellemző statisztikai kimutatást közölhetnénk s talán még el is jöhet annak az ideje, hogy ezt meg fogjuk tenni.

Németországban az előtornászok állása meglehetősen rendezve van, mutatja ezt az is, hogy a «D. T.» kötetlékében az idén 12,560 előtornász van, holott a múlt évben csak 10,391 volt; tehát 2196-al, vagy is majd 20 százalékkal emelkedett számuk.

Azt is kiszámította a német statisztika, hogy minden tornaestén hány tornász vesz részt a torna gyakorlatokban. E szerint lehet mondani, hogy Németországban minden este átlag 65,050 férfi tornázik! A mi óriási számnak fog föltűnni, ha hozzá állítjuk a mi alig ezer emberünket, kik az országban tornáznak. Németországban tavaly csak 58,645 férfi tornázott átlag egy este s így e szám is szaporodott mintegy nyolcz százalékkal.

Németországban van egy csomó egyesület, melynek tagjai csak nyáron tornáznak s télen a torna egyesület szünetel, a mi egyszerűen onnan származik, hogy nincs az egyesület a téli tornászásra kellőleg berendezve. Jelenleg Németországban 2225 torna-egyesület van, melyben télen is tornáznak, míg tavaly csak 1915 volt, tehát 16 százalékos emelkedés mutatkozik itt is. S míg a múlt évben 536 egyesület volt, a melynél csupán nyáron tornáztak, most már csak 430 egyesület van, melyben télen nincsen élet.

Azon egyesületek száma, melyek saját külön tornaterülettel rendelkeznek, a múlt évi 294-ről 322-re emelkedett; míg külön tornacsarnokkal eddig csak 153 egyesület bírt s most 167 bír.

A «Deutsche Turnerschaft» feloszlik tízenöt «Kreis»-re s minden «Kreis»-ban van néhány «Gau», minden «Gau» pedig 4—10 egyesületből áll. A német statisztika közli ezen «Kreis»- és «Gau»-ok kimutatásait is, de ez nem birhat érdekel a magyar emberre.

Labdajátékok.

Labda-játékok ütőbottal.

(Folytatás.)

62-ik játék. „Felütő”. Ezen labdajáték annál érdekesebb, minél több játékos vesz részt benne.

A játékosok — a hármas métához hasonló — határvonalat húznak a földön, sorsot vetnek egymás közt s a kire a sors esik, az be megy ütni. Itt maga, az, a ki üt, adja fel magának a labdát, a többi játékosok mind kimennek és a kiütött labdát megkapni igyekeznek. Ha most valamelyik közülök a kiütött labdát megkapta, akkor ő megy be ütni, az pedig, a ki ütött, kimegy a többiekhez kapni. Ha a kiütött labdát senki sem kapta meg, akkor a bentlévő újra üt s a játék ekkép folyik. Ezen labdajátékban annak, a ki üt, érdekében áll, hogy a kintállók a labdát meg ne kapják s hogy ő több ideig üthessen. Hogy ezt elérhesse, a labdát ne üsse soha oda, hol legtöbb játékos áll, hanem üsse oda a labdát, hol legkevésbé játékos, vagy tán senki sem áll, csakhogy magasra kell vernie minduntalan.

63-ik játék. „Egy kapás, három dobás”. Kezdetben sorsolás szerint egy üt, a másik neki feladogat és a többi szétszóródva kint áll és lesik a labdát, hogy elkaphassák. Ezen játék folyamában három eset van, midőn a kintállók egyike bemegy adogatni és ugyanakkor az előbbeni adogató üt s az előbbeni ütő kapóvá lesz. Első eset az: ha egy kintálló a repülő labdát egyszer kikapja, mielőtt a földre érne; — második: ha a három izben kiütött és kint a földről visszafelcsapódó labdát egy kintlévő játékos háromszor elkapja; — harmadik eset az: midőn a kiütött — de senki által el nem kapott — labdát egy kintlévő három izben úgy dobja be az adogatónak, hogy az azt el is kapja. (Megjegyzendő azonban, hogy a két utóbbi esetben megkivántató háromszoros cselekménynek külön részei egymást teljes egészéig ki nem egészíthetik olyformán, hogy például két izben földről elkapás és egy, az adogató által elkapott bedobás és illető feljogosítaná a bemenetelre, valamint hogy a fenti két hármas cselekménynek részeiben való átszámítása egyik játékosnak ütési idejéből a másikéba szintén nem érvényes; tehát csak az egy és ugyanazon játékosnak ütéseire terjed ki a számítás és a következő ütőnél újból háromszor kell a labdát földről kapni, vagy azt az adogatóval háromszori bedobással alkalmával elkapni.)

Ha a függélyesre vagy kis magasságra és közelre ütött labdát bent maga az adogató kapja el, — ebben őt az ütő nem, hanem csak a kintlévők gátolhatják meg: — az esetben az adogató üt tovább, az ütő pedig neki feladogat. A játékosok száma 4 és 15 között változhatnak.

64-ik játék. „Repíteni”. Mindenekelőtt kövekkel vagy leszúrt pálcikákkal egy 30—40 lépésnyi hosszú egyenes vonallal (u. n. „zsinór-húzás”) megjelöltetik az „ütőhely” („kordon”), azután minden játékos kezébe veszi az ő saját lapos ütőfáját. Sorsolás szerint (verseléssel) kijelöltetik az ütő (pl. Húgó), a ki a sűrűen, keményre kötött labdával a „kordon” közepére áll, míg a többiek kint szétszóródva vesznek állást. Az ütést most Húgó megkezdi, társai közé magasan kifelé, azok pedig a labdát még földre este előtt röptében igyekeznek szintén magasan úgy visszaverni, hogy az megállapodás nélkül keresztül hatoljon az ütőnél húzott vonalon (kordonon). Ha ez egy kintállónak (pl. Béninek) sikerült, akkor ő bemegy és ott Húgót felváltja az ütőben, mikor aztán Húgó kijön a többiek közé.

Mellékes szabályokul megjegyzendők még a következők: ha az ütő a tízedik hozzácsapásra sem bír kapókat ütni, akkor kézzel dobni köteles a labdát. A kintállónak csak akkor szabad ütni a labdát, ha az még repül; mielőtt a földre leesett, az ütőhöz azonnal kézzel kell bedobni, ki úgy ezen bedobott, mint a rendszeren visszaütött labdát is röptében rögtön hozzácsapással újból kiverheti, sőt a visszaütött labdát épen kötelessége is a saját érdekében bármiként is megállítani (az ütővel dobást kivéve) — nehogy az a határvonalon túl repüljön vagy guruljon. Ha azonban a bedobott labdához hozzá csap, de azt nem találja el, akkor az utána következő ütősről büntetéskép le kell mondania s helyette kapóra kell kidobnia a labdát. Ha a visszaütött labda a kordonnak valamelyik végpontján kívül félre csapódik, azért még az ütő ninesen „le”, hanem ez esetben a labdát fel kell keresnie s újra ütni.

65-ik játék. „Keringős méta” vagy „Kiütős, körben futással”. A játéktér elején kövekkel megjelöltetik egy kör (4—5 méter átméretű). Ezen kör kerületén, a tér felső részénél egy karó szúratik le a földre, ezen karó mellett van az ütési hely. A játékosok két pártra oszlanak. Egyik párt üt, a másik párt szolgál, illetőleg a kiütött labdát igyekeznek az ütőméténél levő „adogató” kezébe szolgáltatni. A játék abból áll: hogy minden játék fordulóban minden egyes tag egyszer ütéshez jut. Minden sikerült ütés után az illető ütő egyen rögtön futásnak ered a kör területén és köröskörül fut mindaddig, míg a kiütött labdát az ellenpártiak be dobják az adogatónak, a ki azt lehető gyorsan hozzá érinti a leszúrt karóhoz. Most számba vétetik, hogy hányszor sikerült ez idő alatt a kör körülfutása. Minden körülfutás egy pontot számít, ennek pontosabb jelölése végett a körben futónak minden kör után botjával a karót meg kell ütnie. Ha így egymásután ütött és körben futott az ütőpárt minden egyes tagja legalább is egyszer, akkor egy „forduló” le van, kezdődik újból a másik épen így. Ha azonban az ütők közül egynek nem sikerült a saját ütése után még egyszer sem körül futni a kört, mielőtt még a labda vissza bedobott volna, ekkor elbukott az egész ütőpárt és azonnal helyet és foglalkozást cserél a szolgáló párttal. Hasonlóképen elbukik az ütőpárt, ha a kiütött labdát a kintállók röptében elkapják. A szolgáló párt egyik legügyesebb tagja bent az ütőknek adogat, a többiek kint szétszóródva állnak és igyekeznek a labdát gyorsan elfogni és bedobni. Minden ütőnek szabad többször is a labdához ütni, ha esetleg pár suhintásra mindjárt nem talál, de ha ütőfája csak legkisebbet is érintette a labdát, azonnal eredjen futásnak, mert ütése ekkor érvényes. Végül a pontozatok összegeztetnek és nyertes vagy győztes marad azon párt, melyeknek többje van. Némely vidéken ezt a németek módja szerint úgy is játszik, hogy minden „fordulóban”, (ha egyszer mindenki ütött már) pártesere van; és akkor végződik egy játszma, mikor egyik párt az előre megállapított pontokat (50—100) elérte.

66-ik játék. „Ütős iskola” vagy „Messze verős”. E játék-nál a tér elején van az ütőméta, ettől kifelé egyenes hosszirányban, 50—50 lépésnyi közéssel 8 célpont jelöltetik meg. A játékosok két pártra oszlanak. Az ütőpárt tagjai az ütőméténél felváltva ütőgetnek és pedig mindegyikük hárommal. Ha egyik már háromszor hozzá suhintott a labdához, félre áll, a nem találás esetében is. Mielőtt minden tagja a pártnak háromszor ütött, azonnal helyet és foglalkozást cserélnek a pártok. Ezen játéknál a két párt abban mérkőzik egymással: melyik párt képes jobb ütéseivel több pontozatot hozni ki. A számítás úgy történik, hogy ha a labda az ütőhelytől az első célzig (I. osztály) vagyis 50 lépésnyire ütött ki, akkor a párt javára 1 pont iratik, a 2-ik célznál (II. osztály) 100 lépésnél 2 pont, 3-iknél 3, az utolsó 8-ik célznál pedig 10 pont jegyeztetik fel. A labdának gurulva tett útja is számít. Az ütőpárt tagjainak tehát fötörékvésük a labdát minél távolabbra verni ki egyenes irányban. A kint levő párt tagjai pedig igyekeznek a labdát útjában minél előbb feltartóztatni, a mit aztán az ütőkhez vissza bedobnak. A labda megállapodási vagy elfogadási helye szerint mindig annyi pontozat jegyeztetik fel, a mennyi célpontot haladt volt meg a labda. Ha az ütés az egyenes iránytól eltérőleg félre veretett, azon esetben a labdának megállapodási helye beirányoztatik derékszögűleg a célpontok egyenes vonalába, vagy ily irányban a labda bevitetik a célpontok közé és a melyik célpont után esik ezen keresztező irány, azon célpont után történik a pontozat-számítás.

Végül összeszámítatnak mindkét pártban a pontozatok és győztesnek vagy nyertesnek azon párt tekintetik, a melyeknek több pontja van. Ha pénzre megy a játék, akkor a vesztes párt annyi krajczárt fizet

a „játékpénztárba“, a mennyivel van kevesebb pontja, mint a nyertes pártnak.

67-ik játék. „Labdabinczkézés kettőn“. Ezen játék menete egészben véve hasonló a fabinczkével való ütős játékéhoz, csak hogy míg amott a fabinczkét — azon általában ismert rövid és a két végén hegyesre faragott fieskát — a földről reácsapással szokás felgurítani, a kiüthetős végett — addig emitt a labdát kell vagy kézből kiütni, vagy a földön tovább csapni.

Mindenekelőtt egy keménytalajú térség közepén egy méternyi átméretű kör jelöltetik barázdával (t. i. egyik játzó lenyomja a bot végét s a másik azt körbe vezeti).

Ezen körnél (várnál) azután a játékot azon játzó kezdi meg kettőjük közül, a kire a sors esett, míg a másik ennek ellenében szolgál.

A körnél bent lévőnek játéka három irányban terjed ki, u. m. 1-ször: kapóra messze kiütni a labdát; 2-ször: az u. n. „csikót“ ütni s 3-ször: az u. n. „lovat“ ütni. A két első működésnek célja a labdát a körtől minél távolabbra elterelni, a harmadik pedig az, hogy a sajátos számlálás szerint minél nagyobb számösszeg hozassék ki végeredményül.

A körtől lévőnek (szolga) pedig az a feladata, hogy ellenfelét, annak két első működésében megbuktassa („letegye“), hogy így vele minél előbb helyet és foglalkozást cserélhessen.

Az illetéknép folyton váltakozva kint és bent működők között az lesz végül a nyertes, a ki az előre megállapított főszámösszeget (pl. 10,000-et) legelőbb kicsinálja. Vegyük például, hogy Lajos kezdi meg az ütést, ő feladja önmagának a labdát és azt — háromszori kísérlet megengedésével — lapos ütőjével magasan és lehetőleg messze kiüti; erre viszont Gyula kint igyekszik ezen kiüthött labdát még földreeste előtt kikapni: — ha azonban ezt nem tehetné, akkor a labdát megállapodási helyéről oly ügyesen dobja be, hogy az épen a körbe essék le, vagy legalább gurulva érintse a kört, melyet Lajos a dobást megelőzőleg botja végével mutat. (Hogy a labda érintésének a körben kétségbevonhatlan nyoma maradjon, ez okból a kört porhanyós földdel simán be kell hinteni.) Ha Gyulának bedobott labdája a kört nem érintette meg: akkor Lajos játszmájának egyharmad részére sikeresen be van fejezve. (Tehát Lajos ezen első játék részletében akkor bukott volna el, ha vagy ő a labdát háromszori hozzácsapás közül egyszer sem találta volna el, vagy ha kiüthött labdáját Gyula netalán elkajja, vagy ha a kiüthött, de el nem kapott labdát Gyula a körön keresztül gurítja, vagy abba bele dobja.)

Ezután Lajos hozzá lát 2-ik dolgaéhoz, a „csikó-ütéshez“ — t. i. a földön heverő labdát onnét, hová Gyula dobta volt azt, egy erős hozzácsapással a körtől még távolabbra elüti, még pedig tetszése szerinti irányban és egyszeri hozzácsapással, ha találja, ha nem és a nélkül, hogy kézzel hozzá érne. Gyula pedig igyekszik ezen tovább csapott labdát gurulásában minél előbb megállítani és úgy, mint előzőleg — bedobni avagy gurítani azt a körbe. Ha ez Gyulának sikerült, akkor Lajos „le van!“ és Gyula megy be helyette ütni; ha azonban Gyula labdája a kört nem érintette meg, akkor Lajos játszmájának második része is sikerült.

Végül következik a 3-ik részlet, a „lóütés“ és azzal együtt a számítás. Ugyanis Lajos a labdát azon helyen, hová Gyula az imént gurította volt, önmagának feladja és mielőtt még a körtől még távolabbra kiütné, igyekszik Lajos a feldobott labdát minél többször felütiügetni (pofozgatni) kis magasságokra és csak midőn már többször is fel nem ütheti, csak akkor „nyújtja“ ki tovább. Ezen pofozgató kiütést (u. n. „lovat“) három ízben kell végezni és csak azután méretik fel lépésekkel a labda és a kör közti távolság. A számítás pedig Lajos a következőleg teszi meg: ha mind a három „ló“ ütése csak egyszerü kiütés volt (minden többszöri felütiügetés nélkül), akkor egyszerüen csak annyi számot jegyez fel magának, a hány lépésre fekszik a labda a körtől. Tehát, ha például 30 lépésre ütötte volt, akkor csak 30-at jegyez. Ha azonban a három ütés közül egyiknél például 4-szer felütiügette a labdát, akkor minden lépést négyszer kettőnek, vagyis 8-nak számít. — mivel minden felütiügetés kettőt számít. Tehát a 30 lépésnyi távolságot ez esetben már 8-szor 30-al = 240-el jegyzi. S ezzel egyszersemind újból Lajos kezdi az új játszmát mindaddig, míg Gyula ötlet le nem teszi.

Némely vidéken azon csekély változtatással játsszák ezen labdabinczkézést, hogy a kört nem hintik be porral a labda nyomainak előtüntetésére, hanem keresztibe fektetik dobások alkalmával az ütőfát és azt kell érintenie a bedobott labdának, hogy szerepesere történhessen a két játzó közt.

68-ik játék. „Tömeges labdabinczkézés“. A játék itt is ugyanaz, a minő a 67. alattinál, csak hogy itt két párt áll egymással szemben. Játsszhatják 4, 6, 8, vagy 10-en. Az egyik pártnak minden egyes tagja egymásután üt és a mit az egyesek külön-külön feljegyeztek, azoknak összege képezi a párt egy játszmájának eredményét. Ha a szolgapárt már az ütőpártiának minden egyes tagját külön „leültette“, akkor a két párt helyet, címet és foglalkozást cserél. Itt is, mint a fenti játéknál, kiüthetők egy bizonyos nagy szám, melynek elérésekor fejeztetik be a játék. Tehát itt is több egész játszma összehámmittatik.

69-ik játék. „Visszaverős lyukcserével“ (u. n. „paczka“ játék). Két kis lyukat kell ásni egymástól 10—40 lépésre, (minél ügyesebbek a játsszók, annál messzebbre lehetnek a lyukak egymástól). Ezen játékot négyen játsszák, két pártra osztva. Egyik az ütő (uralkodó) párt, — p. o. Kálmán és Jenő, — a másik a dobó (szolga) párt, — p. o. Dénes és Lajos. Mindegyik lyukhoz áll egy ütő és egy dobó. A labdát egyik lyuktól a másokhoz dobálják a dobó-pártbeliek,

úgy hogy azt a két ütőpártbeliek „paczkájukkal“ még röptében vissza, vagy félre kiüthessék. Tehát a rossz dobáshoz nem kötelesek az ütők hozzá ütni, de mihelyt már egyszer ütőjükkel feléjük súlytottak, érvényes az. Igyekedzenek azonban az ütők, a feléjük repülő labdát időnként lehetőleg oly messze elütni, hogy azon idő alatt, míg egyik dobó a labdát visszahozza, addigra ők is futva helyet cserélhessenek a lyukaknál is, hogy botjaik végét előbb a lyukba dughassák, mint a labdát a dobók belé hozhatnák. Mert ha a labda előbb bele tétetik valamelyik lyukba, mintsem az ütők újabb helyükre érhetek volna: akkor a pártok szerepet cserélnek. Megjegyzendő, hogy minden dobó köteles két lépésnyi távra az ütőn túl állni és a labdát az átellenes ütő botjának vége felé, jól átdobni. Valamint az ütők, ha nem is találták el a labdát, a labdához suhintás után kötelesek futással lyukat cserélni.

70-ik játék. „Visszaverős kocintással“ (v. „4-es kótya“ v. „paczka-kocintás“). Ép úgy, mint az előbbi játéknál, itt is két kis lyuk ásatik a földre egymástól 20—25 lépésnyire; azonkívül a két lyuktól egyenlő távra középtűt egy fa czölöp veretik be a földre. Itt szintén csak négyen játsszanak. Mindegyik lyuknál áll egy „ütő“ és attól kijebb egy „dobó“. A dobók az itt és ott álló ütőknek dobálják át a labdát lyuktól, lyukhoz ütésre s ezen ütők — mihelyt közülök valamelyik a feléje repülő labdához hozzá csapott — azonnal oda hagyják lyukaikat és botjaikkal (u. n. paczkáikkal) befutnak a középre, hogy ott a leszúrt czölöpöt, legalább egyszer megcsaphassák, megkocintassák. Ha most ezen idő alatt azon dobó, kifelé a labda ütött, a labdát előbb visszahozta és egyik lyukba előbb tette bele, mint az illető kocintó botja végét, akkor az iménti dobók lesznek ütökké. Ha pedig a dobóknak a fentírt módon nem sikerül letenni az ütőket, akkor ezek újból ütnek és az előbbeni sikerült játszmát egy rovással feljegyzik, v. rámetszik, a dobáló ellenpártiuk akkor épen heverő egyik ütőfájára, — annak ütőfájára t. i., a ki köteles lett volna a kiüthött labdát lyukba tenni, t. i. a labda kiüthési helyével szemben álló dobóéra. Nyertes végül az, kinek ütőfáján a játék befejeztekor a legkevesebb rovás van.

Erdélyben ezen „kótya“ nevű játékot úgy is játsszák, hogy nem egy földre szúrt karóhoz verik ütőfájukat, hanem egymásnak botjaikat ütik össze. Egyik mindig a lyukat őrzi, úgy, hogy lábát ráteszi, a másik pedig hozzá átszalad az ütés után, hogy botjaikat összeüsse.

71-ik játék. „Nyolczas kótya“ (v. „12, 16, 20-as kótya“). Részben hasonló az előbb leírt játékhöz. Mindenekelőtt választás útján megalakul a dobók és az ütők párja, — azután egy nagyobb térség közepe táján 5—8 lépésnyi közökkel, két sorba párhuzamosan olyképen ásának a lyukak, hogy az ezen párhuzam közötti távolság mindenütt egyenlően 20 (v. 30) lépés legyen. A lyukak száma egyezik a játsszók felének számával, tehát innen is, túl is két-két (v. 3, 4, 5), összesen négy (v. 6, 8, 10) lyuk készítenőd.

Innen és túl, minden lyukhoz egy ütő és egy dobó pártbeli akként helyezkedik el, hogy az ütők az ütésre, mint a dobók a dobásra elegendő térrel bírjanak.

A játék azzal kezdődik, hogy a szélső lyuk mellett álló egyik dobó átdobja kapósán a labdát, a szemben álló pár ütőjének keze ügyébe, ki igyekszik azt még röptében visszaütni; ha azonban a labdát ütőbotjával meg sem érintette, a mellé állított dobó ezen esetben a labdát egyszerüen visszahozza az első párhoz. Ott ismétlődik a visszautás megkísérlése s ha végre sikerül — (ha parányit is megérinthette botjával a labdát) — azonnal köteles valamennyi ütő egymással szemben összefutni, a közepen botjaikat összekocintani, saját lyukaikhoz visszafutni, azokba ütőbotjaiknak végét beletenni.

Ezen kocintás alatt azon dobó, kihez a labda legközelebb esik, igyekszik azt minél előbb birtokba venni és előbb bele tenni valamelyik lyukba, mint az illető ütő abba saját botjának végét behelyezte.

A dobások úgy váltakoznak, hogy a labda előbb a szemben lévő egyik kettős pár s azután a következő két átellenes párt között oda és vissza dobáltatik. Ezen játéknál, valamint az előző 3 játéknál, érteni kell a bal kézzel való ütést is.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

A körmendi argonauták, kik Körmendről azzal a czéllal indultak el kis csónakjukon, hogy a Rábán és Dunán Budapestig eveznek, — mint lapunknak írják — csak Győrig mentek s innen vasúton vissza utaztak Körmendre, mert járművük már Győrnél felmondta a szolgálatot s útjuk utolsó részén egyiküknek folytonosan a csónakba szivárgó vizet kellett kimergetni s továbbá, mert az utazásnak Győr is nem számított hat napi tartama Sáhgy főhadnagyak szabadság idejét kimerítette. Szerintük csupán két helyen: Ikervár- és Rábatoronál kellett a csónakot a mederből kiemelni s bizonyos távolságig szárazon vinni, — egyéb zilip és gáton azonban baj nélkül átereszkedtek s azt állítják, hogy magas vízállás mellett, midőn a számtalan bedült fazatony stb. kevésbé szolgál akadályul, Körmendről Győr 3 nap alatt el lehetne menni, — jóllehet maguk többé ily expeditóban részt venni nem kívánnak.

«Revanche». Csakugyan sikerült a Baby által 24 órai hajtásban a háromkerékű velocipéden legyőzött Rousset-nek a revanche-t kivívnia. Ugyanis eddig az ő általa elért eredmény volt a legjobb napi hajtás, de Baby mult hó 29-én 305 klm-t tett meg egy nap alatt. Most ezzel szemben Rousset Bordeaux-ból Thenon-ba ment és vissza egy nap, mely távol 317 klm-nek felel meg. Útja mindenütt diadal-menet volt, különösen haza felé az egész út telve volt a kísérő velocipédistákkal, kik egyleti elnökük tiszteletére jöttek ki

Budapestről Bécsbe velocipéden. Mint mult számunkban említettük, a fővárosi velocipédisták közül Gallasz Rudolf, Philipovich Emil, Schleinz Károly és Szikszay Ferencz f. hó 18-án nagy útra indultak. Érdekes útjukban már Bécsig jutottak. A megtett utat és időt igazi sportemberekhez méltóan pontosan feljegyezték. Az alább közölt kimutatásból kitűnik, hogy pár helyen igen szép utazási eredményt értek el.

Az első nap aug. 18-ka eredménye a következők:

Budapestről ind. reggel 4 óra 45 perc.	Zámoly ind.	11 óra 15 perc.
Vörösvár érk.	6 « 40 « Raró érk.	12 « 5 «
Pilis-Csaba érk.	7 « 20 « Hédervár érk.	12 « 29 «
ind.	8 « 45 « ind.	2 « 30 «
Dorogh érk.	9 « 35 « Halászi érk.	3 « 50 «
Táth érk.	10 « 17 « ind.	4 « 45 «
ind.	10 « 30 « Feketeerdő érk.	5 « 22 «
Ujfalu érk.	10 « 55 « Kinti érk.	5 « 55 «
ind.	11 « 15 « Rajka érk.	6 « 23 «
Piszke érk.	11 « 43 « Oroszvár érk.	7 « 50 «
ind.	2 « 30 «	
Súthó érk.	2 « 40 «	Éjjeli pihenés.
Neszmély érk.	3 « 15 «	Aug. 20-án.
Almás érk.	3 « 25 « Indulás Oroszvárról	6 « 2 «
ind.	3 « 47 « Engerau érk.	7 « 25 «
Fűzitő érk.	4 « 6 « Pozsony érk.	7 « 35 «
Ó-Szőny érk.	6 « — « ind.	11 « 50 «
ind.	6 « 25 « Wolfsthal érk.	12 « 45 «
Ács érk.	7 « 7 « Hainburg érk.	1 « 10 «
ind.	7 « 48 « Deutsch Altenburg érk.	1 « 35 «
Gönyő érk.	9 « 55 « ind.	2 « 50 «
Éjjeli pihenés.	Petronell érk.	3 « 5 «
Aug. 19-én.	ind.	3 « 15 «
Gönyő ind.	6 « 55 « Regelsbrunn érk.	4 « — «
Győr érk.	8 « 40 « Mr. Ellend érk.	4 « 35 «
ind.	10 « — « ind.	4 « 55 «
Ujfalu érk.	10 « 30 « Fischamend érk.	5 « 10 «
Zámoly érk.	10 « 45 « ind.	5 « 45 «

Schwechattól Bécsig kénytelenek voltak a vasutat használni, mert a nagy esőzések miatt a sáros úton nem lehetett a gépet hajtani. Az egész utat a kis társaság jó kedéllyel, minden baj nélkül tette meg, csak Gallasz gépe kis kerekének esett baja, de kijavítva tovább haladhattak. Bécsben pár napot pihenve, Grác felé folytatják útjukat. Sok szerencsét az első magyar velocipéd kirándulóknak, kik ily messze útra keltek!

A Balaton-egylet f. é. augusztus 31-én, vasárnap d. e. 11 órakor, Balaton Fűreden a győzteremben tartja második rendes évi közgyűlését, melyre az egylet tagjait tisztelettel meghívom. Napirend: 1. Az egyleti választmány által választott igazgatóság jelentésének tárgyalása, a fölmentvény megadása. 2. A bemutatási záradékkal ellátott módosított alapszabályok előterjesztése és az ennek értelmében megejtendő új választások. 3. Egyéb indítványok. — A közgyűlésen az egyleti tagok írásbeli megbízás alapján képviselhetik magukat, önnél több szavazatot azonban egy tag nem képviselhet. Balaton-Fűred, augusztus 15. Gróf Esterházy László, elnök.

Érdekes körutazás a Balatonon. Szalay Imre orsz. képviselő Ehn Kálmán és unokatestvére kíséretében a mult juliusi fűredi regatta alkalmával pályanyertes Senta nevű yachtján az egész Balatont körülutazta. Elindult Lelléről aug. 9-én reggeli 9 óra 30 perczkor és visszaérkezett 15-én délután 6 óra 45 perczkor. Az egész út váltakozva ellenkező szél, vihar, jó szél és eső közt folyt le. Megállapodási helyek a következők voltak: Fonyód, Balaton-Berény, Keszthely, Sz.-Mihályhegy, Szigliget, Badacsony, Fűred, Alsó-Eörs, Almádi, Kenese, Gamásza, Söfök, Tihany. Az egész út 6 1/2 napot vett igénybe, egyfolytában a leghosszabb út volt Badacsonytól Fűredig 5 óra alatt és Siofoktól Lelléig 4 óra alatt. Az étkezés és éjjelezés a hajón történt és minden egyes hely egy ágynöveléssel üdvözöltetett az utazók által. Sz.-Mihályhegy, Szigliget, Csobánca, Kenese, a velők vitt fényképezési készülékkel lefényképeztettek. Bár többen is tennék meg ezen utat a fűredi yacht club tagjai közül, hogy egy kis életet adjanak a csak Fűreden és környékén czirkáló 14 yachtjaikkal magyar tengerünknek. Mint halljuk, Szalay képviselő ezen útról később részletes leírást fog kiadni.

Versenytorozás Anspchban. A német tornászok a hegyes között erdőben rendezték be gyakorló terüket, hova ünnepies menetben vonultak ki díszlovasság, díszbe öltözött leányok, 80 egyenruhás tornász, zene és nagy közönséggel. Hat szövetségbeli egylet vett részt az ünnepélyen két-két tagból álló küldöttséggel, a 7-ik egylet nem volt képviselve. A rendes tornáznak kimagasló részét képezték a versenyek. Verseny feltétel az volt: ki csinál gyakorlataival legtöbb pontot. A pontozatokat a középrajnai torna-egyletek körének szabályai szerint számították, a mely szerint a meghatározott gyakorlatokkal legtöbb ha hatvan pontot lehetett összehozni. Verseny feltételek ebből álltak. 1. A nyújtón gerincezfellendülés. 2. Korlátón, középen támaszba huzódás illetőleg tolldás, aztán a sas nevű gyakorlat és utána háromszor előre lóbáznai nyújtott karral és legrás. 3. A lovon előlendülettel vetődés. Ezen három gyakorlatot minden versenyző köteles megcsinálni. Ezenkívül volt a szokásos magas és távol ugrás és kődobással verseny. Az eredmény az volt, hogy az ottani kerüles egyletei közül a bilbelinek egy tagja 40 ponttal első győztes lett. A nem ezen, hanem más kerülethez (Gau) tartozó egyletek tagjai közül pedig a Bockenheimeri egyletnek egy tagja lett a győztes 50 1/2 ponttal. A többi versenyzők ezen alól maradtak. A legkevesebb pontja annak volt, ki 23 3/4 pontot hozott ki. Versenyek végeztével táncz volt. Versenydíjak koszorúk és dícsérő oklevelek voltak.

Úszó bravour. A mannheimi katonai úszó-iskola igazgatója, a 110-ik ezred hadnagyja f. hó 11-ikén Mannheimből Mainzba úszott 3 óra 32 perc alatt. Egy csónakon két katoná kísérték őt ez útjában.

Disztornázás Bendorfban. Rajna-Moseli 9-ik tornakerületi ünnepély imponált nemesak a résztvevők nagy számával, hanem versenyével is. Reggel 8 órától kezdve az egész délelőtt folyt a 80 tag versenyegész egész 1-ig. Verseny feltételül vették azt, hogy a nyújtón, korlátón, lebegőfán 2—2 megállapított gyakorlatot minden versenyzőnek tudnia kell, hogy nyerhessen azonkívül egyet, tetszés szerintit mutatni be mindhárom szerez. Ehhez jöttek súlyemelések rúd-dal magas ugrások, szabadon távugrások. A számítás szerint elérhető legnagyobb szám a pontok összegezésénél 75 lett volna. Ezt leginkább megközelíté az első győztes 58 pontjával. Délután volt a tömeges általános tornázás, melyben egyletek egyletekkel csapatonként versenyeztek, melynél a neuvidi torna-egylet és vivó-club lett a győztes 11 3/30 ponttal. A szabadgyakorlatokat 140-en végezték.

Regensburgban a mult hóban rendezett torna-ünnepély künn, a távoli hohengebrachini erdős vidéken tartott meg. A gyalog-kirándulók még ki sem pihenheték magukat, fél óra múltán már dal kíséretében rendgyakorlatokkal megkezdtek élvezetes munkájukat. A tagszabadgyakorlatok csapat-tornázás volt, egyszeri szerváloztatással. Végül versenytorozás volt koszorúkkal és dícsérő kinyilvánításokkal. Érdekes erőpróbalgatások történtek a tornászok golyós vas rúdjaival, az oda sereglett vidékiek részéről is. Zene és dalok hangjai mellett, szintén tömegesen gyalog történt a haza menet is.

A turini új velocipéd-pálya nagy ünneppésséggel nyitott meg. Az ekkor rendezett 10.000 méteres verseny győztese Davidson, a távot 26 p. 31 1/4 mp. középszerű idő alatt tette meg. E távot a francia Brionnet 19 p. 34 mp. alatt hajtja be.

Úszó nők mentőgyakorlatai. A drezdai nők az úzásban meglehetősen gyakorlattásra tettek szert, de úgy látszik nem csak sportszerűen fizik az úzást, hanem bizonyos humanitási czélzattal is, a mi még dícséretesebb színtben tünteti fel őket. A Máriafürdőben ugyanis az úszómesternő, Lauer kisasszony vezetése alatt több fiatal hölgy összeállt, hogy ruhátlul együtt mentési gyakorlatokat végezzenek a habokban. A bátor amazonok teljes öltözetben, szoknyában, harisnyával és cipővel ugranak a habokba s ily akadályok mellett teszik próbára úszó képességüket. Vasárnap e hölgyek szép úszó kirándulást tettek; teljes utcai tioletében ugrottak a habokba a Lincke-féle fürdőnél s leúsztak a Máriafürdőig. Az első egy aranyozott övet kapott díjnl, de oly kévéssé volt kifáradva, hogy még vagy husz perczig a beérkezés után mindenféle «kunststikkeit» mutogatott. Egyébként az Elbe hajóin a gőzhajón utazók mindig láthatnak bájos modern syréneket úszkálni fürdő toilletében.

Bajnoki úszó-verseny Londonban. Már 1880 tól kezdve a Themsén minden évben küzdenek az amateur úszók a bajnoki címért. Az idei versenyben heten állottak ki a küzdelemre a szép címért és a még szebb serlegért. A folyam mertén beúszandó táv 5 3/4 ang. mrtf. = 9252 méter volt. E távot a győztes Bell 1 óra 19 percz alatt úszta be. A második Itter 1 óra 19 percz 59 mp. alatt ért be.

Hanlan-t a canadai híres evezőst Sidney-ben az ausztráliai Beack legyőzte a mult heti világ-bajnoki mérkőzésen. A még soha le nem győzött Hanlan 500 fontba fogadott ellenfelével, ki különben foglalkozására nézve kovácsmester és a csónakázást még nem is régen űzi. Beack 29 éves, 5 láb magas, 79 klg. nehéz.

Lipce vidékének tornaegyleti Folkmasdorfban tartották, mult hóban, a minden 2 ik évben tartanti szokott torna-ünnepélyüket. A versenyekre 134 tag jelent meg, míg a megelőző fő összpórákon 1400 egyén végezte a szabadgyakorlatokat, minden a legimpozansabbnak mutatkozott és még is az ünnepély napján kitört vihar és esőzés elázottat majd mindent. Künn a mezőségen sátrak alatt bent a 3 bál helyiségben folyt le egészen máskép az ünnepély, mint tervezve volt. A következő hét vasárnapján ugyan megtartott a verseny és össz-disztornázás, de csak kevés lelkesültséggel. Egy versenyző szerencsétlenül is járt. 32 versenyző részesült kiüntetésben.

TARTALOM.

Gyermek társulatok (Ludovicus tól). — Az összgyakorlatok az athletikában (Vén athletától). — «Tegezés» a testedzési egyletekben. — Botvívás. — A berlini tornatanító-képző-intézetbe való fölvételi határozatok (Lucanus-tól). — Iskolaszéri testedző játszatás. — Éjjeli sport-ünnepély (képpel, Ischias-tól). — A német torna statisztikája. — Labdajátékok. — Különfélék. — Tárca: Óskori tornázók (képpel, Énekes Imrétől).

HIRDETÉS.

Schleinz Károly

Budapest, kerepesi-út 34. sz.

HILLMANN HERBERT és COOPER COENTRY vasparipa

(BICYCLE) és TRICYCKLE gyárosok magyarországi főügynöke
ajánlja dúsán felszerelt

vasparipa és tricycle raktárát.

Ezen gyár készítményei szilárd szerkezetűk és csinos kiállításuk által a legnagyobb kelendőségnek örvendenek s az eddigi vasparipa találmányok közt legelső helyet foglalnak.

➡ Kivánatra árjegyzék bérmentve megküldetik. ➡